George Sand
VALENTINA

I

Paris, Martie 1852

Partea de sud-est din Berri cuprinde, pe o porțiune de cîțiva kilometri, un colț de țară nespus de pitoresc. Şoseaua principală care îl străbate, mergînd de la Paris la Clermont, fiind mărginită de terenuri foarte mult locuite, drumețului îi este greu să bănuiască frumusețea pozițiilor împrejmuitoare. Dar cel care, căutînd umbră şi linişte, s-ar înfunda pe una din potecile întortochiate ce se ivesc la fiecare pas, ar vedea în curînd, desfăşurate în față-i peisaje fragede şi calme, livezi de un verde catifelat, pîraie melancolice, anini şi frasini mari, o adevărată natură candidă, pastorală. în zadar ar căuta în juru-i o casă de olane şi piatră. Abia se zăreşte o dîră de fum albăstrui care trădează vecinătatea unui acoperiş de stuf. La poalele unei coline se vede o bisericuță cu acoperişul de țiglă roasă, acoperită de muşchi. Cîteva căsuțe disparate avînd fiecare grădina ei de zarzavaturi, un pîrîiaş neastîmpărat, un cimitir şi un turn ruinat, iată ce se numeşte un burg prin partea locului. Nimic în lume nu se poate compara cu liniştea acestor crâmpeie de țară, necunoscute.

Aici nu pătrund nici luxul, nici artele, nici mania savantă a cercetărilor şi nici monstrul cu o sută de brațe care se cheamă industrie. Revoluțiile nu s-au prea resimțit şi singurul război era acel dintre hughenoți şi catolici, de care localnicii deabia îşi mai aminteau căci, ziceau ei, de atunci au trecut cel puțin două mii de ani.

Cea mai mare virtute a acestor cultivatori e nepăsarea lor în materie de antichități. Poți să străbați locurile, să bei din fîntînile lor, fără să te temi că va trebui să asculți legenda de rigoare a trecutului.

Firea tăcută şi severă a țăranului, e una din atracțiile acestor ținuturi. Nimic nu-1 mişcă, nimic nu-1 surprinde,

Apropierea ta nu-1 va face nici să întoarcă puțin capul, iar dacă-1 vei întreba despre drumul către oraş îți va răspunde fără să se tulbure, zîmbind neîncrezător. Țăranului din Berri i-e greu să priceapă cum poate cineva să pornească la drum fără să ştie ținta.

Cîinele casei abia îți va face favoarea să latre, copiii se vor ascunde în dosul gardului, iar cel mai mic, neputîndu-i ajunge din urmă, se va trînti la pămînt țipînd în gura mare.

Totuşi ființa cea mai nepăsătoare va fi boul alb, care tronează în mijlocul ogrăzii.

In afară de prima răceală față de noul venit, plugarul de pe aceste meleaguri e ospitalier şi bun ca şi împrejurimile parfumate care îl înconjoară.

O porțiune de pămînt cuprinsă între două pîriiaşe îți atrage atenția prin vegetația ei abundentă şi sobră, care i-a atras denumirea de *Valea Neagră.* E populată de cîteva colibe şi ferme foarte productive.

Ferma numită Grangeneuve e considerabilă, dar simplitatea aspectului ei nu alterează nimic din armonia întregului peisaj.

La picioarele acestor clădiri rustice, se plimbă pîrîul Indre, înconjurat de stînjenei galbeni. Ziua de întîi Mai e sărbătoarea locuitorilor. La extremitatea văii se organizează una din acele petreceri câmpeneşti care adună laolaltă pe toți cei de prin împrejurimi, începînd cu subprefectul şi sfîrşind cu fetişcana ce i-a călcat plastronul în ajun. Se mănîncă, se joacă, se bea pe iarbă verde, cu mai multă sau mai puțină poftă. Se văd toalete de mătase şi stambă, ghete de lac şi opinci, pălării de paie ca şi căciuli de oaie.

E o zi frumoasă pentru fete, un prilej de a consacra frumuseți, şi multe doamne de salon se tem de rivalitatea țărăncilor fragede din Valea Neagră.

In dimineața acestei zile, la Grangeneuve, într-o cameră în care mobilele demodate contrastau cu cele cîteva obiecte de lux de curînd instalate, o fată cam de şaisprezece ani, sta în fața unei oglinzi învechite cu rama de bronz şters, făcînd ultimele pregătiri pentru ziua cea mare. Athenais, unica moştenitoare a fermierului, era atît de drăgălaşă, că şi în rochița-i improvizată părea grațioasă şi naturală. Pe cînd îşi potrivea volanele de dantelă ale rochiei, mama ei, îngenunchiată

în fața ușii, cu mînecile suflecate, pregătea într-un vas mare un fel de amestec de apă și mălai. O duzină de mătuși se înghesuiau în preajmă-i. O rază de soare se furișa prin ușa întredeschisă pe chipul fetei gătite, micuță și plăcute, care se deosebea atît de mult de mama scundă, cu fața înăsprită și îmbrăcămintea de rînd.

La cealaltă extremitate a camerei, lungit pe-o canapea, un tînăr admira pe Athenaîs, fără să rostească o vorbă. Dar chipul lui nu exprima voia bună ce puteai să citești în privirile fetei. Din cînd în cînd un zîmbet de ironie și milă îi flutura pe buze. D-l Shery, sau mai bine zis moș Shery, cum îl numeau țăranii de pe vremea cînd era ca ei, își încălzea picioarele la focul din cămin, care arde prin partea locului în toate anotimpurile.

Era un om de ispravă acest Shery, în puteri încă, îmbrăcat după cum era obiceiul, în surtuc înflorat. Bătrînul purta coadă, rămășiță prețioasă a vremurilor trecute. Berri suferind mai puțin ca celelalte localități influența civilizației, moda se mai păstra printre locuitorii cu bună stare. Domnul Shery a păstrat-o cu toate mofturile Athenalsei și era poate singura voie pe care bunul tată nu i-a satisfăcut-o.

— Haide, mamă ! zise Athenaîs potrivindu-și agrafa de aur a cordonului. N-ai mai terminat cu rățuștele ? Nici nu te-ai îmbrăcat... Cînd o să mai plecăm ?

- Răbdare, mititico ! răspunse mama. Am destulă vreme să mă îmbrac. Nu-mi trebuie atît cît îți trebuie ție, fata mea. Nu mai sînt tînără, cu toate că pe atunci n-aveam nici timpul, nici putința să mă gătesc. Hei, nu-mi petreceam două ceasuri dinaintea oglinzii !
- Mamă, îmi faci mustrări ? zise fata morocănoasă.
- Nu, draga mamei. Petreci, fă-te frumoasă ; tu ai avere ; bucură-te de munca părinților tăi. Noi sîntem prea bătrîni, să mai putem petrece... Și-apoi cînd te-ai deprins ca mine, nu te mai schimbi. Aș putea prea bine să pun o slugă să facă treaba, dar nu sînt liniștită pînă nu orînduiesc cu mîna mea. Tu, însă, fii cucoană, fiica mea, pentru asta ai fost crescută. Tatăl tău o vrea. Tu nu ești de nasul unui căruțaș ; bărbatul care te-o lua, trebuie să-ți găsească mîna albă și moale.

Doamna Shery își șterse mîinile și aruncă o privire plină de

înțelesuri tînărului ce sta pe canapea. Acesta tăcu ca şi cînd n-ar fi băgat de seamă, iar moş Shery care picotea dus pe gînduri, ridică ochii către el, privindu-1 cu mîndrie. Benedict îşi schimbă însă locul şi se adresă doamnei Shery :

- Pot să pregătesc trăsura, mătuşica ?
- Da, dragul meu, dacă vrei.

Nepotul se pregătea tocmai să iasă cînd se ivi în uşă o a cincea persoană, care după aer şi îmbrăcăminte se vedea că nu face parte din familia fermei.

II

Era o femeie micuță şi fină care nu părea să aibă mai mult de douăzeci şi cinci de ani, judecînd-o de la prima vedere ; privind-o de aproape îi puteai da fără teamă că te înşeli, treizeci.

Mijlocul subțire şi svelt avea încă grația tinereții ; dar chipul, altădată frumos, purta urme de suferință şi griji.

Imbrăcămintea, părul lipit pe tîmple şi aerul ei calm dovedeau că nu avea de gmd să meargă la serbare ; totuşi de la pantofiorii micuți şi pînă la gîtul alb era mai multă distincție decît în toate podoabele Athenaisei. Dar aceea la a cărei venire toți s-au ridicat în picioare, nu avea alt nume la fermă decît domnişoara Luiza.

Intinse mîna doamnei Shery, sărută pe Athenaîs şi zîmbi prietenos tînărului.

— Domnişoara s-a plimbat departe în dimineața asta? întrebă moş Shery.

- Exact. Ghiceşte, pînă unde am avut curajul să nmerg ? răspunse fata aşezîndu-se familiar alături.
- Doar nu ai ajuns pînă la Castel ? zise nepotul însuflețit deodată.
- Chiar pînă, acolo, Benedict, răspunse ea.
- Ce imprudență !, exclamă Athenaîs intrigată.
- De ce ? răspunse Luiza. Doar mi-ai spus că toate slugile au fost înlocuite în afară de doica cea bătrînă care, dacă. m-ar fi întîlnit, nu mă trăda.
- Dar ai fi putut s-o întîlneşti pe doamna.

- La şase dimineața ? Doamna stă in pat pînă la ora prînzului.
- Se pare că te-ai sculat în zori, zise Benedict. Mi s-a părut într-adevăr că aud deschizîndu-se poarta grădinii.
- Dar domnişoara ? întrebă doamna Shery. Se zice că e foarte harnică şi se scoală devreme. Dacă o întîlneai ?

- Ah ! Cît aş fi dorit-o ! exclamă Luiza cu căldură. Nu o să am odihnă pînă nu îi voi vedea chipul şi nu îi voi auzi glasul. Dumneata o cunoşti, Athenaîs. Spune-ini iar că e bună, frumoasă şi că seamănă tatălui ei.
- E cineva aici căreia-i seamănă mai mult şi asta înseamnă că-i bună, şi frumoasă, zise fata privind-o.

Chipul lui Benedict se lumină şi-şi învălui logodnica cu o privire plină de recunoştință.

- Ascultă — spuse Athenaîs — dacă vrei s-o vezi pe domnişoara Valentina, vino cu noi la serbare. Stai ascunsă la vară-mea Simona şi de acolo o vei vedea desigur. Mi-a promis că vine neapărat.
- Drăguța mea, mi-e cu neputință s-o fac, răspunse Luiza. înainte de a coborî din caretă . Voi fi recunoscută. Şi apoi nu vreau să văd decît o singură ființă din familia aceasta. Celelalte mi-ar strica plăcerea... Dar am vorbit destul de mine, Athenaîs. Să vorbim puțin şi de tine. Mi se pare că iei vederile tuturor cu atîta belşug de frăgezime şi frumusețe !

Fata se îmbujora şi-şi sărută prietena cu o dragoste ce trăda bucuria naivă de a se şti admirată.

— Mă duc să-mi iau pălăria, zise ea, şi-mi vei ajuta s-o pun.

Urcă în fugă scara mică de lemn ce ducea în cămăruța ei.

Intre timp doamna Shery ieşi să-şi schimbe rochia, iar bătrînul luă o furcă şi pleca să dea ultimele porunci, argaților.

Benedict rămase cu Luiza.

Apropiindu-se, îi zise aproape în şoaptă :

- Dumneata o strici pe Athenaiîs la fel ca şi ceilalți ! Eşti singura de aici, care ar avea dreptul să-i facă observații şi nu îndrăzneşti.
- Dar ce ai împotriva bietei copile ? răspunse Luiza mirată. O,

Benedict eşti foarte pretenţios !

- Iată ce-mi spun toţi. Şi d-ta domnişoară care ar trebui să înţelegi cît sufăr de pe urma caracterului acestei fiinţe şi a ridicolului care o înconjoară !
- Ridicol, repetă Luiza. Bine, dar dumneata nu eşti îndrăgostit de dînsa ?

Benedict răspunse după o clipă de tăcere şi tulburare:

- Trebuie să recunoşti că toaleta ei de azi este prea ţipătoare. Să te duci să dansezi în praf şi în soare cu o rochie de bal, cu pantofi de mătase şi cu pene de struţ... Pe lîngâ faptul că găteala nu e la locul ei, dar o găsesc şi fără pic de gust. La vîrsta ei, simplitatea prinde mai mult decît orice.
- A cui e vina că a fost crescută aşa ? Pentru ce te ocupi de lucruri mărunte ? Caută mai bine să-i cîştigi inima, să pui stăpînire pe spiritul ei şi atunci dorinţele d-tale vor fi legi pentru dînsa. Dumneata nu faci altceva decît s-o necăjeşti, — pe ea care e atît de răsfăţată în familie ! Gîndeşte-te cît de simţitoare îi va fi inima.
- Inima !, Inima ! Fără îndoială că are una, dar mintea îi e atît de mărginită ! Bunătatea ei e înnăscută, e vegetală ca a legumelor, care cresc fără să ştie cum şi de ce. Cît de neplăcute-mi sînt mofturile ei ! Şi va trebui s-o plimb la braţ sub ochii tuturor proştilor. Ce plictiseală ! Aş vrea să mă văd înapoi !
- Ce fire ciudată ! Ştii că nu te înţeleg, Benedict ? Altul în locul d-tale ar fi mîndru să se arate în lume cu cea mai frumoasă şi mai bogată moştenitoare din partea locului, să deştepte invidia zecilor de rivali care ar fi fericiţi să poarte numele de logodnici. O condamni pentru vanitatea ei şi a părinţilor, de care d-ta mai puţin ca oricine ai dreptul să te plîngi.

— Ştiu, răspunse el. Ştiu tot ce vrei să-mi spui. Nu-mi datorau nimic şi mi-au dat totul. M-au luat pe mine, fiul fratelui lor, al unui ţăran ca şi ei, dar fără nici o avere, pe mine orfanul, străin ! M-au adoptat, m-au făcut fiul lor, şi în loc să mă pună la plug m-au trimis la Paris să învăţ. M-au schimbat în burghez, în student, şi m-au

destinat fiicei lor bogate, vanitoase şi mîndre. O, fără îndoială, m-au iubit mult, dar în dragostea lor s-au înşelat amarnic. Tot binele pe care ar fi vrut să mi-1 facă s-a transformat în rău. Blestemată să fie năzuința de a vroi să ajungi mai sus decît îți este îngăduit.

Benedict bătu din picior. Luiza îl privi cu un aer trist.

- Aceasta-i dizertația pe care o țineai ieri pe cînd te întorceai de la vînătoare cu tînărul nobil şi mărginit care vroia să stăvilească năzuințele celor de jos, oprindu-i de la învățătură ? Cîte lucruri frumoase ai găsit să spui pentru a contribui la împrăştierea luminii în popor ? Benedict, felul d-tale schimbător mă întristează. Mă tem că este deasupra educației pe care ai căpătat-o, sau dedesubtul ei, ceea ce ar fi o nenorocire la fel de mare.
- Luiza ! Luiza ! zise Benedict cu vocea sugrumată, prinzîndu-i mîinile.

O privi cu ochii umezi. Ea îşi întoarse privirile nemulțumită.

Benedict se plimbă nemulțumit prin cameră, apoi zise:

- Eşti prea indulgentă. Ai trăit mai mult decît mine şi totuşi mi se pare că, eşti mai tînără. Ai experiența sentimentelor d-tale, dar n-ai studiat sufletele altora, nu cunoşti toată micimea lor. Ah, domnişoară, eşti o călăuză îngăduitoare şi primejdioasă !
- Ce reproşuri ciudate ! Am spus dintotdeauna că nu pot călăuzi pe nimeni, că şi eu însumi am nevoie să fiu îndrumată în viață,. Spui că îmi lipseşte experiența ? Iată un lucru de care mă plîng.

Două lacrimi se prelinseră de-a lungul obrajilor Luizei. Fu un moment tăcere. Benedict se apropie mişcat. Luiza reluă cuvîntul încercînd să-şi ascundă tristețea.

— Da, ai dreptate, am trăit prea mult în mine ca să pot vedea defectele altora. Am pierdut prea mult timp suferind, mi-am întrebuințat viața în chip greşit.

Luiza îşi dete seama că Benedict plîngea. Spre a-1 face să uite cele spuse, îi arătă curtea, rugîndu-1 să-i ajute unchiului la înhămat. Benedict nu-i înțelese îndemnul.

— Luiza !. exclamă el.

Apoi repetă cu voce mai domoală :

— Luiza ! Ce nume frumos, ce simplu şi ce dulce ! Şi îl porţi d-ta, pe cînd vara mea căreia i-ar şedea tot atît de bine să păzească vacile şi oile se numeşte Athenaîs ! Am o altă vară, anume Zoraida care şi-a botezat odrasla Adhemar. Nobilii au dreptate să dispreţuiască ridicolul din noi : e de nesuferit, nu-i aşa ? Iată. vîrtelniţa, vîrtelniţa mătuşii, care-i toarce lîna, căci la asta nu se pricepe Athenaîs. O, nu, ea ar pierde din prestigiu dacă ar atinge un fus şi i s-ar părea că se coboară de unde s-a ridicat dacă ar produce un lucru folositor. Nu, nu ştie să brodeze, nu ştie să cînte din chitară, să boiască flori, dar d-ta ştii să teşi, domnişoară, d-ta născută în belşug eşti modestă, umilă, muncitoare. Aud paşi sus. E ea ; s-a uitat desigur în oglindă.

— Benedict, du-te de-ţi ia pălăria, strigă Athenaîs din capul scării.

- Du-te ! zise Luiza pe şoptite, vâzînd că tînărul nu se mişcă.
- Afurisită fie serbarea asta ! Mă duc, dar mă întorc îndată. Domnişoară Luiza, vei fi aici ?

— Nu domnule, nu voi fi ! răspunse ea pe un ton rece. Benedict roşi pînă peste urechi. Se pregătea să iasă, cînd intră doamna Shery într-o toaletă mai puţin somptuoasă ca a fiicei sale, dar care îi scotea mai mult în evidenţă chipul bătut de soare şi înăsprit de vînt.

Athenaîs îşi petrecu un sfert de ceas, potrivindu-şi rochia în caretă şi reproşînd mamei sale că-i boţeşte dantelele de la mîneci. Moş Shery îşi puse pălăria pe genunchi, ca să n-o expună zvîcniturilor trăsurii.

Benedict se aşeză pe perna scăunaşului şi pe cînd lua hăţurile în mîini, îndrăzni să mai arunce o privire către Luiza. Dar ea răspunse cu o privire atît de rece şi de severă că el îşi plecă ochii, şi muşcîndu-şi buzele, dădu bice calului.

Mignon porni în galop săltînd trăsura şi punînd la grea încercare pălăriile celor două doamne precum şi dispoziţia Athenaîsei.

III

Dar la cîţiva paşi, gloaba care era foarte puţin pregătită pentru o cursă mai lungă, îşi încetini mersul ; indispoziţia lui Benedict începu să dispară şi-1 cu-prinseră părerile de rău. Se aflau pe o potecă atît de îngustă, încît trăsura atingea ramurile copacilor plantaţi de o parte şi de alta. Athenaîs avu timpul să-sji culeagă un buchet de pinişori,

trecîndu-şi mîna înmănuşată prin ferestruica trăsurii. Drumul oferea o privelişte minunată şi în tăcerea ce plana nu se auzi decît cîntecul mierlelor. Benedict lăsă hăţurile în voie şi căzu pe gînduri.

Avea o fire ciudată, iar cunoscuţii îl considerau ca trăsnit. Cei mai mulţi nu puteau să-1 sufere căci îl socoteau incapabil de ceva bun ; numai soţii Shery aveau încredere în el şi îl ţinură în şcoli.

Totuşi la douăzeci şi doi de ani Benedict nu-şi făcuse încă ceea ce se numeşte o educaţie solidă. La Paris el se simţi îndrăgostit de artele frumoase, dar nu-şi alese nici o specialitate şi se simţi dezgustat de toate atunci cînd alţii culegeau roadele muncii lor.

Pentru el dragostea de învăţătură înceta acolo unde începea necesitatea muncii. Văzîndu-1 lenevind, fiecare se întreba : „La ce e bun ?". Se ştia că vara lui fusese destinată să-i fie soţie şi asta era singura explicaţie pentru care soţii Shery făcuseră atîtea cheltuieli.

Bătrînii aceştia care iubeau pe toţi deopotrivă îi pierdură. Educaţia dată fu o nenorocire şi pentru unul şi pentru altul.

Athenaîs, moale ca o bucăţică de ceară, a deprins într-un pension din Orleans toate defectele unei tinere provinciale : vanitatea, ambiţia, invidia.

Totuşi bunătatea inimii o moştenise de la mama sa, neputîndu-i fi înăbuşită de aceste defecte. Astfel se mai putea spera ceva de la dînsa în viitor. La Benedict răul era mai mare. Sentimentele lui generoase se schimbară prin educaţie într-o nervozitate dureroasă şi febrilă.

Firea-i înflăcărată, sufletul impresionabil, aveau nevoie de idei calmante. Poate că întrebuinţat la munca cîmpului i-ar fi fost de mai mult folos.

Lumina culturii care a dezvoltat unele însuşiri, a stricat altora.

Shery şi femeia lui nu puteau să înţeleagă această nenorocire. Pentru ei fericirea consta în aceea că-i vor da băiatului ferma, o nevastă frumoasă şi o dotă de două sute de mii de franci, deajuns pentru începutul unei gospodării.

Dar pe Benedict banii îl lăsau rece. Cu totul alte daruri îl stăpîneau.

Plictiseala, acest rău teribil, care a cuprins generaţia actuală, a ofilit şi floarea tinereţii lui Benedict, făcîndu-1 să-şi piardă caracteristica cea

mai prețioasă : nădejdea.

La Paris, singurătatea vieții de student 1-a dezgustat, camera micuță în care trebuia să trăiască i-a atins sănătatea. Rudele s-au grăbit să-1 recheme la vatră şi în cîteva zile obrajii lui îşi recăpătară paloarea sănătății. Numai sufletul i-a rămas bolnav. Poezia cîmpurilor deşteptă într-însul dorinți necunoscute. Viața de familie deveni o povară.

Athenais îl lăsa foarte rece. Era mult mai prejos de visurile lui şi gîndul că va trebui să se obişnuiască cu obiceiurile de rînd ale familiei îl chinuia. Inima îi era plină de recunoştință față de ei, dar nu se putea împotrivi unei ironii care i se ivea pe buze la vederea defectelor care fac pe cei ajunşi atît de ridicoli.

Domnul şi doamna Shery care erau în acelaşi timp generoşi şi despotici cu slugile lor, dădea acestora Duminica cel mai bun vin, dar le scoteau prin nas poşirca din timpul săptămînii. Ingăduiau fiicei lor cumpărarea unui pian, a unei toalete scumpe şi îi reproşau un lucru de nimic acuzînd-o că e risipitoare. în casă căutau să pară nevoiaşi pentru a face pe argați să lucreze cu rîvnă, iar afară ar fi privit ca o insultă neîncrederea ce ar fi avut-o cineva pentru buna lor stare. Astfel, buni şi darnici, izbutiră să-şi facă duşmani din vecinii, care erau mai proşti şi mai seci decît ei.

Iată lipsurile pe care nu le poate îndura Benedict. Tinerețea e mai îngăduitoare cu batranetea decît e aceasta fată de cea dintîi.

Totuşi în mijlocul acestor neplăceri, ceva confuz şi vag venea să-i dea noi speranțe în viață.

Luiza, doamna sau domnişoara, căci i se zicea şi într-un fel şi-n altul, venise de vreo trei săptămâni în Grangeneuve.

La început deosebirea de vîrste făcea legătura dintre ei potolită şi inofensivă. Gusturile, educația, simpatiile lor comune, făcură să se nască între ei simțămîntul prieteniei, Luiza avînd asupra lui superioritatea vîrstei, a suferințelor.

Dar frumusețea acestei legături fu de scurtă durată. Benedict începu să exagereze sentimentele ce le avea pentru dînsa şi la un moment dat se crezu îndrăgostit. Fu o greşeală care dură o zi. Luiza ştiu să calmeze entuziasmul tînărului sentimental printr-o rezervă care-1 făcu să-şi dea seama că nu venise încă pentru el ceasul iubirii.

Intîi o acuză de trufie şi lipsă de simțire, dar treptat se convinsese că experiența o învățase să se ferească de pasiuni şi îşi dădu seama că Luiza era o femeie demnă de tot respectul.

Emoția pe care o încercase de dimineață, fu ultima lui încercare de răzvrătire. Acum, pierdut în gînduri, regreta uşurința manifestată. Doamna Shery rupse tăcerea printr-o observație oarecare :

— Athenais, o să-ți murdăreşti mănuşile cu florile. Gîndeşte-te că doamna spunea deunăzi : ,,Judecind numai după mîini şi picioare îți dai seama dacă cineva e de rînd sau nu". Nu putem însă crede că. e vorba de noi.

— Eu cred că o spunea într-adins pentru noi. O cunoşti foarte puțin pe doamna Raimbault dacă îți închipui că ocoleşte să ne ia în rîs.

— In rîs ? răspunse înăcrită d-na Shery. Aş vrea s-o văd şi pe asta. Crezi că aş suferi ?

— Trebuie să ne aşteptăm la orice atîta vreme cît vom fi fermieri, zise Athenaîs. Fermieri ! Cînd avem o proprietate tot atît de frumoasă, ca a doamnei contese. Tată, n-o să-ți dau pace pînă n-ai să laşi încolo ferma asta în care mă simt rău.

Moş Shery clătină din cap.

- O mie de taleri pe an nu sînt de lepădat.

- Ar trebui să cîştigăm mai puțin, dar să fim liberi, să ne bucurăm de bogăția noastră, scăpînd de sub stăpînirea acestei doamne mîndre şi poruncitoare.

- Ei, zise doamna Shery, nu prea avem des treburi cu ea ; de cînd cu nenorocirea, nu vine decît din cinci în cinci ani pe aici, iar acum n-ar fi venit, desigur, dacă n-ar fi fost nunta domnişoarei care va căpăta cu siguranță şi castelul şi ferma de zestre. Atunci vom avea o stăpînă blîndă. : pe domnişoara Valentina !

- Adevărat, Valentina e bună, zise Athenais, fericită că poate vorbi în termeni atît de familiari de cineva sus-pus. Ea nu e mîndră şi nu uită că ne-am jucat împreună în copilărie. Ştie că singura deosebire între noi sînt banii şi că ai noştri sînt tot atît de onorabili ca şi ai ei.

- Cel puțin — zise doamna Shery — deşi ea îi are prin naştere şi noi prin munca noastră. Dar, în sfîrşit, n-am să-i fac vreun reproş. E bună şi frumoasă. Tu ai

văzut-o, Benedict ?

- Nu, mătuşico !
- Eu sînt legată de această, familie, reluă ea. Tatăl ei era atît de bun... Iată un om, mîndru ca un general ! Şi frumos ! Juca cu mine la toate serbările, iar doamna nu vedea asta cu ochi aşa de buni.
- Nici eu ! mormăi moş Shery.
- Dumnealui are întotdeauna ceva de zis. Vreau să spun că în afară de doamna, care e îngînfată, familia e foarte cumsecade. Există o femeie mai bună ca bunica ?
- Ah, ea e cea mai bună. Are întotdeauna un cuvînt bun pe buze. Nu-ți zice decît : sufletelule, drăguța mea, frumuşico...
- Şi asta place întotdeauna, zise Benedict cu un zîmbet. Haide, haide, lasă ferma care plăteşte toate belelele.
- Nu e de lepădat ! adăugă Shery. Spune-i tu, băiatule, pe tine te ascultă.
- Nu, nu, n-ascult pe nimeni, strigă fata. Nu te voi lăsa pînâ nu dai încolo ferma. Contractul expiră peste şase luni ; să nu-1 mai înnoieşti.
- Dar eu ce am să fac ? Nu pot să-mi trec vremea ca tine cîntînd şi citind. Va trebui să-mi tai brațele. Urîtul o să mă doboare.
- Dar ai afacerile tale de care să te îngrijeşti.
- Ele merg foarte bine, iar eu am să mor de urît. Şi apoi unde vom locui ?

— Facem o casă nouă şi o proiectăm după gustul nostru. Las pe mine ! Să vezi ce bine mă pricep !

— Te pricepi numai să cheltuieşti, zise tatăl. Athenais se întunecă ;

- La urma urmei, faceți cum vreți. O să vă pară rău că nu m-ați ascultat, dar va fi prea tîrziu.
- Ce vrei să zici ? întrebă Benedict.
- Vreau să zic că doamna va afla că persoana pe care o găzduim de trei săptămâni în casa noastră e Luiza, se va supăra şi va anula contractul. Nu e mai bine să plecăm mai înainte de a fi goniți ?

.Soții Shery rămaseră tăcuți.

— Va să zică faci mustrări părinților d-tale că au primit-o pe Luiza ? răspunse Benedict.

Athenais îl privi surprinsă apoi deveni palidă şi ochii i se umplură de lacrimi. Benedict o înțelese şi-i strînse mîna.

- Ah, e grozav, — zise ea cu vocea întreruptă — să apreciezi astfel vorbele mele! Eu care o iubesc pe Luiza ca pe o soră !
- Haide, haide, e o neînțelegere, zise moş Shery. Sărutați-vă şi isprăviți.

Benedict işi sărută verişoara ai cărei obraji se îmbujorară.

— Haide fetițo, ştergeți lacrimile, interveni doamna Shery, uite că am ajuns. Nu poți să te arăți în lume cu ochii roşii. Iată, eşti aşteptată.

Intr-adevăr se auzeau sunete de fanfare, iar tinerii ocupau ulița aşteptând fetele pentru a le pofti la joc.

IV

Aceştia erau tineri de o searnă cu Benedict, care avea ascendent asupra lor grație educației pe care o căpătase. Unii din ei năzuiau la mîna Athenaisei.

— Bravo ! strigă unul urcat pe o movilă, pentru a vedea mai bine pe cei ce vin. Iată d-ra Shery, frumoasa Văii-Negre !

- Uşurel Simoneau ! E a mea ! îi fac curte de mai bine de un an.

Acel care vorbea astfel era un flăcău înalt şi chipeş cu părul negru şi obrajii bronzați, fiul celui mai bogat negustor de vite al ținutului.

— Foarte bine, Pierre Blutty, dar vezi că viitorul ginere e cu ea.

- Cum viitorul ginere ? izbucniră cîțiva.
- Fără îndoială, vărul ei Benedict.
- Ah, Benedict, guralivul, savantul !
- Moş Shery are să-i dea destui gologani ca să-şl poată face un rost.
- O ia de nevastă ?
- Nu-i încă hotărît. Părinții vor, fata vrea... S-ar putea ca diavolul să aibă ceva împotrivă ?
- Nu trebuie să suferiți atîta, zise Blaise Moret. Vom avea un rival caraghios, care o să-şi dea aere. Să aibă el şi fata şi zestrea cea mai bună ?
- Asta n-are să se întîmple cît voi trăi !

- Haide, fraților, să facem mofturoasei primirea cuvenită.

Şi zicînd asta, Pierre Blutty înainta spre mijlocul drumului oprind calul din mers. îşi scoase pălăria. Benedict ținea să-şi repare greşeala față de Athenais şi cu toate că rivalii îi erau indiferenți se gîndea să-i întărite puțin.

Se aplecă deci pe marginea trăsurii şi zise :

— Domnilor, vara mea vă mulțumeşte din toată inima, dar trebuie să acceptați că primul joc mi-a fost făgăduit mie. V-ați trezit prea tîrziu.

Şi fără să aştepte vreun răspuns, dădu bice calului, care porni lăsînd în urrnă-i un nor gros de praf. Athenaîs nu se aştepta la atîta fericire. Benedict care şchiopăta de dimineață ca să nu danseze, se schimbase cu totul.

Pieptul Athenaisei se umfla de plăcere, căci în afară de mîndria de a juca primul dans cu logodnicul ei, ea simți pentru el o iubire adevărată.

Işi dădea seama de superioritatea educației lui şi cum în dragoste e şi o fărîmă de vanitate, se simțea măgulită că va fi nevasta unuia dintre cei mai instruiți flăcăi de primprejur. Acum ea străluci de frumusețe şi frăgezime. Imbrăcămintea care nu plăcuse lui Benedict, lua ochii celor cu gusturi mai de rînd ; femeile o priviră urît, căci Athenaise fu proclamată regina serbării.

Dar spre seară steaua ei păli alături de aceea mult mai strălucitoare a domnişoarei Valentina de Raimbault.

Auzind acest nume care trecea din gură în gură, şi împins de curiozitate, Benedict urmă ceata admiratorilor care îi ațineau calea. Ca s-o vadă, fu silit să se urce pe soclul unei cruci de piatră la care oamenii țineau cît se poate de mult. Gestul lui atrase atenția, mulțimii şi deci şi pe aceea a d-rei de Raimbault pe care o privi nestînjenit. Nu-i plăcu. El îşi crease In gînd un chip de spaniolă.

Domnişoara Valentina nu întruchipa idealul său. Era albă, calmă, blondă, fragedă şi de o frumusețe desăvîrşită. N-avea nici unul din defectele pe care Benedict se obişnuise să le vadă la pictorii ce poetizînd urîțenia, o fac să apară mai admirabilă ca frumusețea. Şi apoi d-ra de Raimbault era de o demnitate care impune prea mult ca să poată încînta la prima vedere. Benedict părăsi postul de observație.

Peste o oră fu adus în fața d-rei de Raimbault şi prezentat. Unchiul lui vorbea fetei cu pălăria în mînă.

Valentina şedea pe iarbă alături de mama ei, contesa şi marchiza de Raibault, bunica ei. Benedict nu cunoştea pe nici una , dar auzise vorbindu-se atîta la fermă, îneît se aştepta la salutul rece al uneia şi prietenos al celeilalte.

Simțea că bătrîna vrea să rupă tăcerea apăsătoare, dar în această primire el descoperea un rest de protecție feudală.

- Cum, ăsta e Benedict ? Mormolocul pe care l-am văzut la sinul mamei ? Bună-ziua, băiatule ! Imi pare bine că te văd. Semeni grozav de mult mamei tale.
Ştii că sîntem cunoştințe vechi ? Tu eşti finul bietului meu fiu, generalul care a murit la Waterloo. Eu ți-am dat prima sabie, dar tu nu-ți mai aduci aminte. Cît e de atunci ? Trebuie să ai cel puțin optsprezece ani ?

- Am douăzeci şi doi, doamnă ! răspunse Benedict.

- Scumpe doamne ! strigă marchiza. Douăzeci şi doi de ani ! Cum trece vremea ! Te credeam de o vîrstă cu nepoțica mea. Ia uită-te la ea. Valentina, spune bună ziua domnului Benedict ! e nepotul bunului Shery şi logodnicul bunei tale prietene, Athenaîs. Vorbeşte-i, draga mea.

Cuvintele ei puteau fi traduse astfel : „Imită-mi gestul, moştenitoare a numelui meu ; fii democrată".

Dar expresia fetei era atît de dulce şi de senină, vocea atît de unduioasă, încit Benedict plecă ochii şi roşi ca o fată.

— Ah, domnule, zise ea, ceea ce pot să vă spun mai sincer e că iubesc pe Athenais ca pe o soră ; de aceea te rog fii bun şi trimite-o la mine. O caut de mult.
Vreau s-o sărut.

Benedict se înclină adînc şi reveni îndată cu vara lui. Athenaîs se preumblă la brațul nobilei fiice a contelui de Raimbault. Cu toate că se silea s-ascundă, i se citea pe față orgoliul de a avea o asemenea prietenă. Fu anunțată hora. Athenaîs făgăduise că va juca cu tînărul care o întîmpinase la venire ; ea rugă pe Valentina să-i fie vis-â-vis.

— Voi aştepta să fiu invitată, răspunse aceasta surăzînd.

— Ei, Benedict, invit-o pe d-ra, zise Athenaîs.

Benedict cercetă cu privirea chipul Valentinei şi văzu în trăsăturile ei că se învoieşte.

Făcu un pas înainte dar în momentul acela contesa puse mîna pe braţul fiicei sale şi zise cu glas destul de tare ca să poată fi auzită de Benedict :

— Fiica mea, te opresc să joci cu altcineva afară de d-nul de Lausac.

Benedict observă pe omul tînăr, chipeş la faţă al cărui nume îl mai auzise. Era logodnicul d-rei de Raimbault.

Inţelese motivul temerii exprimate de contesă. La aceste serbări era obiceiul ca primul dansator să-şi sărute partenera. Domnul de Lausac, prea bine crescut ca să-şi sărute logodnica în public, se va mulţumi să-i sărute doar mîna. Contele încercă să danseze făcînd cîţiva paşi încoace şi încolo, dar văzînd că nu reuşeşte, se adresă Valentinei :

— Mi-am făcut datoria. M-am instalat aici ca să-i fac placul mamei d-tale, dar nu vreau să-ţi fiu piedică.. Aveai un dansator adineauri ; permite-mi să-i cedez drepturile mele.

Şi întorcîndu-se către Benedict :

— Vreţi să mă înlocuiţi ? zise el cu multă politeţe. Desigur, vă veţi achita mai bine decît mine.

Şi cum Benedict se codea să primească, zise :

— Haide, domnule, vei fi destul de răsplătit pentru acest serviciu. Cred că trebuie să-mi fii destul de recunoscător.

Benedict nu se lăsă rugat a doua oară, şi atinse tremurător mîna delicată a Valentinei. Contesa era mulţumită de felul diplomatic în care ginerele ştiuse să aranjeze lucrurile, dar în acelaşi moment muzicantul şiret şi spontan se opri din cantat şi dădu tonul sărutării de datină.

Era rîndul noului dansator să-şi sărute dansatoarea. Benedict deveni palid şi-şi pierdu cumpătul. Moş Shery, văzînd ochii d-nei contese, rugă pe muzicant să-şi urmeze cîntecul, dar acesta se încăpăţînă în mijlocul uralelor mulţimii. Dansatorii îşi pierd răbdarea. Doamna de Raimbault se pregăteşte să-şi ia fiica şi să plece, dar domnul ele Lausac, om de lume şi înzestrat cu mult tact, simte ridicolul scenei, se apropie de

Benedict şi-i spune cu un aer oleacă persiflant :

— Ei bine, domnule, va trebui din nou să te îndemn ? Ia-ți dreptul cuvenit.

Benedict îşi apăsă buzele tremurînde pe obrajii catifelați ai tinerei contese. Un simțămînt de plăcere şi mîndrie îl cuprinse, cînd văzu că Valentina rîdea din toată inima. Işi aminti că roşise, dar n-a rîs cînd Domnul de Lausac îi sărutase mîna.

Işi zise că ea iubea poate pe bărbatul acela frumos, şi nu mai simți nici o plăcere să danseze cu dînsa. D-ra Athenaîs avea mai mult succes. Frumusețea ei era dintre acelea care plac dintr-odată. Era aproape purtată în triumf de cei ce-o adorau. Benedict o urmări cîtva timp prin bal, apoi nemulțumit de a o vedea îndepărtîndu-se de mama ei şi amesteeîndu-se într-un roi de tineri, încercă să-i arate prin semne că depăşeşte măsura. Athenaîs nu înțelese, nu voia să înțeleagă.

Benedict se indispuse, ridică din umeri şi părăsi serbarea. Găsi la primul han pe argatul şi pe unchiul său şi îi rugă să însoțească pe femei la întoarcere. Apoi îşi urmă drumul singur în noapte.

După ce mulțumi lui Benedict printr-o înclinare grațioasă a capului, Valentina părăsi jocul urmind pe mama sa care, se vedea bine, era morocănoasă. Domnul de Lausac se simțea vinovat şi vroind să-şi scutească logodnica de mustrările mamei, îi luă brațul şi urmă pe d-na de Raimbault la o mică distanță.

Aceasta se întreținea cu marchiza pe cînd se îndrepta spre trăsură.

Valentina era mişcată de atenția delicată şi discretă ce i-o arăta D-l de Lausac şi sinceritatea simțămintelor ei deveni tot mai mare.

Doamna contesă intrigată că nu avea cu cine să se certe, îşi descarcă necazul pe bătrînă.

O luară pe un drum anevoios şi plin de colb. Bătrîna se împiedica la tot pasul şi îşi căuta un sprijin la brațul contesei.

— Iată o serbare frumoasă, încîntătoare ! izbucni contesa. D-ta ai vrut-o ! D-tale îți place mulțimea ; eu o disprețuiesc. Te-ai distrat bine ? Minunează-te de frumusețile cîmpului. Iți place căldura asta ?

—- Da, da, cu toate că am optzeci de ani, zise bătrîna.

- Eu nu-i am şi mă înăbuş. Praful ăsta, pietrele, ce graţioase sînt !
- Dar e vina mea dacă drumul e rău, dacă e cald, dacă eşti indispusă !

- Indispusă ! D-ta nu eşti niciodată indispusă. Nu te ocupi cu nimic, laşi familia d-tale să facă tot ce vrea. Deasemenea şi florile pe care le-aţi semănat au dat singure roade, şi încă roade prea timpurii.
- Doamne, zise marchiza cu amărăciune, eşti crudă la mînie, — asta o ştiu.

— D-ta numeşti cruzime demnitatea unei mame jignite ?

— Şi cine te-a jignit oare ?

— Mă mai întrebi cînd toată mulţimea a bătut din palme, cînd fiica mea era sărutată contra voinţei mele de un ţăran ? Mîine vor zice : ,,I-am făcut o farsă d-nei de Raimbault !".

— Ce exagerare ! Fiica d-tale a fost sărutată în prezenţa a trei mii de oameni. Ce crimă ! Pe timpul meu si al d-tale nu se făcea aşa, îţi garantez, dar nici mai bine. Şi-apoi băiatul nu e un bădăran.

- Cu atît mai rău, d-nă. E un bădăran îmbogăţit.
- Vorbeşte mai încet. Dacă ne aude cineva ?

— O, d-ta te temi întotdeauna. Voi vorbi mai încet. Te rog să te amesteci cît mai puţin în educaţia Valentinei. Nu uita rezultatul nefast al educaţiei celeilalte.

- Mereu, mereu, zise bătrîna, frîngîndu-şi mîinile cu spaimă, îmi aminteşti nenorocirea asta ? Lasă-mă să mor în pace, doamnă . Am optzeci de ani !
- Toată lumea ar vrea să aibă vîrsta asta. Oricît de bătrînă şi inofensivă vrei să pari, exerciţi asupra casei şi fiicei mele o putere destul de mare. Indepărteaz-o pe Valentina de funestul exemplu, a cărei amintire nu s-a şters încă din mintea ei.
- Nu e nici un pericol. E în ajun de a se mărita. Greşelile, dacă le are, privesc numai pe bărbatul ei. Datoria noastră e terminată.
- Da, doamnă, ştiu că raţionaţi, dar nu-mi voi pierde vremea discutîndu-vă principiile. Aveţi grijă ca amintirea aceleia ce ne-a pătat numele să se şteargă cu totul.
- Aceea de care vorbiţi e nepoata mea, fiica legitimă a unicului

meu fiu şi singura soră a Valentinei. Iată titlurile care mă vor face s-o plîng întotdeauna în loc
să o detest. N-a fost îndeajuns pedepsită de severitatea d-tale ! Ura d-tale o va urmări toată viața în exilul şi în mizeria ei. De ce îmi sîngerezi rana ?

- Doamnă, nepoata d-tale nu e atît de departe pe cît o crezi.
- Dumnezeule mare, strigă bătrîna tresărind. Ce vrei să spui ? Explică-te ! Copila mea, biata mea copilă, unde e ? Spune-mi te rog.

Doamna de Raimbault care spunea lucruri false pentru a afla pe cele adevărate, *fu* mulțumită de sinceritatea tonului bătrînei.

— O vei şti, doamnă, răspunse ea, dar nu mai înainte ca mine. Jur că voi descoperi ascunzişul ei şi o voi face să iasă de acolo. Şterge-ți lacrimile, ai noştri se apropie.

Valentina urcă în trăsură pentru a-şi pune pelerina, încalecă apoi ajutată de D-l de Lausac, iar celelalte doamne luară loc în caleaşca. în clipa următoare se întîmplă însă ceva neprevăzut. Calul d-lui Lausac căzu la pămînt şi nu se mai putu ridica. Fie din cauza căldurii, fie din cauza însemnatei cantități de apă ce băuse, calul nu se mai putu urni şi trebui lăsat la han. D-l de Lausac se urcă în trăsură,

- Ei bine, strigă contesa, Valentina va merge singură călare ?
- De ce nu ? răspunse contele de Lausac, dorind să scutească pe Valentina de cearta cu mama ei care era nervoasă ; domnişoara va galopa alături de trăsură, astfel că vom sta foarte bine de vorbă.

— Dar e cu neputință, zise contesa, asupra căreia D-l de Lausac exercita o influență mare.

— Toate sînt cu putință în țara asta în care n-are cine să judece ce e bine şi ce e rău. Vom intra în Valea Neagră unde nu vom întîlni nici măcar o pisică.

Trăsura se înfundă în pădure. Valentina galopa alături ; noaptea devenea tot mai deasă.

Pe măsură ce trăsura înaintează, drumul devine tot mai greu. Valentina dă pinteni calului şi o ia puțin înainte.

Vremea e minunată, luna luminează, făcînd să sclipească în iarbă licuricii. Aerul e călduț. Copila fusese crescută pe rînd de mama ei mindră, de sora, de bunica şi de sfintele de la mînăstire. Se formase

singură aşa cum era, propunîndu-şi să nu fie pasionata ca sora ei, ambițioasă ca mama şi mândră ca bunica . Avea

un sentiment curat şi sincer pentru D-l de Lausac, singurul care o înțelegea şi-o respecta. Singura pasiune romantică era dragostea aproape exaltată pe care o simțea pentru sora ei, o soră imaginară despre care auzise mai deunăzi şoptindu-se mamei sale că s-ar afla prin apropiere. Acesta era singurul incident din viața Valentinei.

Urmîndu-şi firiul gîndurilor, ea se îndepărtase într-atît, încît nu mai auzea huruitul roților trăsurii. Intoarse calul, dar nu mai recunoscu drumul pe care venise de dimineață. Se lăsă în voia animalului care o luă la stînga şi Valentinei i se păru că recunoaşte un arbore pe care-1 mai văzuse în treacăt. în clipa următoare văzu că se înşelase. Opri calul în loc şi aşteptă, — doar va auzi zgomotul roților trăsurii.

VI

Deodată Valentina, auzi un sunet surd, care se prelungea şi semăna cu huruitul roților unei trăsuri...

Părăsi drumul şi o luă în direcția de unde venea zgomotul.

Işi dădea perfect seama că greşise drumul şi se hotărî să coboare de pe cal spre a cere lămuriri la vreo moară sau vreun han ce s-ar găsi în apropiere.

Se opri în fața unui hambar părăsit şi fără lumină de unde se auzeau lătrături de cîini.

Bătu cu minerul cravaşei în poartă şi nu-i răspunse decat un mîrîit prelung. Era o stînă, dar cum prin partea locului nu existau nici hoți, nici lupi, nu se aflau nici păstori prin preajmă.

Valentina îşi urmă drumul. Calul, care parcă împărtăşea deznădejdea stăpînei, începu să umble la pas.

Dar în mijlocul tăcerii se auzi o voce de bărbat ce cînta. Valentina râmase un moment fermecată de frumusețea cîntecului şi dădu drumul hățurilor. Cîntecul încetă pentru o clipă şi fata crezu că visase dar în curînd se auzi din nou şi odată cu el şi tropotul unui cal. Valentina merse spre el.

- Cine e acolo ? întrebă cineva.
- Valentina de Raimbault, răspunse fata, conştientă de valoarea numelui ce purta.

- D-şoara de Raimbault, singură aici ! Dar unde e D-l de Lausac ? A căzut cumva de pe cal ? A murit ?
- Nu, mulțumesc lui Dumnezeu ! răspunse Valentina încurcată de vocea aceasta care-i părea cunoscută. Dacă nu mă înşel, d-ta te numeşti Benedict şi ai jucat cu mine.

Benedict tresări. Valentina frămîntată de agitația cursei saîe nocturne, uitase cu desăvîrşire povestea cu sărutul. Işi reaminti deabia cînd Benedict îi răspunse :

— Da, domnişoară, eu sînt Benedict.

— Fă-mi serviciul te rog de a-mi arăta drumul. Povesti apoi cum se rătăcise.

— Sînteți la o leghe departe de calea cea bună. Ca să ajungeți acolo, trebuie să treceți pe la Grangeneuve unde mă opresc eu, aşa că voi avea plăcerea să vă fiu călăuză. Poate că veți întîlni trăsura in drum.

— Nu cred, răspunse Valentina. Mama mă crede desigur ajunsă înaintea lor la castel şi şi-a văzut de drum.

Valentina se întrista la gîndul că mama sa va fi şi mai furioasă de noua întâmplare. Ea fiind inocentă primi oferta lui Benedict cu o lealitate demnă de stimă.

Benedict nu mai era timid în fața ei căci o găsea fină, dar lipsită de prejudecățile în care fusese crescută. Simțea că fata aceasta n-ar putea să inspire decît cea mai curată prietenie şi nicidecum dragoste vinovată. După cîteva întrebări şi răspunsuri banale, Valentina îl întrebă dacă el era acela care cîntase.

Benedict ştia că are un glas frumos şi de aceea simțea o plăcere tainică să cînte în mijlocul naturii.

— Ați auzit ceva ? răspunse el mimînd nepăsarea.. Eram eu, sau poate broaştele de pe malul lacului. Fata păstră tăcere. Ii plăcuse atît de mult cîntecul,, încît se temea să spună prea mult sau prea puțin. După o pauză ea întrebă naiv :

— Unde ați învățat să cîntați ?

— Dacă aş avea talent aş răspunde că asta nu se învață. Am luat cîteva lecții la Paris.

— E frumoasă muzica ! răspunse Valentina. Şi de aici discuția alunecă în jurul artei.

- Văd că sînteți melomană, zise Benedict, la o observație justă a Valentinei.
- N-am învățat asta ca multe altele în mod superficial. Dar aveam instinctul muzicii foarte dezvoltat şi am învățat.

— Şi fără îndoială aveți mult talent.

- Eu ? Cînt contradansuri.
- N-aveți voce ?

- Ba da, am cîntat odată şi se zicea că am unele aptitudini, dar am renunțat.
- Cum ? Cu toată dragostea d-voastră pentru muzică?
- Da, m-am consacrat picturii pentru care nu prea aveam talent şi pe care o iubeam mai puțin.
- Curios !

— Deloc. In vremurile în care trăim, trebuie să ai o specialitate. Peste cîțiva ani proprietatea Raimbault poate să fie a statului cum a fost acum o jumătate de

veac. Educația pe care o căpătăm noi e din cele mai greşite. învățăm din toate cîte puțin fără să aprofundam nimic. In ziua cînd ne-am consacra unei îndeletniciri, am fi ridicoli. Sîntem crescuți ca să fim bogați. Sărăcia nu intră în socotelile părinților noştri. Educația pe care o primeau bunicile noastre era mult mai bună. Cel puțin ele ştiau să împletească ciorapi. Noi care învățăm atît de prost englezeşte, pictura în ulei, acuarelă, ca şi alte zeci de nimicuri, ce ne-am face dacă obiceiurile s-ar schimba ? Care din noi s-ar coborî la o ocupație mecanică ? Singurul lucru ce l-am putea face, ar fi să intrăm fete în casă. De aceea am suprimat din instruirea mea ceea ce n-ar putea să-mi folosească şi am ales numai ce era practic.

- Credeți dar că pictura va fi mai puțin nefolositoare în viitor ?
- Se poate, dar nu e vorba de asta. Muzica împinge o femeie prea mult în lume, o scoate prea mult în evidență. Trebuie să devină ori

artistă, ori o subalternă căreia i se încredințează educația copiilor. Pictura îi dă mai multă libertate şi satisfacțiile ce ți le oferă, răsplătesc viața retrasă ce o duci. Sper că nu disprețuiți profesia ce mi-am ales ?... Dar să mergem mai iute. Mama mă aşteaptă desigur.

Benedict fu cuprins de stimă şi admirație pentru inteligența fetei. Era mîndru de încrederea cu care îi împărtăşea gîndurile cele mai intime ale ei. Grăbi pasul. Ferma Grangeneuve se zărea în lumina lunii. El avu o idee. întinse brusc brațele şi opri calul Valentinei.

— Ce e ? întrebă ea. Nu e acesta drumul ? Benedict fu cîtva timp încurcat. Apoi prinse curaj :

— Domnişoară, zise el, ceea ce am să vă spun mă face să am rezerve, fiindcă nu ştiu cum veți reacționa. Vă vorbesc pentru prima oară în viața mea, şi nu ştiu dacă voi mai avea vreodată fericirea s-o fac, dacă cee ce voi spune vă va jigni.

Intoarcerea lui solemnă inspiră frică Valentinei.

Se temea de o declarație de dragoste. Nu răspunse nimic.

— Văd că vă înspăimînt, domnişoară. Ce e drept nu ştiu să mă exprim aşa ca să mă înțelegeți din două cuvinte.

Vorbele lui sporeau temerea Valentinei.

- Domnule zise ea, nu cred să aveți a-mi spune ceva care m-ar putea jigni. Dar fiindcă vă cereți dinainte iertare, mă tem să nu vă las să comiteți o stîngăcie. Să ne oprim aici. Iată drumul meu ; mulțumesc pentru osteneală...

— Trebuia să mă aştept la acest răspuns din partea d-rei Raimbault.

Valentina nu-i răspunse decit printr-un salut rece şi dădu bice calului.

Benedict o privea consternat cum fugea. Se lovi cu mîna peste frunte :

— Sînt un prost, nu a înțeles nimic !

Goni calul şi ajungînd în fața Valentinei îi bară drumul. De teamă ea era cît pe-aci să cadă.

VII

Benedict sări de pe cal.

— Domnişoară, zise el, vă cad în genunchi. Nu vă temeți de mine. Nu sînt decît un prost, am făcut o introducere care v-a speriat. Vreau să vă vorbesc direct acum. N-iați auzit vorbindu-se în ultimul timp de o ființă care vă e scumpă ?

— Ah ! vorbeşte, strigă Valentina, din toată inima.

— Ştiam bine. O iubiți, o plîngeți, ați vroi s-o vedeți şi i-ați întinde mîna dacă ați vedea-o.

Valentina nu se mai îndoia de sinceritatea lui Benedict.

- Dacă ați şti unde se află, zise ea, împreunîndu-şi mîinile, mi-ați spune şi Dumnezeu v-ar binecuvînta.
- Voi face poate o greşeală față de societate făcîndu-vă să fiți o fiică neascultătoare. Şi cu toate acestea o voi face. Prietenia pe care o am față de această persoană şi stima ce o am pentru d-voastră mi-o dictează. Azi dimineață ea a făcut patru leghe pe jos, învelită într-o pelerină de țărancă, spre a vă putea vedea la fereastră sau în grădină. S-a întors fără să reuşească.
- Du-mă la ea, domnule, te rog în numele a tot ce ai mai scump.

— Ei bine, zise Benedict. Nu trebuie să vă arătați la fermă, căci mama d-voastră ar afla. Să legăm caii şi să mă urmați.

Valentina sări uşor fără să aştepte ca Benedict să-i întindă mîna. Acesta legă caii de nişte arbori apropiați. Pe Valentina o cuprinse, instinctiv, teama. întorcînclu-se spre ea, Benedict exclamă :

— O, ce fericită va fi, nici nu bănuieşte ce fericire o aşteaptă.

Cuvintele lui o linştiră.

Fură nevoiți să sară un gard foarte şubred. Benedict se aplecă pentru ca ea să poată sări.

— Aici, Perdreau ! Taci ! strigă el unui cîine care lătra.

Animalul îşi recunoscu stăpînul şi începu să se gudure. Trecură printr-o grădină cu arbori deşi. Valentina înainta anevoie.

— Dacă mi-ați da mîna, v-aş putea ajuta să treceți mai curînd.

Fata îşi pierduse mănuşa. Puse mîna ei albă într-a lui. Pentru cineva cu educația Valentinei, era prea mult.

Benedict o ducea uşor de mînă dînd la o parte tufele pentru a nu lovi obrazul delicat al însoțitoarei.

— Doamne, cum tremurați ! zise el lăsîndu-i mîna.

— Ah, domnule, — de bucurie şi nerăbdare, răspunse-Valentina.

Mai rămînca un obstacol de trecut. Era un gard pe care erau nevoiți să-1 sară. El trebui să o ajute, astfel că nepotul fermierului luă în brațe pe logodnica domnului de Lausac.

Mîinile lui îi cuprindeau mijlocul, respirația fetei îi atingea obrazul. Şi aceasta ținu mult, căci gardul era înalt,

Ajunşi la poarta casei, Benedict dădu uşor la o parte veriga, introduse pe Valentina înăuntru, aprinse o luminare şi, arătîndu-i o scară şubredă, zise :

— Aici !

El se aşeză pe un scaun să stea de pază şi o rugă să nu întîrzie mai mult de un sfert de oră.

Ostenită de drumul de dimineață, Luiza s-a culcat devreme. Odăița pe care o ocupa, era dintre cele mai proaste. Fata trecea drept o nepoată săracă a fermierului şi nu vroia să dea de bănuit slugilor. Şi apoi crescută în belşug, cămăruța rustică avea pentru ea un farmec neînchipuit. Ceea ce-i plăcea mai mult din mobilierul odăiței, era o perdea învechită şi un fotoliu care avusese altădată lemnăria aurită.

Printr-o întîmplare ciudată, obiectele fuseseră aduse cu zece ani mai înainte de la castel. Luizei îi aminteau copilăria. Vărsă lacrimi fierbinți şi ar fi vrut să sărute fotoliul care o îmbrățişase de atîtea ori în copilăria-i veselă şi neştiutoare de rele.

In seara aceea adormi privind florile țesute pe perdea, în dosul căreia i se părea că vede livada în care se jucase, toată copilăria ei petrecută în mijlocul luxului şi bogăției. O vedea pe bunica cu lacrimile în ochi, dar cam strimtă la suflet. Din tot amalgamul de amintiri se desprindea o singură făptură, surioara ei Valentina pe care o lăsase, de patru ani şi pentru care fusese mai mult o mamă.

In clipa cînd Valentina apărea în pragul camerei, Luiza visa că o scapă de la o primejdie mare.

- Surioară ! strigă Luiza cu vocea sugrumată, în luptă cu visul cel rău.
- Surioară ! răspunse o voce îngerească.

Luiza se ridică dintre perne şi se aplecă spre glasul care o chema.

Două brațe calde o cuprinseră, o gură fragedă îi sărută obrajii şi lacrimi dese îi inundară fața.

Cînd înțelese că nu era un vis, că surioara ei venise cu cele mai frumoase gînduri la dînsa, nu-şi putu exprima bucuria decît prin suspine şi îmbrățişări.

- Tu eşti ? Tu, la care m-am gîndit atît ! strigă Luiza.
- D-ta oare mă mai iubeşti ? exclamă Valentina.
- De ce acest d-ta ? Nu sînt eu sora ta ?
- Dar mi-ai fost şi mamă, şi asta n-am uitat-o. Te-aş fi recunoscut dintr-o mie. Iată, părul tău negru, obrajii palizi, mîinile mici, aşa cum te-am visat...
- Oh, Valentina, scumpă Valentina, lasă-mă să te văd mai bine. Mi s-a spus că eşti frumoasă, dar te găsesc de o mie de ori mai încîntătoare decît se poate spune. Tu eşti blondă, tot albă, cu ochii albaştri care îmi amintesc copilăria ta. Iți aduci aminte cum te îngrijeam ? Eu te-am crescut, căci mama ta nu se gîndea la tine.

— Bineînțeles. Imi aduc aminte că de cîte ori deschideam ochii te vedeam aplecată deasupra mea, cînd dormeam. Prinsesem ură pe mama cînd ai plecat, caci dădaca mi-a spus : „Sărmana ta soră pleacă gonită de mama ta". Ah, Luizo, Luizo, te regăsesc în sfîrşit, — şi nu ne vom mai despărți. Vom găsi mijlocul să ne vedem, să ne scriem.

— Fii liniştită, Luiza, peste o lună mă mărit cu un om bun la suflet care cunoaşte dragostea mea pentru tine şi mă va înțelege. Atunci nu va mai fi nici o primejdie.
Vei sta cu noi. îmi vei iubi copiii dacă îi voi avea.

— Tu eşti un înger de candoare şi virtute ; ar trebui să-ți îmbrățişez genunchii.

— Repede, repede, — se auzi vocea lui Benedict în capul scării, — despărțiți-vă. Domnişoară, domnul de Lausac vă caută.

VIII

Valentina ieşi din cameră ; se bucura de venirea d-lui Lausac şi ar fi vrut să-1 facă părtaşul bucuriei ei. Benedict îi tăie avîntul :

— I-am spus că nu sînteți aici.

El îşi ceru iertare dacă greşise, dar cum nu cunoştea sentimentele acestui domn pentru Luiza, crezuse că e mai prudent aşa.

- Ca să nu faceți drumul singură, vă voi însoți pînă acasă, reluă el.
- Dar dacă ne întîlnim cu D-l de Lausac ?
- Ii voi spune că am ieşit să-1 ajut şi că soarta m-a slujit mai bine ca pe dînsul căci v-am găsit.

Luiza îşi pusese un şal pe umăr şi ieşise şi ea. Cînd Benedict apropie puțin luminarea de Valentina, exclamă:

— Doamne, cît e de frumoasă Valentina mea ! Valentina roşi. Benedict de asemenea, dar Luiza era prea fericită ca să vadă încurcătura lor.

Se aruncă de gîtul lui Benedict şi sărutîndu-1, zise :

- Dă şi tu un sărut de recunoştință sărmanului Benedict care, fiind singur cu tine, s-a gîndit şi la Luiza.
- Ar fi al doilea, murmură Valentina roşind.
- Şi ultimul in toată viața mea, zise Benedict plecînd genunchii.

— Dumnezeu mi-e martor că vă dau din toată inima această dovadă de stimă.

Aplecîndu-se spre ei, Valentina îl sărută pe frunte.

Benedict se ridică, pătruns de un sentiment curat de respect şi mîndrie.

Nu mai cunoscuse o senzație atît de suavă din primii ani ai copilăriei.

Se întoarseră pe acelaşi drum, pe unde au venit. De data aceasta Benedict se simțea liniştit lîngă Valentina.

Sărutul consfinţise prietenia lor. Cînd ajunse la poarta castelului făgădui că-i va aduce deseori veşti din partea Luizei.

- Nu îndrăznesc să vă cer asta. Mama mea e atît de severă !
- Voi şti să suport toate umilințele pentru a vă fi folositor.

Îşi scoase pălăria şi dispăru.

Valentina se întorcea pe aleea cea mai întunecoasă. Zări, cu toate astea, prin frunzele copacilor luminile din casă, zarva neobişnuită ce domnea.

Mama se ruga de slugi, poruncea, apoi plîngea din nou şi se ruga să

i se caute copila.

Dar cînd auzi tropotul calului Valentinei, îşi reluă aerul sever.

— De unde vii ? strigă ea trăgînd-o cu violență jos de pe şea. Iți bați joc de nervii mei ? Astfel ştii să-ți respecți mama ?

O conduse pînă în salon făcîndu-i numeroase reproşuri.

Aici Valentina găsi pe bunicuța-i care îşi lua ceaiul. Bătrîna întinse brațele către fată şi zise :

— Ah, iată-te ! Dac-ai şti cîtă îngrijorare ai pricinuit mamei tale ! Cît despre mine ştiam că nu ți se poate întîmpla nimic prin locurile astea unde fiecare cunoaşte numele ce-1 porți. Haide sărută-mă şi, fiindcă te-am regăsit, voi mînca mai cu poftă. Cursa asta mi-a generat o foame nespusă.

Contesa căzuse însă sleită de puteri pe un scaun. Valentina se plecă în genunchi la picioarele ci, îi sărută mîinile, plînse şi îi ceru iertare. Cînd deschise ochii, con-itesa o respinse cu asprime şi-i porunci să meargă la culcare.

Valentina plecă fără să obțină sărutarea maternă.

Marchiza, care se credea obligată s-o mîngîie, îi zise :

— Haide, copila mea, nu te necăji, mama ta e puțin supărată în astă-seară. Ai să-ți strici tenul, iar mîine logodnicul tău te va găsi urîtă.

Valentina se sili să zîmbească şi cînd ajunse in camera ei se trînti pe pat doborîtă de mîhnire, bucurie, teamă, nădejde, o mie de simțăminte care i se îngrămădeau în suflet.

După o oră auzi pe coridor pintenii de la cizmele lui Lausac, pe care marchiza îl invitase la dînsa. Valentina se duse să-1 întîmpine.

— Ah, zise marchiza cu acea şiretenie caracteristică bâtrinelor care înțeleg năbădăile tinereşti, ştiam că hoața nu doarme şi pîndeşte întoarcerea legodnicului. Copii, e vremea să vă căsătoriți !

Nimic nu părea mai nepotrivit ca aceste cuvinte, față de sentimentul curat ce-1 avea Valentina pentru logodnic.

- Intr-adevăr, n-am putut adormi înainte de a vă cere scuze pentru grija ce v-am pricinuit-o.
- Ființele care ne sînt dragi, ne plac cu toate necazurile ce ne fac.

Valentina se retrase foarte neliniştită. Conştiința ei simțea nevoia să se descarce.

A doua zi de dimineață întîmpină pe D-l de Lausac în salon.

- Evarist, am pe suflet un secret care mă apasă, trebuie să-1 spun. Dacă sînt vinovată mă vei disprețui dar nu vei spune că n-am fost cinstită.
- Ei, doamne, Valentina, mă sperii ! Unde vrei să ajungi cu introducerea ta solemnă ? Nu, nu vreau să aud nimic, care ți-ar putea fi penibil. Oricît ar fi de criminală vina ta ți-o iert. Sufletul îți este prea frumos ca să comită rele.
- Destăinuirea nu îmi e penibilă ; dimpotrivă, te va bucura şi pe tine. Mi-am regăsit sora...
- Taci, zise brusc D-l de Lausac prefăcîndu-se speriat. Nu pronunța numele ei în casa aceasta. Şi apoi eu nu sînt încă bărbatul tău şi nu-mi pot lua dreptul să-ți fiu complice. Mai aşteaptă o lună. Timpul îți va părea mai scurt decît mie.

Adevărul e că, D-l de Lausac era un om de familie bună, cu funcții înalte, cu mult spirit, dar şi cu multe datorii. De aceea n-ar fi vrut cu nici un chip să piardă mîna şi averea Valentinei. Cazul Luizei îl interesa foarte puțin şi aştepta să fie stăpîn pe situație ca să poată aranja totul după plac.

In ajun, lacheul, care avea bănuieli privind prezența Luizei în zonă, o sesiză pe contesă.

IX

- Doamna mi-a poruncit ieri să mă interesez de persoana...
- Ajunge. Nu pomeni niciodată numele ei în fața mea. Ce ai făcut ?
- Da, doamnă, şi cred că sînt pe calea cea bună.
- Vorbeşte !
- Iată ce ştiu. La ferma Grangeneuve este o persoană care trece drept nepoata lui moş Shery, dar pare a fi aceea pe care o căutăm.
- Ai văzut-o ?
- Nu, doamnă, mai întîi n-o cunosc şi nimeni de aici n-o ştie.
- Dar ce spun țăranii ?

— Unii spun că e nepoata lui fiindcă nu e îmbrăcată ca o

domnişoară şi ocupă la fermă o odaie de muncitor. Dacă ar fi domnişoara s-ar bucura de o primire mai bună. Familia Shery îi era foarte devotată.

— Se înțelege. Mătuşa Shery i-a fost doică într-o vreme cînd era fericită să găsească acest mijloc de existență. Dar ce spun alții ? Cum se face că nimeni nu e sigur dacă această persoană e aceea pe care o căutăm ?

- Foarte puțini o văd, căci iese rar, şi apoi e întotdeauna acoperită cu o pelerină. Se zice că-i bolnavă. Cei ce au întîlnit-o nu pot să creadă că femeia palidă şi slabă de azi, e copila de acum cincisprezece ani.
- Josef ! îți dau o sută de franci dacă te ocupi de această afacere.
- Imi ajunge porunca doamnei. Dacă nu voi putea s-o scot la capăt atît de curînd, să nu vă pierdeți răbdarea. Țăranii sînt îndărătnici şi ar îndrăzni să se opună chiar voinței d-voastră.
- Dar primarul n-a cercetat actele acestei femei ?
- Primarul e vărul lui Sherry şi se au bine între ei, aşa că se susțin unul pe altul ca hoții între ei la balci. E foarte neplăcut că se aleg primari dintre țărani. Au un fel de superioritate asupra noastră.

— Voi avea grijă să fie înlocuit de ginerele meu. Apoi revenind la discuția de la început, zise :

- Am găsit un mijloc, voi trimite pe Caterma la fermă.

- Doica domnişoarei ? O, e mult mai şireatâ decît îşi închipuie doamna. Poate că ştie de mult ceea ce noi nu ştim.
- Trebuie găsit un mijloc, zise contesa supărată.
- Dacă doamna îmi dă voie să procedez...
- Se înțelege !
- In cazul acesta cred că mîine voi fi complet informat asupra celor ce o interesează pe doamna.

A doua zi la şase dimineața, Josef luă drumul către fermă străbătînd ogorul familiei Raimbault, vîndut în timpul imperiului ca bun național şi cumpărat de domnişoara Chignon, fiica unui negustor bogat, pe care o luă în căsătorie generalul Raimbault, a cărui soție murise.

Împăratului îi plăcea să unească pe noii îmbogățiți. Această căsătorie s-a făcut din dorința lui şi noua contesă îşi ajunse ținta.

Josef îşi pregătise o sumedenie de legende pentru a zăpăci pe naivii locuitori din jurul fermei. Spre nenorocul lui, primul pe care îl întîlni fu Benedict căruia nu-i fu greu să-i ghicească intențiile şi scopul venirii la fermă.

Pentru a-1 îndepărta îi făcu propunerea să intre in slujba cavalerului Trigaud, un vînător pasionat care încălca domeniile Raimbault dar care putea fi furat cu uşurință. Ii puse în vedere că Trigaud îi era cel mai bun prieten şi ar fi fost în stare să spînzure pe omul care ar vrea să-i facă vreun rău.

Josef se grăbi să se ducă şi, pentru a cîştiga simpatia lui Benedict, duse chiar veşti false contesei care-i dădu suta de franci făgăduită.

Contesa nu se sinchisi mult de plecarea lui din serviciu, căci continua să-i aducă veşti. Marchiza, care o iubea poate pe Luiza mai mult decît pe orişicine, căută s~o descoase pe Valentina, dar aceasta cunoscînd firea slabă a marchizei se feri să-i încredințeze un secret atît de important.

D-l de Lausac era plecat şi cele trei femei îl aşteptau. Căsătoria trebuia să se facă peste o lună.

Luiza profită de acest timp pentru a o vedea mai des pe Valentina. După trei zile Benedict se prezentă la castel cu o scrisoare. Semeț şi încrezut în sine, el nu venise niciodată la castel pentru afacerile unchiului său, dar pentru cele două femei îşi făcea o glorie să înfrunte privirile mîndre ale contesei şi mina dulceagă a marchizei. Se folosi de o zi caldă pentru a-şi pune o bluză țărănească şi, cu puşca la umăr şi geanta încărcată cu vînat, se îndreptă spre castel.

Valentina scria în camera ei. Nu ştiu ce presimțire vagă o făcea să-i tremure mîna, scriind surorii sale. I se părea că purtătorul de veşti nu era departe. La cel mai mic zgomot alerga la fereastră chemînd în gînd pe Luiza şi Benedict, care se contopeau în mintea ei.

Din senin auzi vocea atît de frumoasă şi clară, care îi mai fermecase cîndva auzul. Condeiul îi căzu din mînă, ascultînd cîntecul care avea un răsunet adînc în sufletul ei.

Valentina era destul de romantică pentru ca o aventură de orice fel s-o atragă. Crescută însă în mediul acela sever, îşi stăpînea pornirile inerente vîrstei.

De la fereastră îl văzu pe Benedict care urca spre castel. Nu era frumos, dar avea ceva sprinten în felul lui de-a fi.

Valentina era cît pe-aci să se ducă în parc şi să deschidă o portiță secretă pentru a-l lăsa să intre. Se abținu la vreme. O larmă grozavă anunța intrarea lui în curte. Intenționat, el dădu drumul cîinelui care făcînd cor cu cei de la castel lătra de zor.

Valentina presimți că Benedict va prefera să se prezinte marchizei. Se duse dar la bătrîna care îşi făcea de obicei siesta pe canapeaua din salon, şi, sub un pretext oarecare, se aşeză alături de dînsa.

După cîteva minute o slugă anunță că nepotul d-lui Shcry vrea să prezinte d-nei marchize omagiile şi vînatul său.

— M-aş lipsi de omagii, răspunse bătrina, dar vînatul îmi e binevenit. Să intre.

X

Văzând pe cel ce îi era complice chiar sub ochii bunicii. Valentina avu o remuşcare. Simțea că roşeşte şi purpu-rul obrajilor ei se reflectă şi pe chipul lui Benedict.

— A, tu eşti dragul meu ? zise marchiza care sta întinsă pe canapea cu grația care amintea de vremea lui Louis al XV-lea. Fii binevenit. Ce mai e pe la fermă ?
Ce face buna mătuşă Shery ? Dar verişoara ?

Şi fără să aştepte răspunsul, căută în sacul lui Benedict.

— Ah. e foarte bun darul ăsta. Tu l-ai vînat ?

— Pe acesta, zise Benedict scoțând din sân un pițigoi în viață, l-am prins din întîmplare. Fiindcă e o specie rară, m-am gîndit că d-şoarei care se ocupă cu ştiințele naturale îi va face plăcere.

Punînd pasărea în mâinile Valentinei îi strecură şi biletul. Fata se apropie de fereastră ca pentru a examina pasărea şi ascunse răvaşul în buzunar.

— Trebuie să-ți fie cald, dragul meu. du-te de te răcoreşte în camera de serviciu, zise marchiza.

Valentina observă zîmbetul de pe buzele lui Benedict.

— Domnul vrea un pahar cu apă ? întrebă ea repede. Şi îl servi cu mîna ei pe care Benedict o reținu cît mai mult într-a sa. Marchiza fu apucată de un acces de tuse. Benedict întrebă în şoaptă :

- Ce să răspund din partea d-voastră celei ce m-a trimis ?

- Ori ce ar fi, da, răspunse ea îngrozită parcă de atâta curaj.
- Draga mea, interveni marchiza, vrei sa te aşezi la pian si să-mi cinți romanța inceputa adineauri?
- Bunico, răspunse Valentina, ştii că eu nu cînt niciodată, dar dacă vrei să auzi o muzică bună roagă-1 pe domnul să cînte.
- Adevărat ? Dar de unde ştii tu ?
- De la Athenaîs, răspunse Valentina plecînd ochii.
- Ei bine, dragul meu, fă-mi plăcerea să ascult un cîntec popular, căci m-am săturat de Rossini.

— Vă voi acompania dacă vreți, zise Valentina. Benedict se gîndea cu groază că glasul său va aduce în salon pe mîndra contesă, dar era mişcat de sforțările pe care le făcea Valentina pentru a-1 reține, căci bătrâna, cu toată amabilitatea ei, nu considerase că este necesar să ofere un scaun celui ce era nepotul fermierului. Pianul fu deschis şi Valentina se aşeză oferind un scaun şi lui Benedict care, pentru a-i dovedi că nu e ofensat, rămase în picioare.

De la primele note ochii Valentinei se umplură de lacrimi. Mîinile-i tremurau.

Marchiza ascultă la început cu atenție, apoi, cum nu putea să stea mult la un loc, ieşi, se întoarse şi iar ieşi.

— Cîntecul acesta, zise Valentina, mi-1 cînta Luiza pe când eram copilă.

— L-am cîntat într-adins. pentru a vă vorbi de dînsa. Contesa intră tocmai cînd numele acesta se şterse de pe buzele lui Benedict.

La vederea fiicei sale, care stătea alături de un bărbat, avu o privire furioasă, dar în momentul acela se întîmplă o scenă care rezolvă toată încurcătura.

Cîinele contesei care supărase tot timpul pe cel de vînătoare a lui Benedict, se întrecu de astă dată cu gluma şi atunci Perdreau se repezi la

el. Se iscă o încăierare, iar contesa fu nevoită să iasă pentru a-i linişti.

Benedict profită de situație pentru a părăsi castelul.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă marchiza reintrînd în salon.

- D-ta îmi datorezi explicații, doamnă. N-ai fost aici cînd a intrat omul acesta ?
- Care om ? întrebă marchiza.
- Domnul Benedict, răspunse Valentina. Venise să aducă vînat şi bunica 1-a rugat să cînte. Eu l-am întovărăşit.
- Pentru d-ta cînta, doamnă ? Dar mi se pare că îl ascultai de departe.
- In primul rlnd, răspunse bătrîna, nu l-am rugat eu, ci Valentina.
- Mamă, zise Valentina roşind, am să-ți explic totul. Pianul meu sună foarte fals. D-1 Benedict ştie să acordeze bine pianele. El a reparat pianul Athenaisei.
- Ce tot vorbeşti ? — zise nedumerită contesa. El e muzicant ? Athenai's are pian ?
- Ce-ți pare curios ? răspunse marchiza. Oamenii sint bogați şi şi-au instruit copiii. Băiatul ăsta cintă foarte bine, pe onoarea mea ! Şi crezi că Valentina era în pericol la doi paşi de mine ?
- Dumneata nu m-ai înțeles niciodată. Eu îmi cunosc copila şi ea ştie că un asemenea, om nu e pentru dînsa şi că nu o poate compromite. Iți atrag însă atenția, Valentino, că nu eşti destul de demnă față de inferiorii tăi. Le arăți prea multă prietenie. Nu-i cunoşti, sînt ingrați şi te răsplătesc cu obrăznicie. Iți aduci aminte cum şi-a permis omul ăsta de nimic să te sărute în văzul lumii ?

— Mamă, dar e vorba numai de pianul meu... învinsă de supunerea fiicei sale, contesa adăugă :

— Il voi rechema. Trebuie să-1 învăț să intre aici ca un subaltern.

Scrise cîteva cuvinte şi le dădu Valentinei să le trimită cu un valet la fermă. Fata aruncă ochii pe bilet.

Iată-1 :

„Domnule Benedict, vrei să acordezi pianul fiicei mele ?

Mi-ar face plăcere.

Am onoarea să salut,

F. Contesă de Raimbault"

Valentina nu putea trimite scrisoarea atît de arogantă celui căruia îi dăduse un sărut fratern. Adăugă în taină cu creionul :

,,Oh, iartă-mă domnule ! Iți voi explica această invitație. Vino, nu refuza. în numele Luizei îți cer iertare !" Apoi închise plicul şi-1 dădu unui servitor.

XI

Ea nu putu deschide scrisoarea Luizei decît seara. O lungă răstălmăcire a celor cîteva cuvinte pe care le putuseră schimba cu prilejul întîlnirii de la fermă. Scrisoarea, vibrînd de bucurie şi de nădejde, era expresia adevăratei prietenii de femeie romantică, plină de nimicuri adorabile şi de înflăcărări platonice.

Ea te copleşea cu aceste cuvinte :

„Am aflat din întîmplare că mama ta va face o vizită în apropiere. Ea nu se va întoarce decît pe înnoptate din cauza căldurii. Caută de evită s-o întovărăşeşti, iar cînd se va întuneca, vino în fundul livezii de la marginea păduricii Vavray. Luna nu se ridică decît la miezul nopții, ungherul este pustiu".

A doua zi contesa plecă pe la orele 6 seara, silind pe Valentina să se culce şi recomandînd marchizei să vegheze ca să facă o baie caldă la picioare. Dar bătrîna, tot spunînd că ea crescuse şapte copii şi că ştia să îngrijească o durere de cap, uită repede ceea ce n-o interesa direct. Credincioasă obiceiurilor sale de moliciune antică, se aşeză în baie în locul fetei şi chemă pe domnişoara de companie să-i citească un roman de Crebillonfils. Valentina SG eschivă odată cu înserarea. Luă o rochie închisă pentru a fi observată mai puțin si străbătu repede livada.

Era pentru prima oară cînd Valentina se hazarda singură în noapte.

La locul indicat îşi găsi sora care o aştepta cu nerăbdare. După mii de mîngîieri drăgăstoase, ele se aşezară pe marginea unui şanț începînd să-şi vorbească.

— Povesteşte-mi viața ta de cînd te-am pierdut, zise Valentina, Luizei.

Lniza povesti călătoriile, necazurile ei, pustiul, sărăcia. Abia la vîrsta

de şaisprezece ani, se pomeni exilată în Germania, alături de o rudă bătrînă, neavînd decît o slabă pensie alimentară care nu-i ajungea. Tiranizată de ruda ei, se refugiase în Italia unde, prin muncă şi cumpătare izbutise să se menţină. Ajunsă, în sfîrşit, la majorat, intră în posesia moştenirii, neînsemnată de altfel.

Oricît de mică era suma, ei i se părea o bogăţie.

O împrejurare pe care nu i-o putea destăinui surorii, o făcu să plece la Paris, unde se afla de şase luni, cînd auzi de apropiata căsătorie a surorii sale.

Dragostea pentru sora sa reînvia şi scrise doamnei Shery, doica ei, care o invită pentru cîtva timp la dinsa.

— Dar, Luiza, tu ai uitat să-mi vorbeşti de...

Valentina păru încurcată.

Luiza înţelese :

- Draga mea, pentru că vrei să-ţi vorbesc deschis, uite : fiul meu trăieşte, soarta lui e legată de a mea şi niciodată nu l-am ascuns de lume.
- Dar unde-i ? întrebă mişcată Valentina.
- Dragul meu Valentin e la Paris, într-un liceu. E frumos, e bun şi te cunoaşte. Ar vrea să îmbrăţişeze pe aceea al cărei nume îl poartă. îţi seamănă. E blond şi liniştit ca tine la paisprezece ani. Vrei să ţi-1 prezint cînd vei fi măritată ?

Valentina răspunse printr-un sărut.

Două ore s-au scurs fără să-şi dea seama. Cele două surori nu vorbiră numai de trecut, ci şi de viitor.

O umbră se zări în capătul şoselei. Valentina tresări speriată. Luiza o linişti, spunîndu-i :

— Nu te teme, draga mea, e un prieten : Benedict. Valentina fu la început contrariată de amestecul ce-l avea acest om în toate acţiunile ei, dar îşi dădu repede seama că ar fi nedreaptă, dacă n-ar recunoaşte ajutorul pe care îl da el sorei sale. Il primi politicoasă şi-i explică scrisoarea mamei sale.

Benedict o asigură că nimic nu-1 poate supăra şi se despărţiră dîndu-şi întîlnire pentru a doua zi.

Cînd tînărul se prezentă la castel, contesa se afla reţinută în pat de

o migrenă. Totul părea a-i fi în ajutor. Desfăcu pianul şi îşi făcu de lucru pînă seara. în tot timpul Valentina era lîngă el, dîndu-i cînd cleştele, cînd o clapă, cînd nota la diapazon. Işi zîmbeau făcîndu-şi semne mute, mîinile lor se atingeau şi încetul cu încetul formulele de politețe dispărură. Pe nesimțite prietenia se stabili între ei.

Pe la cinci seara, pianul fusese acordat. Valentina făcu uz de puțină ipocrizie ca să-1 mai rețină pe Benedict.

Intră în camera mamei sale şi-i spuse că se găseşte în mare încurcătură. E tocmai ora cinei şi băiatului care a lucrat toată ziua probabil îi e foame.

Aceeaşi dorință exprimată în alți termeni i-ar fi fost refuzată cu asprime.

Contesei îi plăcea să o vadă însă ascultătoare şi supusă voinței ei. Răspunse dar :

— Spune-i că îl invit să ia masa cu noi.

Valentina era fericită că poate lansa invitația în numele mamei ei. Bătrîna marchiză fu nespus de mirată şi întrebă :

— A fost într-adevăr a mamei tale ideea asta ? Spune-mi, nu cumva e grav bolnavă ?

Valentina zîmbi.

La masă domni cea mai bună dispoziție. Trecură apoi pe terasă spre a lua cafeaua şi marchiza povesti multe lucruri cu haz.

Bătrîna era întotdeauna în vervă la desert. Benedict fu mirat de cuvintele cu două înțelesuri ce ieşeau din gura acestei doamne din societatea înaltă.

Inainte de plecare, el cîntă spre a verifica pianul.

Se retrase foarte tîrziu ducînd cu sine imaginea Valentinei pe care nu se putea opri să n-o îndrăgească.

XII

După cîteva zile, doamna de Raimbault fu invitată de prefect la o reuniune care trebuia să aibă loc la prefectură, cu prilejul trecerii doamnei ducese de Berry, reîntoarsă dintr-o călătorie.

Doamna de Raimbault făcea parte din numărul restrîns de femei prezentabile, care trebuiau poftite.

Era deci imposibil să refuze invitația.

Fiică a unui negustor bogat, domnişoara Chignon a visat din copilărie titluri de noblețe. Se indigna pierzîndu-şi frumusețea, grațiile ei regale, în mijlocul unor burghezi lipsiți de orizont.

Măritată cu generalul conte de Raimbault, ea a făcut parte din fluturaşii care roiau în jurul tronului în timpul imperiului. Vanitoasă, mărginită şi incultă, avea totuşi tot ce-i trebuia ca să pătrundă acolo unde visase.

Era fruțmoasă, de o frumusețe regală, dar rece. Se adapta curînd mediului. Cînd intră în casa lui Raimbault, Luiza avea zece ani. Era prea dezvoltată pentru vîrsta ei. Mama vitregă o exila lăsînd-o îngrijirilor bunicii. De fiecare dată cînd o vedea crescînd şi devenind tot mai frumoasă, temerea ei creştea. Profită de o greşeală, fatală în împrejurările în care fata a fost crescută, pentru a o îndepărta ; gurile rele şopteau că domnul de Neuville, care sedusese pe Luiza şi care fusese ucis în duel de tatăl îndurerat al fetei, ar fi fost în acelaşi timp amantul mamei vitrege.

Odată cu imperiul apuse şi steaua contesei ; onoruri, serbări, cochetării, plăceri, dispărură ca prin farmec, iar ea se trezi uitată, părăsită în Franța regalistă. Unii fură mai iscusiți şi se mențînură la suprafață ; contesa care n-avusese niciodată prezența de spirit necesară împrejurărilor, îşi pierdu, însă, capul. Arătă prietenilor şi tovarăşelor sale părerile-i de rău pentru vremea ajusă, dispretul pentru căpşoarele pudrate care erau lipsite de mîndrie şi se împăcau cu noua situație. Prietenele îi ascultară încriminările şi-i întoarseră spatele purtîndu-şi indignarea prin apartamentele familiei regale unde erau admise şi unde glasul lor întîlnea aprobări.

Contesa de Raimblaut nu beneficia de avantajele curții, pentru ea nu se mai găsi nici cel mai mic locşor de damă de onoare.

Silită să renunțe la viața de glorie şi fast, se retrase la țară unde deveni bonapartistă în toată puterea cuvîntului. Cartierul Saint-Germain se simți uşurat de plecarea ei. Contesei nu îi mai rămîneau decît cei simpli şi mărginiți de la țară cu care trebuia să se împace de voie. ,de nevoie: dar fusese cu ei atît de îngîmfată pe vremuri că nu găsi acum nici un sprijin moral.

La treizeci şi cinci de ani, ochii i se deschiseră asupra zădărniciei celor

de pe pămînt, dar era prea tîrziu pentru femeia care îşi pierduse tinereţea fără să îşi dea seama în viitoarea plăcerilor deşarte. Se simţi îmbătrînită. Pentru că-şi petrecuse viaţa cu uşurinţă, nu mai avu acum decît păreri de rău.

De atunci viaţa începu să-i fie un chin neîntrerupt. Invidia orice şi se enerva din orice. Zadarnic ironiza ridicolul epocii actuale ; zadarnic găsea în mintea ei mii de amintiri din trecut, care să îi servească drept termeni de comparaţie pentru criticarea Regalităţii ; plictiseala, uritul, puneau stăpînire pe aceea a cărei viaţă fusese o sărbătoare neîntreruptă şi care se vedea nevoită acum să vegheze în obscurul vieţii private.

Grijile casnice, străine altădată, îi ajunseră odioase ; fiica ei, Valentina, căreia nu-i dăduse nici o atenţie pînă atunci, o mîngîie puţin. Trebuia să formeze copilul pentru viitor, şi doamna de Raimbault trăia doar cu trecutul. Lumea Parisului care îşi schimbă deodată aşa de ciudat felul de-a fi, vorbea o altă limbă, neînţeleasă de ea ; plăcerile o lăsau rece sau o revoltau ; singurătatea o copleşea. Lâncezea bolnavă pe sofaua orientală. Cei căzuţi ca şi ea în dizgraţie o vizitau adesea pentru a se tîngui de amărăciunea lor şi pentru a o contesta pe-a altora. Fiecare vroia să acapareze pentru el însuşi toată nenorocirea vremii şi nerecunoştinţa Franţei.

Acuzaţiile acestea sporeau amărăciunea doamnei de Raimbault.

Dacă vreunul din favoriţii soartei venea să îi întindă mîna, prieteneşte, spunîndu-i că privilegiile lui Louis al XVIII-lea nu şterseseră în sufletul lor amintirile curţii lui Napoleon, ea se răzbuna copleşindu-i cu mustrări şi acuzîndu-i că trădaseră pe genialul om. Ea nu putuse făptui un asemenea act. In sfîrşit, culmea nenorocirii şi-a dezolării, contesa de Raimbault, silită să-şi petreacă zilele dinaintea oglinzilor goale şi imobile, fără podoabe, farduri şi diamante, îşi dădu seama că frumuseţea şi tinereţea ei sfîrsise în acelaşi timp cu imperiul.

Acum, cînd, avea cincizeci de ani şi cînd frumuseţea trecută nu-i mai era înscrisă decît pe frunte, însemne hieroglifice, vanitatea care nu păleşte niciodată din sufletul anumitor femei, o făcea să sufere mai mult ca totdeauna. Fiica ei pe care o iubea din instinctul ce domină chiar cele mai perverse naturi, era pentru dînsa un permanent prilej de întoarcere spre trecut şi de ură pentru prezent. Nu o introducea în lume decît cu o

dureroasă strîngere de inimă, şi cînd o vedea admirată, primul gînd îi era de orgoliu matern iar al doilea deprimant :

,,Viața ei începe, a mea apune !"

Cînd putea să apară fără Valentina, nefericirea ei era mai mică. Nu mai întîlnea atunci privirile celor care îi făceau complimente stîngace :

„La fel ați fost şi dumneavoastră pe vremuri, la fel de frumoasă v-am cunoscut."

E adevărat că nu împingea cochetăria pînă la a-şi închide fata în casă cînd se ducea în lume ; dar cînd Valentina refuza s-o urmeze, contesa, fără să îşi dea poate, seama, pleca mai liniştită şi respira în voie în saloanele agitate.

Redusă la mediul înăcrit care nu îi prilejuia decit decepții, contesa veghea. Unde să trăiască ? Cum să-şi ucidă timpul ? Spectacolul femeilor pălite care îşi ascund zbîrciturile sub buchete de flori şi îşi împodobesc fruntea veştedă cu pene şi pietre prețioase, e din cale afară de trist. Totul e fals la ele : talia, tenul, părul, surîsul ; totul e îndurerat : fardul, podoabele şi buna dispoziție. Umbre ale trecutului, ele se aşezară la banchetul zilei de azi ca pentru a da tinereții o amară lecție de filozofie, ca pentru a-i spune : „La fel te vei trece şi tu !". Ele par a se agăța de viața care le părăseşte şi resping insulta bătrîneții expunîndu-şi nudul privirii insultătoare a tuturora.

Contesa nu se putuse despărți de acest fel de viață, cu toate că încerca un dispreț profund pentru ea. Repetîndu-şi mereu că îi va pune capăt, nu pierdea nici un prilej spre a o prelungi. Cînd fu invitată la reuniunea locală ce urma să fie prezidată de ducesă, se simți încîntată ; îşi ascunse totuşi bucuria lăuntrică sub un aer de nepăsare. Era măgulită în taină că ducesa n-o da uitării şi că ştia să îi prețuiască, desigur, felul ei de a fi, cu mult superior cercurilor înconjurătoare. Fata avea să i se mărite cu domnul de Lausac, unul din favoriții regimului. Venise vremea să facă un pas înainte pe scara aristocrației numelui care avea să dea strălucire aristocrației sale : a banului. Momentul a venit, dar, să-şi vadă ambițiile realizate.

Scoase din garderobă cele mai bogate podoabe, gîndindu-se în acelaşi timp cu ce ar putea să îşi îmbrace fata pentru a-i pune în umbră frumusețea. Tocmai atunci, însă, Valentina, dorind să guste săptămîna de

libertate ce-avea, deveni mai exigentă decît oricînd. Ințelese că mama ei complica totdeauna problema toaletelor şi crea numeroase obstacole spre a o face să rămînă acasă. Cîteva pişcături ale bătrînei marchize, cu privire la greutățile ce întîmpină o femeie cînd are o fiică de nouăsprezece ani, o luminară şi asupra frământărilor marnei. Se răzbună criticînd cu glas tare, moda, serbările, prefecții. Mama uimită de izbucnirea fetei, declară că renunță la plimbare şi povățui pe Valentina să facă la fel. Căzură la învoială, dar, după o oră, cînd fata sfîrşise pregătirile, punîndu-şi la loc rochiile, pălăria, micile obiecte de toaletă, mama începu din nou să se îmbrace spunînd că reflectase mai mult şi că găseşte întrucîtva riscant să lipsească de la serbarea dată în onoarea ducesei, se va jertfi deci, din motive politice, ducîndu-se acolo, dar pe Valentina o scuteşte de această corvoadă.

Valentina, care de opt zile devenise de o şiretenie surprinzătoare, înăbuşi în sine bucuria că e lăsată în pace.

A doua zi, îndată ce contesa plecă, ea ceru bunicii voie să-şi petreacă ziua la fermă, cu Athenaîs. Spuse că a fost poftită de tînăra-i parteneră de joc să mănînce plăcintă la iarbă verde.

Valentina încalecă, coborî la o mică depărtare de fermă, trimise înapoi servitorul cu calul, şi, ca o turturică, îşi luă zborul de-a lungul tufelor înflorite ce duc la Grangeneuve,

XIII.

Găsise mijlocul să-şi anunțe sora de venirea ei şi toată ferma se pregătea pentru această vizită.

Athenaîs puse flori noi prin vase. Benedict a tuns pomişorii din grădină şi a presărat nisip pe alei.

Doamna Shery a preparat cea mai bună budincă, iar moş Shery s-a bărbierit cu grijă şi a scos din pivniță cel mai bun vin.

Ce strigăte de bucurie se auziră cînd Valentina intră fără zgomot în curtea fermierului.

Ea sărută pe doamna Shery, strînse prieteneşte mîna lui Benedict şi îmbrățişa cu căldură pe Athenaîs. Niciodată nu se simțise mai bine ca aici în mijlocul gospodarilor simpli şi binevoitori.

Valentina avea o fire bună şi natura s-a înşelat aşezînd-o într-un castel. Visul ei era să se mărite, să aibă copii şi o gospodărie pe care s-o

conducă singură.

Aşa cum trăia, înconjurată de zeci de servitori, abia dacă se putea ocupa de păsărelele care primeau fărămituri din mîna ei.

Cînd se văzu la fermă înconjurată de cîini, păsări şi capre, cînd o văzu pe Luiza învîrtind fusul, pe madame Shery pregătind masa şi pe Benedict dregîndu-şi uneltele de vînătoare, i se păru că se află în mediul pentru care era creată.

Simţi nevoia să se ocupe şi ea cu ceva şi spre mirarea Athenaîsei, începu să împletească la un ciorap de lînă pe care îl găsi din întâmplare, în loc să deschidă pianul pentru a cînta.

Athenaîs se miră de iscusinţa cu care mînuia andrelele şi o întrebă dacă ştie pentru cine împleteşte.

— Pentru cine ? întrebă Valentina. Desigur pentru unul din voi, sau pentru tine chiar.

- Pentru mine, ciorapi de lînă ? protestă Athenaîs.
- Sau poate pentru tine, surioară ? întrebă cu bunăvoinţă Valentina.

—. Nici eu nu ştiu pentru cine sînt. Mama Shery i-a început şi eu lucrez cîteodată la ei.

— Poate vor fi pentru Benedict ? zise Athenaîs. Benedict ridică încet capul şi privi în tăcere pe cele două femei.

Valentina roşise puţin, dar îşi reveni curînd şi zise :

— Ei, şi ce dacă sînt pentru Benedict ? Voi lucra cu aceeaşi plăcere.

Zîmbi şi ridică ochii la prietena ei. Athenaîs era înciudată. Un grăunte de neîncredere şi de ironie i se strecurase în suflet.

— O, o, zise cu naivitate Valentina, mi se pare că asta nu-ţi prea face plăcere. Ţi-am luat un drept al tău. Haide, haide, pune mîna pe lucru şi iartă-mă că m-am atins de un obiect care îţi aparţine.

— Domnişoară, zise Benedict împins de un sentiment de cruzime faţă de verişoara lui, dacă nu vă pare înjositor să lucraţi pentru unul din cei mai umili servitori ai dvs., continuaţi. Degetele delicate ale Athenaisei n-au atins niciodată un lucru atît de grosolan.

O lacrimă se strecură printre genele negre ale Athenaisei. Luiza aruncă o privire de reproş lui Benedict, iar Valentina se strădui să pătrundă taina vorbelor lui.

Ceea ce o făcea să sufere mai mult pe Athenais nu erau cuvintele lui Benedict, cu care se deprinsese, ci intimitatea ce se stabilise de îndată între cei doi şi faptul că logodnicul ei, de obicei mîndru şi sfidător față de aristrocați, se declara sclav umil al d-rei de Raimbault. Ce revoluție se produsese în ideile lui ? Ce putere exercita Valentina asupra lui ?

Luiza, văzînd mohorire pe toate chipurile, propuse o partidă de pescuit, înainte de cină.

Valentina care se simțea vinovată față de Athenais, îi luă brațul şi, cu loialitatea caracteristică ei, reuşi să alunge norul de pe fruntea Athenaisei.

Benedict şi Luisa veneau în urma lor. In curind ajunseră la malul apei. Benedict aruncă plasa. Era foarte indemînatec şi Valentina îi admira curajul şi forța brațelor, însuşiri pe care nu le văzuse la nici unul dintre domnii din lumea ei.

Cînd scoase plasa, Luiza şi Valentina se zvîrliră asupra ei, în vremea ce Athenais, de teamă să nu-şi murdărească miinile sau din ciudă pentru vărul ei, se duse supărată mai înapoi, la umbră. Benedict, încălzit, se aşeză pe un trunchi de copac, căzut de-a curmezişul apei. Risipite pe mal, cele trei femei se ocupară cu îndeletniciri felurite. Athenaîs culegea flori. Luiza presăra, melancolică, frunze pe luciul apei, iar Valentina, mai puțin pregătită cu aerul, cu soarele şi drumul, dormita ascunsă după un mănunchi de tufe de pe mal. Privirile-i, rătăcind pe oglinda lucie a apei, urmăriră o rază de soare ce se strecura printre pomi şi se odihniră, din întîmplare, pe chipul lui Benedict aşezat la zece paşi de ea.

Benedict nu era cu totul lipsit de frumusețe.

Chipul lui era de o paloare deosebită, iar fruntea avea o nuanță de castitate. Ochii lui păstrau o expresie vagă şi misterioasă care deştepta curiozitatea oricărui observator.

Ceva indefinit, atrăgător ca un magnet. Nici o femeie nu l-ar fi putut privi indiferentă şi cine-1 întîlnea pentru prima oară, se simțea ispitit să-1 urmărească cu privirea mult timp.

Pe cînd Valentina îl privea, el era adîncit într-o visare care părea a-i fi familiară. Frunzele arborilor dădeau frunții reflexe verzui, iar

ochii, ațintiți deasupra apei, păreau că nu zăresc nimic altceva.

Adevărul e că se simțea privit şi zărind în apă oglindindu-se chipul Valentinei, îi urmărea mişcările.

Nu gîndea la nimic, privea chipul ei drag şi era fericit.

Valentina auzise mereu că Benedict e urît. în concepția provincialului, -după spirituala definiție a lui Stendhal un om frumos e întotdeauna gras şi roşu. Benedict era ca atare cel mai dizgrațios dintre bărbați.

Ea nu-1 privise niciodată atentă. Rămăsese cu prima impresie, aceea a primei lor întîlniri, care nu-i era tocmai favorabilă. Acum îl privea pentru prima dată. Pierdută într-o visare unde nici un gînd precis nu-şi avea locul se lăsă tîrîtă în curiozitatea primejdioasă, a analizei şi a comparației.

Găsea o mare deosebire între Benedict şi domnul de Lausac. Nu se întreba în favoarea cui era această deosebire, dar a constatat numai. Nu se întreba unde o va duce această imprudență căci nu se gîndea că va ieşi învinsă.

Şi tocmai asta se întîmplă. Benedict cel ostenit, palid, cu părul în neregulă, Benedict îmbrăcat în haine grosolane, cu gîtul descoperit şi ars de soare, Benedict care sta într-o poziție lejeră pe malul apei, privind un chip care nu se ştia privit — era un om al cîmpului şi al naturii, un om al cărui piept bărbătesc putea fi pătruns de pasiunea violentă care face să uiți de toate.

Nu ştiu ce emanații magnetice pluteau prin aer, ce emoții misterioase făcură să bată mai tare inima, virgină a tinerei contese.

D-l de Lausac era un dandy cu trăsături obişnuite, frumoase, perfect spiritual, vorbind plăcut, rîzînd, nefăcînd niciodată un lucru care să iasă din cadrul comun ; chipul lui nu avea nici o cută, cu atît mai mult cravata ; îmbrăcămintea, se vedea din cele mai mărunte detalii, era pntru el o problemă tot atît de gravă, o datorie tot atît de sacră precum ar fi fost cele mai hotăritoare deliberări ale diplomației. Niciodată n-admirase ceva, sau, cel puțin, nu mai era în stare de multă vreme, căci văzuse pe cei mai mari stăpînitori ai Europei, contemplase rece capetele cele mai înalte ale societății, trăise în sfera superioară a lumii şi puse la cale soarta popoarelor între desert şi cafea, la o mapă. Valentina nu văzuse niciodată într-însul — omul.

Dimineața şi seara dl. de Lausac era acelaşi. Se scula secretar de ambasadă şi se culca la fel, nu visa niciodată, era ,de nepătruns ca Benedict, cu deosebirea că n-ascundea nimic, că nu era dotat cu o voință proprie şi că nu păstra în minte decît fleacurile solemne ale diplomației. D-l de Lausac, lipsit de pasiunea generoasă şi de tinerețea sufletească, uzat, incapabil să o aprecieze pe Valentina, măgulind-o neîncetat şi neadmirînd-o niciodată, nu trezise în ea una din acele porniri nebune care transformă, care duc impetuos către o viață nouă,.

Biata Valentina ! Ea ştia aşa de puțin ce-i dragostea, încît i se păruse că-şi iubeşte logodnicul ; nu cu pasiune, — desigur, — dar atît cît putea.

Pentru că el nu-i inspira nimic, îşi făcea mustrări sieşi. Dragostea adevărată o simțea însă abia acum, cînd şedea culcată la umbra tufelor de pe mal. în atmosfera caldă, puternică, sîngele i se trezea ; în mai multe rînduri, privind pe Benedict, simți un fior ciudat străbătînd-o, din inimă pînă în creştet şi biata fată nu-şi dădu seama de cele ce se petrec cu ea. Nu se temu : era doar logodnica d-lui de Lausac şi Benedict era logodnicul verişoarei lui.

Socoteli candide, dar Valentina nu bănuia că un sentiment mai presus de orice ar putea să le tulbure.

XIV.

Benedict urmări la început liniştit figura Valentinei, apoi, o senzație ciudată îl cuprinse. Simțămintele lor erau la fel.

îşi schimbă locul şi vru să se distreze.

Se simțea urmărit de privirile Valentinei.

Trecu o punte îngustă, primejdioasă, şi cînd ajunse pe malul celălalt o văzu pe Valentina, palidă. Fu mîndru de puterea şi curajul lui.

La întoarcere către fermă, femeile mergeau înainte. Benedict, în urma lor, se gîndea că ar fi cea mai mare prostie din viața lui dacă s-ar îndrăgosti de domnişoara de Raimbault. Oare o iubea el ?

„Nu !" îşi răspunse Benedict hotărît, căutînd să se convingă că n-are pentru dînsa decît un sentiment fratern.

Valentina îl chemă cu privirea, el grăbii paşii şi se apropie, hotărît, să guste plăcerea de a fi lîngă ea, plăcere ce în nici un caz nu putea fi primejdioasă.

Căldura era atît de mare că femeile delicate, trebuiră să se aşeze la umbra unui tufiş. Benedict le urmă exemplul şi se aşeză şi el la cîțiva paşi de ele.

Nu trecură cinci minute şi toate trei veniră lîngă el, căci toate trei îl iubeau : Luiza din recunoştință pentru Valentina, Valentina pentru Luiza (cel puțin aşa i se părea), iar Athenaîs pentru dînsa.

Benedict se trase mai aproape de Valentina pretextînd că e mai răcoare acolo. Pusese peştele în batistă şi acum se ştergea pe față cu cravata.

- Desigur, e plăcut să te ştergi cu cravata de tafta, pe față, zise Valentina ironic. Eu în locul dumitale m-aş servi de urzici.
- Dacă ai fi bună, într-adevăr, mi-ai veni în ajutor mai bine decît să rîzi.
- Vrei voalul meu ? răspunse Valentina. E singurul lucru ce ți-1 pot oferi.

Benedict întinse mîna fără să răspundă. Valentina îşi desfăcu voalul din jurul gîtului şi i-1 dădu.

— Iată batistă, zise Athenaîs, şi-i întinse un peticel de pînză fină, brodat şi dantelat.

— Batista ta nu-i bună la nimic, zise Benedict fără s-o ridice măcar din iarbă.

Athenaîs se ridică încrunată şi îşi urmă drumul spre fermă, iar Luiza alergă s-o împace. In vremea asta Benedict şi Valentina care nu-şi dădeau seama de ce se petrecea în jurul lor, rămaseră pe iarbă la doi paşi unul de altul, — Valentina jucîndu-se cu nasturii de la rochie, pe cînd Benedict apăsa voalul străveziu pe față, respirîndu-i parfumul şi privind țintă în ochii Valentinei.

Rămaseră multă vreme tăcuți fără să-şi spună un cuvînt, sub farmecul fluidului care se strecura în sufletele lor, atît de puternic la douăzeci de ani.

Cînd glasul Luizei îl trezi, părăsiră cu regret locul, unde dragostea se furişase discretă dar puternică în inimile lor.

Luiza se întoarse la ei.

— Ahtenais e supărată, le zise ea. Benedict, te porți rău cu dînsa. Spune-i tu, Valentina, dacă se cuvine să primească astfel dragostea verişoarei lui.

Sufletul Valentinei se strînse. întrebă totuşi, mirată, pe Benedict :

- Cu ce ai supărat-o pe Athenaîs ? Eu nu mi-am dat deloc seama. Spune-mi, ce i-ai făcut ?
- Nimic ! răspunse Benedict ridicînd din umeri. Nu e în minţile ei.
- Nu, nu e nebună ! întrerupse Luiza aspru. Dumneata eşti nedrept şi, prin supărarea Athenaîsei, ne strici, mie şi Valentinei, impresia frumoasă a zilei de azi.
- Adevărat, zise Valentina dînd braţul lui Benedict, care o avea de partea cealaltă pe Luiza. Hai să mergem la biata fată şi să o împăcăm, pentru ca ziua de azi să se sfîrşească bine.

Benedict tresări brusc simţind braţul Valentinei alunecînd pe sub al său.

Il apropie de pieptul lui şi îl ţinu atît de strîns, incit Valentina nu şi l-ar fi putut retrage fără să atragă atenţia Luizei.

Se mulţumi să se prefacă a nu băga de seamă bătăile repezi ale inimii lui Benedict, beat de bucurie între cele două surori, dintre care una îi reamintea dragostea încă nevindecată, din trecut şi cealaltă îl umplea de căldura dragostei ce urma să vie.

Benedict nu-şi dădea bine seama căreia dintre ele îi aparţinea inima lui şi sfîrşi prin a crede că la amândouă, atît e de bogată în simţiri inima unui tînăr la douăzeci de ani.

Şi amîndouă îl sileau să depună la picioarele alteia acest omagiu. Femei sărmane, societate sărmană în care inima n-are dreptul să fie fericită, decît cu preţul uitării datoriei lor şi a judecăţii comune !

Benedct se opri pe neaşteptate în drum şi strîngînd mîinile ambelor femei într-ale lui le spuse :

- Aşadar, mă îndemnaţi să-a satisfac capriciul ? Vă voi face plăcerea, dar să nu regretaţi pe urmă !
- Cumj poţi spune că te îndemnăm să faci ceea ce conştiinţa dumitale ar trebui să-ţi dicteze ? fu răspunsul Luizei.

Benedict zîmbi şi privi spre Valentina.

— Intr-adevăr, zise aceasta foarte tulburată. Nu va fi Athenaîs soţia dumitale ?

Peste fruntea largă a tînărului trecu o rază de lumină

— Niciodată ! exclamă el ridicînd ochii spre cer ca şi cînd ar fi vrut să-1 ia martor al jurămîntului.

Apoi privirea lui păru că se adresează Luizei :

„Niciodată fata aceasta nu va intra în sufletul în care ai stăpînit tu". Iar Valentinei păru a-i spune : „Niciodată, căci tu vei stăpîni de aici înainte".

Şi o luă la fugă după Athenaîs, lăsînd pe ambele surori nedumerite.

Trebuie mărturisit că acest „niciodată" umplu de bucurie inima Valentinei. Luiza era foarte mişcată.

Din trei salturi Benedict fu lîngă verişoara lui şi-i cuprinse mijlocul :

- Eşti supărată ? o întrebă el.
- Nu, răspunse fata cu un glas care mărturisea contrariul.
- Eşti o copilă. Te îndoieşti totdeauna de prietenia mea.
- Prietenia dumitale ? Dar cine ți-o cere ? răspunse Athenaîs cu ciudă.
- Aşadar o respingi ?

Fata se aşeză pe un trunchi de copac, palidă şi cu respirația întreruptă.

Benedict se apropie de dînsa.

- Ascultă, verişoară, vrei să încetezi de a mă necăji ? — zise el pe un ton sever.

- Eu te necăjesc pe tine ? întrebă ea şi izbucni în plîns.

Benedict se aplecă şi-o sărută pe gît. Fata se cutremură de plăcere şi se aruncă în brațele lui.

Benedict se grăbi s-o aducă repede la realitate, conducînd-o spre celelalte două femei.

Aşa se terminau întotdeauna certurile lor. Benedict nu putea, nu vroia să-şi dea gîndurile pe față, iar Ahenaîs, credulă, se lăsa uşor convinsă de dovezile lui prieteneşti.

Athenais se aruncă de gîtul Valentinei cerîndu-i iertare dacă o supărase. Valentina se simți cuprinsă de remuşcări.

Dar exuberanța lui Benedict însenină atmosfera ; cînd revenіră la fermă erau cu toții veseli, zburdalnici.

Masa nefiind încă gata, Valentina dădu o raită prin curte, mîngîind vietățile, dîndu-le mîncare din mîna ei albă.

Benedict văzînd-o se gîndi cît ar fi fost de bine să-i fie ea soție şi nu Athenais.

Dacă ar fi cunoscut-o înainte n-ar fi avut niciodată dorința să învețe şi să devină om de lume. S-ar fi mulțumit cu îndeletnicirile domestice, făcîndu-se plugar şi poet, poet pentru a o iubi şi plugar spre a munci pentru ea.

Valentina se întoarse brusc către el şi-i zise :

— Cred că într-adevăr am fost născută ca să fiu fermieră. Cît de fericită aş fi să mă pot ocupa de toate acestea, de păsări, de animale, de toate nimicurile de care se ocupă doamna Shery.

Benedict o ascultă cu dragoste căci cuvintele ei nu erau decît un ecou al gîndurilor lui.

Erau singuri. Benedict urmărea firul unui vis.

- Atunci ar fi trebuit să te căsătoreşti cu un țăran ! zise el.
- In vremurile în care trăim nu mai există țărani. Nu capătă oare şi ei aceeaşi educație ca şi noi ?
- Dar dumneata nu ai prejudecățile pe care le au cei din clasa dumitale ?

— Mă socot fermieră ; n-aş putea să le am.

— Dar Athenaîs e fermieră şi e nefericită că nu s-a născut contesă.

— Oh, ce mulțumită aş fi în locul ei ! Rămaseră amîndoi pe gînduri.

Benedict se vedea stăpînul Văii Negre, iar pe Valentina o vedea soția şi tovarăşa lui de muncă.

Auzi pe Luiza şi pe Athenais şi fugi într-un ungher tăinuit al hambarului unde plînse ca un copil.

Gustase în acele cîteva clipe de visare mai multă fericire decît putuse avea pînă atunci.

La masă Valentina îl privi cu atîta duioşie încît lui i se păru că şi ea împărtăşeşte aceleaşi gînduri. Se lasă învăluit în visurile lui ca într-o baie caldă de soare.

Se aşeză alături de Valentina şi cum ea împărțea mîncare, întinse farfuria zicînd :

— Doamnă fermieră, şi mie !

Cu toate că de obicei se bea vinul simplu la fermă, domnul Shery avea şi cîteva sticle de şampanie pentru zile deosebite.

Nimeni nu bău însă.

După masă se dedară cu toții jocului. Chiar şi bătrînii, isprăvindu-şi treburile, jucară împreună cu toții ,,de-a baba oarba". Livada răsună de rîsete şi strigăte. Benedict era fericit că putea să fugă după Valentina.

Simțind aceasta, Athenais îi legă ochii atît de strîns ca să n-o mai poată

prinde, dar Benedict o urmărea instinctiv, o ținea mult timp la, piept pretextînd că nu ghiceşte cine e.

Jocurile acestea sînt mai periculoase decît orice pe lume. Noaptea veni în sfîrşit şi Valentina se găti de plecare. Pe cînd se pregătea trăsura, Benedict trăia în gînd cîteva clipe de plăcere alături de ea în trăsură, pe drum, dar împrejurările îi fură împotrivă.

Luiza se aşeză, de teamă de a nu fi văzută, în fundul trăsurii, Valentina alături de dînsa, iar Athenais pe capră alături de vărul ei.

Tot timpul drumului, Benedict fu atît de morocănos, că nu scoase nici un cuvînt.

La intrarea în parc opriră caii, din pricina Luizei. Benedict ajută Valentinei să coboare, o însoți cîțiva paşi şi, în umbra deasă a copacilor, îndrăzni să-i sărute mîna.

Prin deschizăturile gardului, Benedict mai văzu fluturînd odată rochia ei albă şi ar şi ar fi uitat desigur de existenta lumii întregi dacă n-ar fi auzit glasul Athenaîsei care-i striga mahmură :

— Nu cumva ai de gînd să ne laşi să adormim aici ?

XV

In noaptea aceea nimeni nu dormi la fermă.

Athenais se simți rău la întoarcere; doamna Shery nu vru să părăsească odaia fiicei sale, decît în urma stăruințelor şi asigurărilor Luizei că va sta ea de veghe.

Benedict se retrase în camera lui şi tulburat pe deoparte, fericit pe de alta, nu putu închide ochii toată noaptea.

Luiza care ațipise într-un fotoliu, sări în picioare, auzind-o pe Athenais plîngînd.

Bănuia că doarme şi alergă s-o trezească. Luiza era ființa cea mai miloasă din lume : suferea pentru toți, fiindcă nimeni nu suferise pentru dînsa.

Alergă la patul fetei şi căută s-o liniştească prin toate mijloacele, dar aceasta căzu de gîtul ei şi-i zise :

— De ce vrei să mă înşeli şi d-ta ? De ce vrei să prelungeşti o greşeală care va trebui lămurită mai devreme sau mai tîrziu ? Benedict nu mă iubeşte, nu mă va iubi niciodată ! Mărturiseşte că ți-a spus-o.

Luiza nu ştia ce să răspundă. In urma acelui „niciodată" rostit de Benedict în fața ei şi pe care nu şi-1 lămurise încă, ea nu îndrăznea să dea vreo asigurare fetei pentru a nu-i crea alte dezamăgiri.

Căută s-o convingă de faptul că chiar dacă n-ar iubi-o pe dînsa, el nu iubeşte o altă femeie. Să aibe răbdare, căci...

Athenais izbucni şi mai tare în plîns :

— Nu, nu, domnişoară dragă, trebuie s-o sfîrşesc. Voi face ce-mi stă în putință să mă vindec. E prea umilitor să te vezi jignită. Sînt destui care mă cer în căsătorie. Voi căuta să-i arăt lui Benedict că nu-i numai el pe lume şi voi lua pe unul din ei, — pe Simonneau, pe Pierre Bluty sau pe Blaise-Moret. E adevărat că nu-i pot suferi şi că voi urî pe cel care va lua locul lui Benedict, dar dacă voi deveni o femeie rea, va fi vina lui. El să mă aibă pe conştiință.

- Asta nu se va întîmpla, draga mea. Benedict nu va găsi niciodată o femeie mai bună, mai frumoasă ca d-ta...
- Opreşte-te, opreşte-te, domnişoară Luiza, eu nu sînt oarbă şi Benedict n-a căutat s-o ascundă. Purtarea lui de astăzi m-a lămurit, şi cred că şi pe d-ta. Dacă n-ar fi sora d-tale, aş urî-o !
- Gum ? S-o urăşti ? Pe prietena şi tovarăşa ta de jocuri ? Pe ea, cea mai bună şi blîndă dintre ființe ? Cit ar suferi dacă ar şti asta...

Athenaîs recunoscu printr-un şuvoi de lacrimi greşeala el.

- Nu, nu-i ea vinovată, ci el.
- Eşti o copilă, răspunse Luiza. Cum poți să crezi că o iubeşte pe Valentina pe care a văzut-o numai de trei ori ? Imi spunea abia ieri, că ea e cea mai bună şi mai demnă de stimă, dar că n-ar iubi-o niciodată, fiindcă loialitatea ei îi inspiră sentimente frățeşti.
- A spus el asta ieri ?
- Iți jur pe prietenia ce am pentru d-ta.
- Ei da, dar asta a fost ieri ! Astăzi s-au schimbat toate.
- Crezi că Valentina şi-a pierdut dreptul la stima lui?
- Cred că şi-a cîştigat alte drepturi. Dragostea vine atît de iute ! E mai puțin de o lună de cînd nu îl iubeam deloc pe vărul meu, dar iată-1 întors de la studiu, atît de dezvoltat trupeşte, atît de învățat şi de bine crescut, cu privirea lui severă, care-i stă aşa de bine şi mă face să mă tem de el. Din clipa aceea l-am iubit. Acelaşi lucru trebuie să-1 fi simțit el azi pentru

Valentina. Nu-i ghiceşte ea întotdeauna gîndurile ? Cuvintele ei nu par întotdeauna izvorîte din inima lui ? Nu, nu, trebuie să iau o hotărîre şi să renunț la el.

— Ei bine, draga mea, dacă, nu poți îndepărta bănuiala aceasta, îl voi întreba eu pe Benedict şi-ți voi spune adevărul scurt. Vei putea să-1 suporți ?

- Da, răspunse Athenaîs sărutînd-o ; prefer să îmi cunosc mai bine soarta, decît să trăiesc în nelinişte.
- Acum trebuie să te odihneşti, draga mea, ca mîine să nu se cunoască nici o urmă de emoție pe fața d-tale.

Athenaîs se acoperi cu plapuma şi adormi liniştită, pe cînd Luiza, mult mai tulburată ca dînsa, veghea alături.

Cînd licăriră primele lumini ale zilei, ea auzi paşii iui Benedict coborînd din odaia lui în curte.

Se strecură tainic în urma lui.

Mai gravi ca întotdeauna, ambii se pierdură pe o alee.

XVI

Luizei îi venea foarte greu să-1 provoace într-o discuție atît de delicată, dar Benedict îi veni în ajutor, vorbindu-i hotărît :

— Dragă prietene, ştiu despre ce vrei să-mi vorbeşti. Zidurile noastre nu sînt tocmai aşa de groase şi somnul meu n-a fost tocmai profund în noaptea asta. N-am pierdut un cuvînt, din cele ce ați rostit azi-noapte. Destăinuirea pe care vroiam să ți-o fac devine astfel inutilă fiindcă îmi cunoşti sentimentele.

Luiza se opri şi-1 privi în față spre a se convinge că nu glumea. Expresia figurii lui puse capăt oricărei îndoieli.

- Ştiu că poți glumi cu foarte multă seriozitate, dar te asigur că nu e vorba de sentimente cu care te poți juca.
- Pe Dumnezeul meu „că nu mă joc", zise Benedict cu glas sincer. E vorba de dragostea cea mai serioasă din viața mea. Athenaîs ți-a spus-o : iubesc pe Valentina din tot sufletul.

Luiza împreună mîinile cu deznădejde :

- Ce nebunie !
- De ce ? întrebă Benedict privind-o cu aerul lui sever.

- De ce ? întrebă ea. Spui că iubeşti pe sora mea, dar ce nădăjduieşti de la dînsa ?
- S-o iubesc toată viața.
- Şi crezi că ea îți va îngădui s-o iubeşti ?
- Cine ştie ? Poate !
- Dar d-ta ştii că e bogată şi că e dintr-un neam ales...

- E ca şi d-ta, fiica contelui de Raimbault. Am îndrăznit să te iubesc şi pe d-ta. M-ai respins oare fiindcă sînt fiul țăranului Shery ?...
- Nu ! fără îndoială că nu ! răspunse Luiza devenind palidă. Dar ea n-are încă nici douăzeci de ani şi chiar de n-ar avea prejudecăți...
- Nici nu le are, o întrerupse Benedict.
- De unde ştii asta ?
- De unde o ştii şi d-ta. Cunoştința noastră cu Valentina datează cam de acelaşi timp, mi se pare.
- Dar uiți că are o mamă severă, că e logodită cu dl. de Lausac, că nu poate să rupă legăturile ce o leagă de lumea ei, fără să se compromită şi să-şi distrugă viața?
- Cum să uit toate astea ?
- Ei bine, ce aştepți de la ea, sau de la d-ta ?
- De la ea nimic, iar de la mine totul !
- Vrei să învingi destinul prin puterea d-tale de caracter, dar de data asta mă ai pe mine ca adversar. Voi renunța mai degrabă să-mi văd sora, decît să-i dau prilejul să se compromită.
- O, ce împotrivire ! Linişteşte-te, surioară, — d-ta mi-ai dat dreptul să-ți spun aşa. Cît trebuie să-ți fi părut de ridicol cînd îți vorbeam de dragostea mea ? D-ta m-ai respins, mi-ai dat cu piciorul, împingîndu-mă într-un haos de nesiguranță. Acum văd răsărind pentru mine o stea. Ce-ți pasă dumitale ?
- Mă întrebi ce-mi pasă cînd e vorba de sora mea, căreia i-am fost ca o mamă ?...
- Eşti o mamă prea tînără, zise Benedict cu oarecare ironie, şi cred că vrei iar să rîzi de mine. Nu crezi că e cam mult de cînd îți suport glumele ?

- Ce vrei să spui ?

— Este imposibil să mă crezi primejdios pentru sora d-tale, cînd te-ai convins prin d-ta însăşi că nu sînt ? Fii liniştită, Luiza, mi-ai dat nu de mult o lecție atît de bună încît am înțeles că nu trebuie să aduc unei Luize sau Valentine omagiul inimii mele. Nu voi mai avea naivitatea să cred că e destul să iubeşti o femeie cu toată puterea minții şi curățenia inimii, ca să faci să dispară rangul, numele şi averea din ochii ei. Nu, toate acestea nu sînt suficiente pentru o femeie. Sînt fiul țăranului Shery, sînt urît şi prost, nu merit să fiu iubit. Nu se găseşte decît o burgheză îngîmfată ca Athenals care să se coboare pînă la mine.

— Benedict, exclamă Luiza, tot ce spui e de o cruzime insuportabilă, e un reproş nedrept. Nu vrei să înțelegi situația mea. Dacă ți-aş fi dat ascultare, purtarea mea față de a d-tale ar fi fost odioasă ; nu ții seamă de lupta pe care a trebuit s-o duc ca să par atît de calmă ! Oh, nu vrei să înțelegi nimic !

Luiza îşi ascunsese fața în mîini. Spusese prea mult. Benedict uimit, o privea cu atenție. Pieptul ei era agitat, o roşeață vie îi acoperea fruntea, cu toată osteneala ce şi-o da să o ascundă. Benedict înțelese că era iubit...

Se opri nehotărît, tremurînd. întinse mîna pentru a o atinge pe a Luizei. Se temu să nu fie prea cald, sau prea rece. Luiza, Valentina, pe care din ele o iubea ?

Cînd Luiza speriată de tăcerea lui ridică timidă ochii, Benedict nu mai era acolo.

XVII

Dar abia fu singur, şi Benedict, nesimțind fiorul înduioşării, se miră că s-a lăsat copleşit cu atîta putere. Atribui emoția unui sentiment entuziast față de alții si sceptic față de el însuşi. Benedict se găsea într-o situație stranie. Iubit în acelaşi timp de trei femei, el era din ce în ce mai încătuşat de orgoliu. Avea de trecut printr-o încercare, o simțea bine. Pentru a-i rezista îşi îndreptă gîndul spre Valentina, singura dintre toate mai puțin singură Şi care avea să îi dea, cea dintai deziluzie. Nu cunoştea dragostea ei decît din destăinuirile care înşeală uneori pe amanți. Dar cînd iubirea aceasta va încolți într-adevăr în pieptul tinerei contese, ea va fi înăbuşită de îndată ce se va trăda.

Benedict îşi spuse că trebuia să se oprească asupra uneia dintre ele, punînd repede capăt frămîntărilor celorlalte. Athenaîs fu prima floare pe care o smulse din cunună ; socoti că ea se va consola lesne. Georges Simonneau, Pierre Blutty sau Blaise Moret îl vor uşura de orice remuşcări.

Cea mai chibzuită, cea mai bună alegere, poate că ar fi fost Luiza. Să creeze o situație şi un viitor acestei femei nefericite pe care familia şi lumea o jigniseră cu atîta cruzime, să vindece rănile brăzdate de trecut, să fie protectorul unei femei aşa de nenorocite şi de prețioase, iată o hotărîre demnă de Benedict. Poate că dragostea ce i s-a părut cîndva că simte pentru ea, pornea din aceste calcule lăudabile. Găsise prilejul să se devoteze. Tinerețea-i dornică de fapte mari, de glorie, declară război întregii societăți.

Purtarea Luizei, care la început îl respinsese, îi apărea acum sub lumina cea mai justă. Nevroind să primească de la el jertfe aşa de mari, ea a căutat să îi domolească avîntul şi a reuşit, poate, în măsură prea mare. Luiza suferea. Benedict înțelegea acum că în refuzul ei era mai multă generozitate şi afecțiune decît ar fi fost el capabil să dea. Luiza se ridica dincolo de eroismul lui.

Dacă iubirea ar fi un sentiment pe care să îl poți calcula, cum calculezi prietenia sau ura, Benedict s-ar fi aruncat la picioarele ei ; dar ceea ce constituie marea superioritate a dragostei asupra celorlalte porniri, ceea ce dovedeşte esența ei divină, e că nu izvorăşte din om ; că omul n-o poate stăpîni ; că inima umană primeşte simțămîntul acesta din sferele înalte pentru a-1 trece, fără îndoială, ființei aleasă între toate ; iar cînd el a pătruns într-un suflet, sînt zadarnice orice încercări pentru a-1 răpune ; simțămîntul subzistă prin propria-i putere.

Benedict iubea pe Valentina, nu pe Luiza. De ce pe Valentina ? Cu ea semăna mai puțin ; Valentina avea mai puține defecte ca el, precum şi însuşiri mai puține. El o iubea însă pentru ceea ce îi lipsea lui ; Benedict era temător, nemulțumit, exigent față de sine însuşi ; Valentina, calmă, uşoară, fericită din orişice. Unul era necesar celuilalt : Benedict Valentinei pentru că îi prilejuia emoțiile fără de care viața n-ar fi completă ; Valentina lui Benedict pentru că îi aducea linişte si mîngîiere în viața-i frămîntată.

Se apropie de banca pe care Luiza fusese părăsită şi-o găsi palidă, cu braţele în jos, cu ochii în pămînt.

— Nu ne-am înţeles, surioară, zise Benedict aşezîndu-se lîngă ea. Vreau să mă explic mai lămurit.

Cuvîntul surioară fu o lovitură pentru Luiza ; ea făcu o sforţare pentru a-şi ascunde durerea şi pentru a asculta liniştită.

- Sînt departe de a-ţi purta pică, reluă Benedict; din contră, admir în tine candoarea şi bunătatea pe care nebuniile mele nu le-au putut umbri. Contează pe mine ca pe cel mai devotat dintre prietenii tăi şi lasă-mă să-ţi vorbesc cu încrederea unui frate către o soră. Da, iubesc pe Valentina cu pasiune ; şi, precum Athenais a remarcat, îmi dau seama numai de ieri de acest simţămînt. Dar o iubesc fără speranţă, fără vreun scop. Ştiu că Valentina nu va renunţa pentru mine nici la familie, nici la căsătoria-i apropiată, nici, presupunînd că ar fi liberă, la datoriile convenţionale ale situaţiei ei. Am cîntărit cu linişte imposibilitatea de a-i fi altceva decît un prieten neînsemnat şi supus. îmi dau seam că nu sînt făcut să inspir Valentinei una din acele pasiuni care trec peste obstacole şi n-aş primi cu nici un preţ sacrificiile de care nu mă cred demn.
- Atunci vei căuta să lupţi contra acestei iubiri care te-ar chinui...
- Nu, Luiza, aş muri mai degrabă, răspunse Benedict cu tărie. Fericirea, viitorul, viaţa mea sînt robite ! De cînd iubesc pe Valentina sînt altul : mă simt trăind. Nu mai sînt singur pe pămînt, nu mă mai descurajează felul meu de-a fi. Nu vezi pe chipul meu o umbră de lumină ?
- Văd o hotărâre care mă îngrozeşte. Prietene, te pierzi pe tine însuţi. Visurile te vor ruina desigur ; îţi vei irosi vlaga în frămîntări zadarnice, iar cînd va sosi timpul să fii om ca toţi oamenii, vei vedea cu regret că nu mai eşti în stare.
- Ce înţelegi prin a fi om ca toţi oamenii ?
- Prin a nu mai fi povara altora.

- Ei bine, de mîine voi fi om ; avocat sau hamal, muzicant sau plugar. Am destule mijloace.

- N-ai să fii nimic din astea, căci, opt zile, în starea de nervozitate în care te găseşti...
- M-aş plictisi, te cred ; dar voi avea întotdeauna mijlocul să-mi zbor creierii dacă viața mă plictiseşte, să mă fac cerşetor dacă-mi place mai mult. Cu cît am învățat mai mult, cu atît m-am dezgustat de viață ; vreau să mă întorc, pe cît va fi posibil, la felul meu natural, la grosolănia de țăran, la simplitatea ideilor. Am cinci sute livre de rentă în pămînt şi o casă cu stuf ; pot trăi onorabil în proprietățile mele, singur liber şi fericit fără a mai sta în spinarea cuiva.
- Vorbeşti serios ?
- De ce nu ? In starea actuală a societății, cel mai bun rezultat al educației ce ni se dă e reîntoarcerea la primitivitate. Ascultă Luiza, să nu-ți faci despre mine visuri pe care singură mi le reproşezi. Tu mă îndemni să-mi irosesc puterea în munci nepotrivite cînd îmi spui să lucrez pentru a fi om ca toți oamenii, să închin tinerețea, zorile, orele cele mai frumoase de fericire şi poezie, pentru a cîştiga atîta cît să pot muri, la bătrînețe, cum trebuie, cu picioarele învelite în blană şi cu capul pe o pernă de puf. Iată, în definitiv, scopul celor care sînt numiți, la patruzeci de ani, oameni practici. Dumnezeu să-i binecuvînteze ! Lasă-i să se zbată pentru această țintă, fie ei alegători ai marelui colegiu, ori consilieri comunali, ori secretari pe la vreo prefectură. Să îşi îngraşe boii sau să-şi dreseze caii alergîndu-i prin tîrguri ; să se facă valeți de primul rang, sau slugi obişnuite ; să se bage la vreun ministru sau la o turmă de oi ; lasă-i să fie prefecți cu livrea aurită sau negustori de porci cu pistoale la brîu; iar după o viață de frămîntări, de samsarlacuri, umilință sau grosolănie, dau rodul muncii lor unei întreținute. Iată viața practică, desfăşurată cu atîta amploare în jurul meu! Iată glorioasa ipostază a omului spre care aspiră contemporanii mei. Spune cinstit, Luiza, crezi că e aceasta o viață de dorit ?

- Vreau să te întreb dacă conştiința nu-ți dictează să munceşti în slujba societății.
- Conştiința nu-mi dictează aşa ceva. Societatea n-are nevoie de cei ce n-au nevoie de ea. In această civilizație putredă pînă la rădăcină vrei

să fiu cetățean ? Ți-am spus, Luiza, am cinci sute de livre de rentă ; oricine are aşa ceva, trebuie să trăiască în linişte.

- Ei bine, Benedict, dacă vrei să sacrifici orice nobil avînt nevoii de odihnă, dacă vrei să renunți la însuşirile tale pentru a trăi obscur şi liniştit în fundul acestei băi, asigură-ți prima condiție a fericirii tale descătuşîndu-te de o iubire ridicolă care...
- Ai spus ridicolă ? Nu ! Aceea va fi taina dintre Dumnezeu şi mine. Cum s-ar putea să-şi bată cerul joc de mine ? Nu, acela va fi balsamul contra durerii şi plictiselii. O, Luiza, nu căuta să-mi răneşti iubirea. Nu ai să reuşeşti şi îmi vei deveni poate mai puțin dragă. Lasă-mă să ador pe Valentina în taină, să nu trezesc în sufletu-mi iluzii care m-au transportat ieri în ceruri. Lasă-mă să-mi umplu viața cu această singură himeră, cu sărutul candid pe care ea mi 1-a dați pe frunte în ziua cea dintîi cînd am văzut-o. Ah, sărutul acela ! Aminteşte-ți : tu l-ai cerut.
- Da, da, zise Luiza, ridicîndu-se mişcată, eu sunt de vină.

XVIII

Reîntorcîndu-se la castel, Valentina găsise pe cămin o scrisoare de la Dl. de Lausac. După cum se obişnuieşte în lumea bună, ei erau în corespondență de logodnă. Acest fel de corespondentă e un prilej de a se cunoaşte mai bine, iar corespondența întotdeauna e rece, manierată. Se vorbeşte într-însa de iubire, în limbajul saloanelor, se pune în evidență spiritul, stilul, caligrafia. Valentina scria aşa de simplu că ea trecea, în ochii d-lui Lausac şi ai familiei, drept mediocră. Dl. de Lausac se erija tot mai mult în stăpîn. Inainte de a pune mîna pe o avere considerabilă, planurile lui erau făcute. Pentru a-şi cuceri femeia, el compunea răvaşe care, în concepția lumii de sus, treceau drept mici capodopere epistolare. îşi închipuia că, în modul acesta, exprimă simțămintele cele mai călduroase care s-au născut cîndva într-un suflet de diplomat şi ar fi fost cu neputință ca Valentina să nu îşi facă despre el o idee deosebită. Dealtfel, pînă atunci, fata, care nu ştia nimic despre viață şi dragoste, nutrea o mare admirație pentru sentimentele logodnicului ei şi, comparînd stilul micilor lui epistole cu răspunsurile aşternute de ea, îşi făcea mustrări aspre că, prin răceala ei, era mai

prejos decît el.

In seara aceea, obosită de jocuri şi de emoțiile zilei, vederea răvaşului care de obicei îi era plăcut, o umplu de tristețe şi remuşcări. Ezită cîteva clipe să îl citească şi, de la primele cuvinte, fu cuprinsă de alte gînduri încit îl parcurse pînă la urmă fără să înțeleagă o iotă. Gîndul îi era la Luiza, la Benedict, la malul apei şi la livadă. Se mustră şi reciti atentă răvaşul secretarului de ambasadă. Compus cu multă îngrijire, el era mai gol, mai obscur, mai pretențios ca toate celelalte.

Valentina se simți fără voie pătrunsă de fiorul de-gheață ce se desprindea din acea compoziție.

Se culcă şi adormi profund. A doua zi citi din nou scrisoarea : în locul admirației ce avea pînă atunci pentru el, simți un fel de uimire şi ceva ce semăna cu dezgustul.

Cum mama sa lipsea, iar bunicii nici prin gînd nu-i dăduse s-o întrebe ce-a făcut în ajun, Valentina se îndreptă spre fermă purtînd într-o casetă toate scrisorile primite, vreme de un an, de la dl. de Lausac, pentru a le citi Luizei.

Ar fi, poate, riscant să afirmăm că aceasta fu singurul motiv al noii sale vizite ; dar dacă era altul, apoi nici Valentina nu-şi dădea seama. Găsi pe Luiza singură.

Valentina se sperie de schimbarea produsă pe chipul surioarei. Aceasta pretextă o indispoziție a Athenaisei lîngă care trebuise să stea de veghe. Curînd, însă, începură să vorbească de planurile lor de viitor. Valentina arătă scrisorile d-lui de Lausac.

Luiza străbătu cu privirea cîteva din ele pe care le găsi reci ca gheața şi ridicole.

Işi dădu îndată seama de sufletul omului acela, iar viitorul surorii ei îi apăru tot aşa de trist ca ş-i al său. In ajun poate ea ar fi lămurit-o spunîndu-i ce intenții călăuzeau pe logodnicul ei ; dar, după destăinuirea lui Benedict, n-o putu face. Nu se pronunță şi ceru să-i iase scrisorile pentru a se pronunța mai tîrziu.

Fetele stăteau amîndouă întristate cînd Benedict intră fredonînd de departe "di piacer mi balza il cor". In obscuritatea odăii, el nu zării la început pe cele ce se aflau înăuntru, astfel că îşi atîrnă puşca de perete continuînd să cînte. Valentina, tăcută, cu inima bătîndu-i, cu un zîmbet

pe buze, îi urmărea mişcările pînă cînd fu zărită. Benedict scoase o exclamaţie de surpriză şi bucurie ce exprima mai mult decît toate scrisorile d-lui de Lausac înşirate pe masă.

Luiza înţelese că totul era sfîrşit.

Din clipa aceea sora ei uita şi de dl. Lausac şi de corespondenţă şi de îndoieli.

Absenţa contesei de Raimbault prelungindu-se cu cîteva zile peste termenul prevăzut, Valentina veni în mai multe rînduri la fermă. D-na Shery şi fiica, lipseau întotdeauna, iar Benedict petrecea ore nespus de plăcute, culcat lîngă poteca pe care Valentina avea să treacă.

Adesea nu îndrăznea să îi iasă înainte de teamă să nu-şi trădeze prea mult dorul ; dar, îndată ce ea intra în fermă, se repezea pe urma ei, spre marea neplăcere a Luizei şi nu le mai părăsea ziua întreagă. Luiza nu se putea plînge deschis, dealtfel, căci Benedict avea delicateţea să le lase vorbind în voie ; prefăcîndu-se că iscodeşte tufele, umblînd după vînat, le urma totdeauna la o distanţă mare ; nu le pierdea însă o clipă din vedere. Să privească pe Valentina, să se îmbete de farmecul nespus ce se desprinde din întreaga-i fiinţă, să culeagă cu pietate florile pe care le atingea rochia ei, să se înduioşeze privind iarba culcată sub paşii săi, să simtă, aă-i ghicească privirea de departe, să se simtă chemat de fiorul magic al inimii, să asculte imboldurile tainice ale dragostei, — iată pentru Benedict tot atîtea prilejuri de fericire candidă, sănătoasă, care nu vi se vor părea desigur, banale dacă le-aţi simţit şi voi la douăzeci de ani. Luiza nu putea să îl mustre, căci el îi jurase că nu va căuta niciodată să rămînă singur cu Valentina — si-şi respecta cuvîntul. Nu era pînă acum nici o primejdie ; dar fiecare zi adîncea şi mai mult pasiunea celor două suflete neştiutoare, fiecare zi adormea în ei grijile pentru cele ce ar putea urma. întîmplările succedate pînă atunci în existenţa lor, formau o legătură ce părea că va rămîne veşnică. Valentina nu se mai gîndea cîtuşi de puţin la dl. de Lausac, iar Benedict îşi spunea că fericirea lor nu va mai putea fi tulburată de nimeni şi nimic.

Luiza era tare nenorocită. Ea îl crezuse pe Benedict mai mult un zvăpăiat decît un sensibil. Puterea de a iubi pe care i-o descoperea acum în suflet, i-1 făcea şi mai drag. Biata Luiza, al cărei suflet era pasionat, dar care învăţase a se învinge suferind urmările funeste ale pasiunii,

luptă acum contra sentimentelor neînduplecate şi

dureroase. Fără să vrea, gelozia ucigătoare făcea insuportabilă fericirea castă a Valentinei.

Nu se putea opri de-a nu deplînge ziua cînd o reîntîlnise, iar prietenia lor romantică, sublimă, îşi pierduse tot farmecul ; era acum, ca cea mai mare parte a sentimentelor umane, dezbrăcate de poezie şi eroism. Luiza se surprindea adesea regretând timpul cînd n-avea încă nici o speranță că îşi va regăsi surioara. Pe urmă se îngrozea de ea însăşi şi ruga pe Dumnezeu s-o smulgă din vîrtejul gîndurilor negre. Işi amintea blîndețea, candoarea, mangîierile Valentinei şi se prosterna dinaintea icoanei ei ca dinaintea unei sfinte pe care ar ruga-o s-o mîntuie de rele.

Uneori se gîndea, cu entuziasm şi îndrăzneală, să-si lumineze sora asupra lipsurilor de însuşiri reale ale d-lui de Lausac, să o sfătuiască să rupă legăturile cu mama ei, să urmeze atracția puternică ce-o simțea pentru Benedict şi să-şi creeze, în umbră, un cămin sprijinit pe dragoste, curaj şi libertate. Dar acest plan, a cărui măreție nu ar fi depăşit poate forțele ei, se ştergea îndată la examenul rațiunii. Nu îndrăznea să-şi împingă sora în prăpastia în care căzuse, să o facă să piardă stima lumii, cum şi-o pierduse ea, să o atragă spre aceleaşi dureri, să o jertfească dîndu-i exemplul vieții ei zbuciumate.

Luiza rămase atunci la hotărîrea care i se păruse mai înțeleaptă : aceea de a nu lămuri pe Valentina asupra meschinăriei logodnicului ei şi de a-i ascunde cu îngrijire mărturisirile ce-i făcea Benedict. Dar, deşi gîndul acesta i se părea cel mai nimerit cu putință, ea nu se putea sa să nu se acuze că o atrăsese pe Valentina în viltoarea primejdiei, neputînd s-o ferească, părăsind ea insăşi aceste locuri.

Nu putea să ia această hotărîre. Benedict o rugase din suflet să rămînă pînă cînd Valentina se va căsători. Ce va face după aceea, Benedict nu vroia să ştie ; ținea să fie fericit pînă atunci, o vroia cu puterea de egoism a celor ce iubesc fără a nutri vreo speranță. O amenință pe Luiza că va săvîrşi toate nebuniile lumii dacă îl împingea la deznădejde şi-i jură că se va supune orbeşte la orice, dacă îi acordă încă două-trei zile de fericire. Se zbucium şi plînse. Lacrimile, frămîntările lui mişcară pe Luiza a cărei fire era, dealtfel, slabă, nehotărîtă. Poate că slăbiciunea ei rezida în dragostea ce mai nutrea în taină pentru el.

Reîntoarcerea d-nei de Raimbault puse capăt idilei.Valentina încetă de-a mai veni la fermă, iar Benedict se simţi grozav de zdruncinat.

După cum îi promisese Luizei, suportă cu bărbăţie această lovitură, fără să lase a se ghici frămîntările lui.

In primele zile se mulţumea să rătăcească în jurul parcului, fericit cînd zărea pe Valentina plimbîndu-se pe alei. .

Nemaiputînd lupta cu suferinţa, se rugă de Luiza să mai ceară o întîlnire Valentinei. El o însoţi ca de obicei. Se opri temător în umbră. După cîteva clipe, Luiza îl chemă.

— Aşadar, astăzi ne vedem pentru ultima dată, i se adresă Valentina. Luiza tocmai îmi anunţa plecarea d-tale şi a ei.

.— Plecarea mea ? De ce ? De unde ştii, Luiza ?

- Nu mi-ai spus că eşti hotărît să nu iei de nevastă pe vara d-tale ? De aici am dedus că vei pleca aiurea să-ţi faci o carieră independentă.

- Gîndul meu e să nu iau în căsătorie pe nimeni ! răspunse Benedict aspru. De asemenea gîndul meu e să nu ascult sfatul nimănui şi să nu părăsesc locurile acestea.

Luiza nu răspunse nimic şi îşi stăpîni lacrimile.

Valentina strînse uşor mîna lui Benedict şi se despărţiră mai trişti decît oricînd.

In timpul acesta, la castel se făceau pregătiri pemru nuntă.

In fiecare zi veneau noi daruri trimise de logodnic şi se aştepta sosirea lui dintr-un moment într-altul. D-l de Lausac avea tot interesul să grăbească afacerea. Era doar un diplomat metodic...

Intr-o duminică Benedict conduse pe mătuşa şi vara lui la biserică.

Athenaîs, gătită şi zîmbitoare, îşi recîştigase buna dispoziţie.

Un vlăjgan înalt, Pierre Blutty, se aşeză alături de Athenaîs pe bancă, ceea ce dovedea că legăturile dintre Athenaîs şi vărul ei nu mai erau aceleaşi. Moret, Simmonneau şi alţi cîţiva ceruseră mîna ei, dar mai bine primit decît ei a fost Pierre Blutty.

Cînd preotul cu vocea lui sonoră anunţă căsătoria contesei Valentina de Raimbault cu Norbert-Evariste de Lausac, lumea fu nespus de uimită. Athenaîs schimbă o privire cu Blutty, căci dragostea lui Benedict pentru Valentina nu mai era o taină pentru el. Athenais o împărtăşise vlăjganului pentru a putea culege roadele răzbunării împreună.

Acum ea aruncă o privire lui Benedict pentru a vedea efectul celor auzite, dar îngălbeni la vederea chipului lui, transfigurat cu totul.

XIX

Luiza aflînd de întoarcerea apropiată a d-lui de Lausac, trimise o scrisoare de adio surorii sale, spunîndvi-i că pleacă la Paris.

Trimise răvaşul prin Athenaîs care avea să anunțe pe Valentina că se căsătoreştp şi ea cu vlăjganul Pierre Blutty. Luiza îşi făcu apoi pregătirile de plecare. Ingrozită de aerul trist şi de tăcerea, aproape brutală a lui Benedict, Luiza nu mai încerca să aibă o ultimă întrevedere cu el.

Totuşi în ajunul plecării, el veni în camera ei şi fără să fie în stare să scoată un cuvînt, o strînse la piept şi izbucni în lacrimi.

Ea nu încercă să-1 consoleze şi negăsind nimic de spus, se mulțumiră să plîngă. împreună, jurîndu-şi prietenie veşnică. Cu plecarea Luizei, Benedict văzu dispărînd ultima nădejde care-1 mai apropia de Valentina. Căzu pradă celor mai negre gînduri.

Din cele trei femei care umpleau viața lui, nu-i mai rămăsese nici una, iar visurile lui, altă dată voioase, deveniră triste, întunecate. Ce se va face el ?

Nevrînd să mai fie cu nimic obligat față de părinții săi adoptivi, nu-i rămînea altceva de făcut decît să se retragă în coliba lui de pe cîmp.

Işi mobilă deci cum putu mai bine căminul şi-şi tocmi o femeie bătrînă care să-i îngrijească de gospodărie. Se instala apoi în noua-i locuință, după ce-şi luă rămas bun de la toți.

D-na Shery uită de mîhnirea pricinuită prin refuzul lui de-a lua pe Athenaîs de nevastă şi vărsă lacrimi grele. Moş Shery nu vru cu nici un chip să-1 lase, pe cînd Athenaîs se încuie în cameră plîngînd în hohote. Se vînduse lui Blutty din mîndrie, dar în fundul sufletului ei, îl iubea pe Benedict şi l-ar fi iertat din toată inima dacă el ar fi făcut primul pas de împăcare.

Benedict nu putu să-i părăsească decît promițîndu-le că se va întoarce după nunta Athenaîsei.

Cînd se văzu în seara aceea singur în căsuța lui, avînd ca tovarăş pe credinciosul cline Perdreau, gînduri triste îi năpădiră.

Să te vezi la douăzeci şi doi de ani după ce ai cunoscut artele frumoase, ştiințele, nădejdea şi iubirea, singur, sărac !

Nu doar că Benedict ar fi fost ahtiat după bogăţii : el era la vîrsta cînd nu pui nici un preţ pe ele, dar nu e mai puţin adevărat că aspectul lucrurilor înconjurătoare influenţează într-un anumit sens gîndurile noastre şi hotărăşte în bine sau în rău stările sufleteşti. Or, ferma cu dezordinea şi contrastele ei, era de o mie de ori mai de invidiat decît sihăstria lui Benedict.

Pereţii grosolani, patul schilod de scînduri, vasele de pămînt înşirate pe rafturi, podeaua zgrunţuroasă. lumina cenuşie care se strecura timidă prin geamurile pătate de soare şi de ploi, nu puteau să trezească gînduri optimiste, frumoase. Benedict căzu îngîndurat. Priveliştea zărită prin uşa întredeschisă, deşi pitorească, îl întrista.

Totuşi încet-încet, gîndurile i se abătură în urmă spre anii tinereţii petrecuţi pe aici şi se simţi pătruns de o melancolie blîndă. Sub acoperămîntul acesta întunecat şi şubred zărise pentru prima dată lumina zilei ; lîngă acest cămin mama îl legănase în cîntece de ţară. Cînd se întuneca, zărea coborînd pe potecă pe tatăl lui, plugar viguros şi tăcut, purtînd coasa pe umăr şi copilul mai răsărit de mînă. Benedict îşi mai amintea vag de sora mai mică legănată de el, de nişte rude bătrîne şi de cîteva slugi. Dar toţi şi toate pieriseră în umbră. Totul era acum mort, — şi Benedict nu îşi amintea decît numele celor ce-i erau altădată atît de apropiaţi.

— Oh, dragii mei părinţi, zicea el umbrelor care i se perindau, tăcute, dinainte, iată casa pe care voi aţi făcut-o, patul în care voi v-aţi odihnit, cîmpul pe care voi l-aţi lucrat! Voi mi-aţi dat toate, — dar nu ce aveaţi mai de seamă. Unde e seninătatea inimii şi a minţii, roadele adevărate ale trudei ?

Dacă rătăciţi acum pe aici spre a vă recunoaşte lucrurile care v-au fost altădată atît de scumpe, treceţi, de bună seamă, pe lîngă mine fără să mă cunoaşteţi. Eu nu mai sînt al vostru. Educaţia mi-a otrăvit creierul ; dorinţele deşarte, visurile nebuneşti au schimbat felul meu de-a fi şi au năruit viitorul meu. Am pierdut cele două virtuţi ale săracului : resemnarea şi liniştea. Astăzi mă întorc pocăit aici, în locurile astea îngrăşate cu sudorile voastre.

Gîndindu-se apoi la Valentina, Benedict se întreba ce ar fi putut să-i ofere, ei, care fusese crescută în lux şi bogăţie, dacă ea primea să

împartă soarta cu el. Ii păru bine că n-a căutat s-o abată un moment din calea datoriei.

Benedict era din ce în ce mai trist.

Cînd află că de Lausac se întorsese şi că nunta va avea loc în curînd, deznădejdea lui întrecu orice margini. Pînă atunci sperase într-un miracol. Credea că d-1 de Lausac va muri, că va muri Valentina decît să se dea contelui. Necazul lui crescu cînd într-o seară, umblînd în jurul parcului, o văzu pe Valentina plimbîndu-se alături de logodnicul ei, el triumfător, drăgăstos, ea palidă, resemnată, ascultînd răbdătoare vorbele lui mieroase.

Fugi şi petrecu douăsprezece ore în chinuri. Cît despre biata fată, ea îşi suportă cu stoicism soarta.

Dragostea ei pentru Benedict crescuse tot mai mult. Valentina căpătase educația religioasă şi ea se încredința ca atare lui Dumnezeu.

Işi aştepta logodnicul cu speranța că el va reuşi să-i trezească vechile simțăminte şi că-1 va uita pe Benedict. Dar fu deajuns să-1 vadă ca să-şi dea seama că secretarul de ambasadă îi devenea din ce în ce mai de nesuferit si că îl iubea pe celălalt tot mai mult.

D-1 de Lausac fu un moment îngrijorat de răceala şi politețea silită a Valentinei, dar cînd se asigura că n-avea de gînd să strice proiectele de căsătorie, se linişti. Mama, de asemeni, era contrariată că fiica ei tulbura frumusețea unor momente atît de fericite.

In realitate ea se bucura în ascuns că va scăpa de Valentina care o împiedică să iasă în lume ; ținu deci, ca nunta să fie simplă şi să se celebreze la țară.

Benedict rumegă în minte mii de planuri nebune. Ultimul care-i mai potoli gindurile fu acela de a o mai vedea pe Valentina măcar o dată.

Hotărîrea lui de-a nu mai căuta s-o vadă după ce ea va primi dezmierdările lui de Lausac, îl făcu să se grăbească. Nădăjduia că ea o să-1 potolească, fie printr-un cuvînt de mîngîierc, fie printr-un refuz. îi scrise :

„Domnişoară,

Sînt prietenul dumneavoastră pe viață, şi pe moarte, o ştiți ; m-ați numit fratele dumneavoastră, punîndu-mi pe frunte dovada prieteniei şi stimei voastre.

M-ați făcut să nădăjduiesc în clipa aceea că voi găsi la dumneavoastră o mîngîiere în ceasurile grele. Sînt nespus de nenorocit ; simt nevoia să vă văd şi să vă cer o favoare.

E cu neputință să-mi respingeți ruga, căci vă cunosc generozitatea şi spiritul lipsit de conveniențe, cînd e vorba să faceți bine.

V-am văzut alături de Luiza. în numele prieteniei ei sfinte vă rog în genunchi : fiți astă seară la capătul livezii".

Benedict.

XX

Valentina îl iubea pe Benedict şi nu se putea împotrivi chemării lui.

E atîta inocență în dragostea dintîi a cuiva că el nu se mai gîndeşte la primejdiile ce l-ar putea pîndi.

Valentina atribuia suferința lui Benedict cu totul altei cauze. Luiza îi vorbise adesea de mîhnirea lui de a nu putea deveni independent.

Se agăță de motivul mutării din casa lui Shery, pentru a-şi explica starea lui sufletească.

Era nespus de greu să se furişeze de sub supravegherea d-lui de Lausac care o urmărea la tot pasul. Valentina izbuti totuşi, rugind pe doica ei să spună tuturor că-i culcată. Alergă la capătul livezii.

Benedict se afla acolo, în picioare, cu brațele încrucişate pe piept, într-o nemişcare ce o înspăimînta. Vâzîndu-1 că nu vine spre dînsa, crezu că nu e el şi vru să fugă. Benedict se apropie.

Fața lui era atît de schimbată, vocea atît de stinsă, încît Valentina simți c-o îneacă plînsul. Fu nevoită să se aşeze.

Benedict ar fi vrut să-i vorbească de plecarea lui din mijlocul familiei Shery, de pustietatea în care îşi ducea zilele, şi ar fi vrut să capete din cuvintele ei puterea de a trăi, sau muri.

Se aştepta s-o găsească gravă, înarmată cu sentimentul datoriei. Mai mult nu aştepta.

Cînd o văzu venind spre el grăbită, cînd căzu tremurînd şi abia respirînd pe iarbă, cînd durerea ei i se citea pe față, prin lacrimile ce i se prelingeau, Benedict crezu că visează. Oh, asta nu era numai compătimire, era dragoste, dragoste adevărată !

O bucurie nebună îl cuprinse. Uită încă o dată nenorocirea lui, pe a

Valentinei şi nu simţi decît fericirea că putea s-o vadă aici, singură cu el, iubindu-1 şi arătîndu-i iubirea.

Căzu în genunchi înaintea ei şi-i sărută picioarele cu înflăcărare. Era prea mult. Ea căzu palidă, aproape leşinată.

Intrevederea lor fu lungă şi zbuciumată. Nu căutară să se înşele asupra simţămintelor ce-i stăpîneau. Benedict acoperi cu lacrimi şi sărutări mîinile Valentinei. Nu îndrăznea să exprime cuvîntul „dragoste" şi buzele lui abia atingeau părul fiinţei dragi.

Era cel mai timid dintre îndrăgostiţi şi cel mai fericit dintre bărbaţi.

In tot timpul acesta nu-şi spuseră nimic asupra situaţiei lor, nu luară nici o hotărîre. Abia schimbară cîteva cuvinte despre viitor şi orologiul castelului suna orele zece. Ea se gîndi că trebuie să plece. Ce va spune a doua zi logodnicului, mamei ?

Apariţia unei femei în apropierea lor o făcu să scoată un strigăt de spaimă.

Era doica ei, Caterina. Benedict se ascunse în dosul unui tufiş. Valentina ar fi putut deasemeni să se ascundă dar simţi că nu trebuie. Se duse de-a dreptul spre femeie.

— Ce s-a întîmplat, Caterina ?

— Pentru Dumnezeu, domnişoară, întoarce-te acasă. Doamna contesă m-a întrebat de două ori de dumneavoastră şi fiindcă i-am spus că dormiţi, mi-a poruncit s-o anunţ cînd vă veţi scula. Ştiam că d-şoara se plimbă cîteodată seara pe aici şi-am venit s-o caut. De ce nu mi-aţi spus să vă însoţesc ? Aţi plecat singură aşa departe...

Valentina îşi sărută doica, aruncă o privire tristă spre tufiş, lăsă pe iarbă, într-adins, voalul de care Benedict se mai servise o dată, şi plecă.

D-na de Raimbault se afla agitată în camera ei. . Explică pentru ce lipsise. Nu s-a simţit bine şi a făcut o plimbare cu Caterina prin parc.

Mama se domoli şi ţinu apoi o lungă dizertaţie fiicei sale. Ii atrase atenţia că-i dă de zestre castelul şi pămînturile Raimbault, care constituiau o avere destul de frumoasă şi o rugă să fie generoasă cînd legea le va despărţi, iar Valentina îşi va forma alt cămin.

Fata nu ascultă nici jumătate din discursul monoton al mamei. Obrajii îi erau palizi, ochii încercuiţi de verigi vinete, mîinile-i

tremurau. Sărută mîna mamei şi se pregăti să meargă la culcare, cînd domnişoara de companie a bunicii, îi spuse că aceasta vrea să-i vorbească.

Valentina se tîrî cu greu.

Marchiza îşi transformase dormitorul într-un fel de sanctuar. în fund se ridicase un altar. Marchiza spuse Valentinei să îngenunchieze şi mai teatrală decît oricînd, bătrîna îi dădu binecuvîntarea împreună cu darul ei ce reprezenta o garnitură de cap cu pietre scumpe.

Valentina avu temperatură toată noaptea şi nu adormi decît spre ziuă. O treziră sunetele clopotelor care chemau lumea la capela castelului.

Caterina intră în camera ei cu un petec de hîrtie pe care i-1 adusese o țărancă bătrînă, petec ce grăia doar atît :

„Valentina ar mai fi timp să zici nu".

Valentina se cutremură, şi arse biletul. încercă să se scoale, dar puterile o părăsiră de mai multe ori.

Era pe jumătate îmbrăcată cînd mama intră, făcîndu-i observația că întîrziase. Neluînd în serios indispoziția ei, îi făcu cunoscut că în salon era aşteptată de musafiri. Se îmbrăcă şi fiindcă era foarte palidă, stărui să-şi fardeze obrajii.

Valentina se gîndi la Benedict şi, pentru prima oară, se împotrivi mamei sale. In salon se aflau cîțiva invitați de prin împrejurimi, căci d-na de Raimbault nu voia să dea prea mult fast ceremoniei.

Masa urma să fie servită în grădină, iar țăranii să joace la poalele colinei, în fundul parcului.

D-l. de Lausac apăru, înveşmîntat în negru din creştet pînă-n tălpi, cu cîteva însemne străine la butonieră.

Alaiul se transportă în trei trăsuri pînă la primărie.

Cununia religioasă se va celebra la castel.

Cînd se află în fața altarului, Valentina se rugă cu sinceritatea sufletului ei curat şi la sfîrşitul ceremoniei se retrase sfîrşită de puteri în camera ei.

Printr-un tainic instinct de pudoare şi credință, Caterina se aşeză la picioarele patului şi n-o mai părăsi.

In aceeaşi zi, la două leghe depărtare, într-un mie cătun al Văii

Nnegre, avea loc nunta d-rei Atehnaîs Shery cu Blutty.

Şi aici mireasa era palidă şi suferea, poate mai puțin ca Valentina, dar îndeajuns pentru ca mama ei să fie îngrijorată şi pentru ca soțul să fie necăjit. Oh, desigur, acesta era mai puțin politicos ca dl. de Lausac.

Athenaîs se grăbise poate prea mult să se răzbune, luînd pe acest vlăjgan pentru care nu simțea nimic. In drum de la biserică îi făcu chiar o scenă destul de nesărată, după cum se plîngea apoi Pierre Blutty, prietenul său George Simonneau.

Totuşi nunta fu mult mai zgomotoasă la fermă şi se petrecu mai bine ca la castel.

După masa îmbelşugată încărcată cu vînaturi de prim-prejurul fermei, cei tineri se dedară jocului.

Bătătura li se păru prea mică în curînd, şi unii din ei propuseră să meargă cu toții spre castel unde aveau loc destul pentru bătut pămîntul. D-na Shery primi cu bucurie propunerea, căci fusese invitată şi cheltuise destui bani cu toaleta fiicei sale, ca să n-o expună vederii celor de la castel.

D-ra de Raimbault alesese o toaletă simplă, dar de gust, pe cînd Athenaîs era încărcată cu dantele şi pietre.

Athenaîs se împotrivi cît putu să meargă la castel, căci se temea să nu găsească acolo chipul palid al lui Benedict, precum îl văzuse într-o zi la biserică.

Totuşi mulțimea avu cuvîntul hotărîtor şi cortegiul se îndreptă spre castel.

Cînd se urcă în biserică, Athenaîsei i se strînse inima văzînd pe Pierre Blutty ocupînd locul de alături pe care Benedict şedea odinioară si nu va mai şedea niciodată.

XXI

Jocul era în toi în parcul Raimbault. Țăranii cîntau, beau şi proslăveau pe tinerii căsătoriți.

Doamna de Raimbault vroia să profite de ziua aceasta pentru a le răsplăti toată indiferența arătată de obicei, iar marchiza de Raimbault pentru a-şi reînnoi popularitatea.

Singura care se bucura însă de dragostea lor era Valentina.

Ştiau că nici un interes politic sau material n-o leagă de ei, o

văzuseră coborîndu-se printre ei, suferind cu ei si amesteeîndu-şi lacrimile cu ale lor.

O vedeau acum tristă şi începură să-1 privească pieziş pe dl. de Lausac.

Athenaîs şi nuntaşii ei căzură în mijlocul acestei atmosfere. Găteala ei atrase atenția tuturor. Valentina se retrase după ce-şi sărută prietena.

D-na de Raimbault de asemenea, iar dl. de Lausac avea de expediat scrisori importante, chiar în ziua nunții sale.

Nunta domnişoarei Shery rămase stăpînă pe teren, iar cei care veniseră s-o vadă pe Valentina dansînd, o văzură numai pe Athenaîs.

Noaptea se apropia. Athenaîs ostenită de joc, se aşeză la o masă.

Luară loc alături cavalerul Trigaud cu majordomul Iosef, Simonneau, Moret, toți acei care dansaseră cu dînsa.

Trigaud îndruga amabilități care o făceau să rîdă şi să roşească în acelaşi timp. In jurul ei se făceau glume răutăcioase, indecente, dar Athenaîs nu înțelegea nimic. Ştia numai că e frumoasă, admirată, soțul ei o învăluia cu priviri calde şi ca surîdea vroind să fie fericită. Cineva se aşeză lîngă dînsa.

Tresări instinctiv şi îngălbeni ; era Benedict, mai palid decît ea, dar grav, rece, ironic.

Toată ziua rătăcise prin pădure iar seara, deznădăjduit, luase hotărîrea să umple cupa suferințelor venind la nunta Valentinei. In felul acesta se va vindeca poate pentru totdeauna. Pentru orice întîmplare, îşi încărcaso pistoalele pe care le avea la dînsul.

Nu se aştepta să găsească o altă nuntă şi o altă mireasă.

De cîteva minute privea pe Athenaîs ; dispoziția ei îl umplu de dezgust.

Benedict, fire aspră şi sceptică, spirit nemulțumit şi necruțător față de laturile ridicole şi piezişe ale mediului, pretindea (fără de îndoială, un paradox al său) că nu există ceva mai monstruos şi mai neruşinat decît etalarea în public a actului care uneşte două ființe. El nu privise niciodată, fără să n-o deplângă, pe biata fată, care, purtînd mai totdeauna o dragoste sfioasă în suflet, trece înspre altar la brațul soțului ei, pe sub privirile neruşinate ale celor de față care o pîngăresc cu imaginația lor des-frinată. Deplîngea de asemeni pe tînărul a cărui sfantă iubire e

afişată pe uşa primăriei şi la biserică, biet tînăr nevoit să expună tuturor necuviințele satului sau oraşului rochia albă a celei dragi.

— Cum, zicea Benedict, vreți femei cu moravuri caste, cînd voi le violați pudoarea în ochii tuturor, cînd le aduceți virgine în fața lumii şi le spuneți luînd de martoră gloata : „Aparții celui de lîngă tine, tu nu mai eşti fecioară... " ? Iar mulțimea bate din palme, rîde, se bucură, iar strigătele şi cîntecul obscen urmăresc tînăra pereche pînă în ascunzişul patului nupțial. Popoarele barbare erau foarte pioase în astfel de ocazii. La serbările date în cinstea Soarelui, erau aduşi în templu un bărbat şi o femeie, ambii virgini. Gloata, prosternată şi gravă, binecuvînta zeul creator al iubirii — şi taina zămislirii se săvîrşea în fața altarului, cu toată solemnitatea dragostei trupeşti şi divine. Această ceremonie naivă care vă revoltă, era mai curată decît căsătoriile voastre. Ați pîngărit într-atît iubirea, pudoarea şi femeia, că voi nu mai sînteți în stare de un simțămînt frumos.

Văzînd pe Benedict aşezîndu-se lîngă mireasa lui, Blutty care cunoştea înclinarea Athenaîsei pentru vărul său îi privi pieziş. Prietenii săi erau de asemenea porniți. Toți îl duşmăneau pe Benedict. Dar cavalerul Trigaud, care avea pentru el o deosebită considerație, îi întinse paharul cu o mînă nesigură.

Benedict avea un ton calm şi degajat.

Puțin cîte puțin glumele îşi reluară cursul, dar de data asta cu intenția de a lovi în Benedict. Acesta îşi dădu seama de situație şi se puse în gardă. Pînă la sosirea lui, numele Valentinei nu fusese rostit. Acum Blutty şi prietenii lui începură să-1 pronunțe pentru a-şi întărită rivalul.

- Sînt foarte mulțumiți aceia care țin nasul în sus şi se poticnesc, zise unul.
- Cunoaşteți povestea lui Jean Lory căruia nu-i plăceau nici oacheşele şi nici blondele, dar care a trebuit să se însoare cu o roşcată ?

Conversația continua în felul de mai sus. Benedict îşi păstra calmul.

- Şi-apoi, zise Blutty la un moment dat, nu există surzi mai grozavi decît cei care nu vor să audă.
- Nu există surd mai grozav, izbucni Benedict, decît cel căruia dispretul îi astupă urechile.
- Dispreț ! strigă Blutty roşu de mînie, dispreț !

- Am spus dispreț, răspunse Benedict fără să-1 privească.

Nu putu repeta cuvîntul, căci Blutty luînd un pahar cu vin îl zvîrli către el, fără să-1 nimerească însă.

Băutura pată numai rochia miresei, spre spaima tuturor.

Benedict îşi păstră sîngele rece. Luă paharul şi-1 sfărîmă pe masă.

— M-ați făcut cum v-a venit la gură, zise el. Să-mi cereți iertare !

— Hei, noi nu sîntom boieri să ne batem cu sabia sau cu pistolul, strigă Blutty. Scoate-ți haina şi să ne luăm la trîntă.

Işi dezbrăcă gherocul şi îşi suflecă mînecile. Athenaîs îngrozită, se-aruncă între ei, dar asta îndîrji şi mai mult pe Blutty care vedea că nevasta lui ține mai mult cu Benedict.

Se azvîrli asupra acestuia, dar Benedict se dădu sprinten la o parte şi-i puse piedică. Unul din flăcăi se aruncă asupra lui Benedict de îndată.

— Domnilor, zise acesta scoțînd cele două pistoale şi îndreptîndu-le către ei, sînteți douăzeci pe unul ! Sînteți netrebnici ! Dacă faceți o mişcare, patru din voi au să fie ucişi ca nişte cîini.

In clipa aceea, moş Shery, care cunoştea firea hotărîtă. a lui Benedict, se puse înainte.

- Pierre Blutty, strigă el mînios, te-ai purtat astăzi ca un neruşinat. Dacă crezi că în felul ăsta ai să poți să stăpîneşti casa mea, te înşeli. Sînt încă liber să-ți arăt poarta şi să-mi păstrez copilul. Athenaîs, vino aici lîngă mine !
- Ia-mă, tată, ia-mă pentru totdeauna ! Scapă-mă de el ! N-am să fiu niciodată nevasta lui ! plînse Athenaîs.

Pierre Blutty, pe care legea nu-1 făcea încă moştenitorul socrului, trebui să se dea bătut :

- Aveți dreptate, am fost poate prea iute. Dacă am greşit, tată socrule, iartă-mă.
- Dacă vrei ca fata şi eu să îți uităm purtarea, dă mina cu Benedict şi să se isprăvească.

Blutty avea să treacă printr-o grea încercare.

- Bine, te ascult, tată-socrule, zise el. Dar asta mă costă mult, să ştii, şi n-o fac decît pentru Athenaîs.
- N-am să fiu a ta niciodată, orice ai face ! exclamă ea.
- Fiica mea, zise moş Shery care ştia să se impună la nevoie, tu

nu trebuie să faci decît ceea ce spun părinții tăi. Dă brațul bărbatului tău şi împacă-1 cu verişorul.

Dar Benedict răspunse :

— Nu, unchiule, nu pot să iert. Tot ce pot, e să uit. Şi plecă, lăsînd pe toți să-1 privească uimit.

XXII

Benedict se înfundă în parc şi tîrîndu-se pe muşchiul mătăsos se lăsă pradă celor mai triste gînduri.

De acum viața îi era de nesuferit. înconjurat de duşmani va fi bătaia de joc a tuturor. Fu cuprins de un dezgust nespus şi hotărî să sfîrşească cu viața. Dar, mai înainte de toate, ținea să golească pînă la fund cupa durerii. Se strecură printre arborii uriaşi pînă lîngă zidurile caie întemnițau pe Valentina. Linişte şi tristețe. De mult musafirii se retrăseseră. Benedict nu auzi decît glasul bătrînei marchize într-un apartament de jos.

— Te-asigur, doamnă, zicea marchiza, că Valentina e serios bolnavă şi că dl. de Lausac ar trebui să ştie.

— Ei, doamne, răspunse o altă voce care nu putea să fie decît doar a contesei, îmi pare că amestecul d-tale sau al meu într-o astfel de împrejurare ar fi cît se poate de nepotrivit.

- Cînd e vorba de sănătatea nepoatei mele nimic nu mi se pare nepotrivit.
- Valentina îşi iubeşte bărbatul, el o iubeşte pe ea şi-i va satisface desigur toate dorințele.

Fereastra se închise şi Benedict nu putu să mai audă restul conversației. Fu cuprins de o ciudă nespusă.

,,Oh, dezgustătoare sfîşiere a celor mai sfinte drepturi, tiranie infamă a omului asupra femeii ! Mariaj, societăți, instituții, — cît vă urăsc ! Dumnezeu al oamenilor, voință creatoare care ne arunci pe pămînt şi refuzi apoi să te amesteci lăsînd pe cei slabi pradă tuturor asupririlor, — te urăsc ! Eşti mulțumit că ne-ai creat, dar nu te sinchiseşti să ne protejezii. Ne înzestrezi cu un suflet delicat şi îngăduieşti nenorocirilor

să-1 înăbuşe".

Covîrşit sub povara gîndurilor, nenorocitul îşi încărca pistolul, îşi sfîşia pieptul cu unghiile şi mergea razna fără teama de-a se mai ascunde. Deodată o scăpărare făcu lumină în mintea lui. Era un mijloc de-a salva pe Valentina din ghearele unei tiranii odioase şi pîngăritoare ! Exista mijlocul de a pedepsi pe mama aceea fără suflet care-şi condamna cu sînge rece fiica la ruşine legală, ultima ruşine ce se poate zvîrli unei femei : violul.

„Da, violul ! repeta Benedict. în fiecare zi, în numele lui Dumnezeu şi al societății, un excroc sau un laş obține mîna unei fete nenorocite pe care părinții, onoarea sau mizeria o silesc să-şi înăbuşe în piept o iubire candidă, sfîntă. Sub privirile societății care aprobă şi întăreşte, femeia pudică şi sfioasă care a ştiut să reziste pornirilor amantului, cade pîngărită sub sărutările unui despot nesuferit !"

Iar Valentina, cea mai frumoasă operă a credinței, blinda, simpla şi candida fecioară era hărăzită ca atîtea altele unei atari rusini. In zadar lacrimile, paloarea, suferințele ei care ar fi trebuit să deschidă ochii mamei sale şi să mişte inima celui ce avea să-i fie soț pe viață. Nimic nu putea să-i vină-n ajutor, s-o apere, sărmana. Nici chiar slăbiciunea şi boala ei. Poate fi pe pămînt un om aşa de ticălos care să spună: ,,N-are a face"; — şi o mamă aşa de rece care să închidă ochii în fața unei crime ?

El era tulburat, zdrobit.

— Nu, strigă el, ea nu va fi a lui.

Alergă buimac, înainte. O tuse seacă îl opri însă. Işi dădu seama că dl. de Lausac era în fața lui. Se dădu după o perdea de brazi şi se pregăti să zdrobească creierii celui pe care îl ura. Ținea pistolul gata.

Dl. de Lausac se îndreptă din pavilionul în care locuise pînă atunci, spre castel. în momentul cînd Benedict, cu capul în flăcări, apăsa pe trăgaci se auziră alți paşh Gîndul eşafodului îl făcu să tresară. îşi dădea seama, abia în momentul acela că societatea pedepsea crunt crima din gelozie.

Auzi dialogul acesta :

— Ei, Frank, ce-a spus d-na contesă ?
— Că domnul conte poate intra.

— Prea bine, poți să mergi la culcare, Frank. Uite cheia de la apartamentul meu.

Contele intră în castel. Benedict îl urmărea cu pistolul în mînă.

In momentul cînd mirele se pregătea să se îndrepte spre apartamentul destinat nopții de nuntă, domnişoara de companie îi ieşi înainte :

— Doamna marchiză ar vrea să vă spună un cuvînt, zise ea.

Dl. de Lausac schimbă drumul aşa de brusc, că Benedict îl pierdu.

Prada îi scăpă încă o dată. Singur, în clădirea imensă în care mai toate luminile fuseseră stinse, iar servitorii îndepărtați sub diferite pretexte, el rătăci cu gîndul de a da de camera Valentinei.

Hotărârea fusese luată : sau va ucide pe soț, sau o va ucide pe ea.

— Doamne, îşi zicea el, dar dacă Valentina îl vrea şi îl aşteaptă ?

Dădu în sfîrşit peste camera ei. Privi. Valentina, îmbrăcată, dormita pe pat. Atitudinea ei mărturisea suferințele prin care trecuse.

Benedict înainta tiptil. Abia avu timp să se dea după paravanul patului : un zgomot de paşi se auzi. Venea de Lausac. Îşi pregăti pistolul : aici duşmanul n-o să-i mai scape. Un singur gest şi patul nupțial va rămîne imaculat.

La zgomotul făcut de Benedict, ascunzîndu-se, Valentina a tresărit. Scoase un strigăt slab. Auzi atunci paşii soțului ei şi alergă la uşă.

Benedict îşi muşca buzele : ah, ea îl aştepta ! Dar Valentina nu făcu altceva, decît trase zăvorul.

Trecuseră cinci minute în tăcere deplină. Apoi o bătaie uşoară. Valentina nu răspunse, ci stătea ghemuită lîngă pat. „Curaj Valentina, zicea în gîndul său Benedict, sîntem doi de acum !"

Deodată se auzi glasul bonei la uşă :

— Deschide, domnişoară, spuse aceasta , sînt eu, eu singură. Domnul a plecat : a ascultat de sfaturile doamnei marchize şi de rugămințile mele. Am spus că eşti bolnavă, rău ! zise biata femeie intrînd şi cuprinzînd pe Valentina în brațe.

— Oh, credeam că o să mor, răspunse aceasta în lacrimi. Tu m-ai salvat pentru cîteva ore.

XXIII

Benedict auzi cum se închid, pe rînd, uşile casei. Liniştea devenea stăpînă pe toate. Se găsea în cea mai fericită dintre situații :

D-l de Lausac reîntors la culcuşul său, iar el, el, Benedict, care peste cîteva ore va trebui să-şi zboare creierii într-un tufiş, închis cu Valentina ! Bucuria nespusă care urma gîndului de crimă şi sinucidere îi mai. dădu răgaz să mediteze că, dacă ar fi fost descoperit în locul acela, Valentina era pierdută. Nu se mai întrebă dacă norocul de a o poseda în mod aşa de neprevăzut nu îi va face apoi şi mai nesuferită dorința de-a pune capăt vieții. Se lăsă cu totul fericirii nebănuite atunci. ....In clipa cand vroi să se trădeze, să iasă din ascunzătoarea lui, Valentina sună.

Bona reapăru.

- Măicuță, îi zise ea, nu mi-ai dat poțiunea.
- Ah, da, credeam că n-o mai luați azi. Mă duc s-o pregătesc.
- Nu, ar trece prea multă vreme. Pune puțin opiu în paharul acela.
- Să nu vă facă rău...
- Nu, niciodată opiul nu-mi poate face rău, cînd sînt în starea asta.
- Nu ştiu, d-voastră nu sînteți doctor. Mă duc să întreb pe d-na marchiză.
- Oh, pentru Dumnezeu, nu face asta ! Nu-ți fie teamă ; uite, dă-mi ceaşca, cunosc eu doza.
- D-voastră puneți de două ori mai mult.
- Nu, te asigur. Dacă mi s-a dat dreptul să dorm, vreau să mă folosesc. Nu mă voi mai gîndi la nimic.

Caterina dădu din cap cu tristețe şi puse o doză însemnată de opiu pe care Valentina 1-a înghițit treptat, dezbrăcîndu-se. Apoi, se culcă în pat şi dădu drumul femeii.

După o luptă crîncenă cu sine, Benedict ieşi de după paravan. Valentina nu se trezi. Opiul îşi făcuse efectul. Singur la picioarele sale, în tăcerea solemnă a nopții, el avea credința că îndeplineşte o misiune magică. Nu avea de ce să se mai teamă de nimic. Putea să se bucure văzînd-o, fără a fi văzut. Putea să-i vorbească, fără ca ea să îl audă, să-i spună toată dragostea şi chinurile lui fără ca zîmbetul de pe buzele ei întredeschise să pălească cumva. Putea să îşi apropie gura ei, fără a fi respins. Dar avea pentru Valentina un cult. Ingenunchie dinaintea ei şi se mulțumi să-i ia mina ce atîrna în jos, s-o țină într-a sa,

admirîndu-i finețea şi să o sărute cu buzele tremurătoare. Purta pe deget inelul de nuntă, primul inel dintr-un lanț nespus de apăsător. Benedict ar fi putut să-1 scoată şi să-1 zvîrle, dar nu voi ; în sufletu-i îşi făcuseră loc simțăminte mai blînde ; vroia să respecte la Valentina emblema datoriilor ei.

Căci în acest extaz sublim, uitase totul. Se simți fericit şi încrezător în steaua lui ca în zilele dragi petrecute la fermă ; îşi închipui că noaptea nu se va mai sfîrşi, că Valentina nu se va mai trezi, că el va gusta veşnic fericirea aceasta.

Mult timp contemplă cast icoana mult dorită : îngerii sînt mai puțin candizi decît un tînăr de douăzeci de ani cînd iubeşte cu patimă ; tresări însă cînd Valentina, prinsă într-unul din acele vise fericite provocate de opium, se plecă blînd spre el şi-i strînse încet mîna, murmurând cuvinte confuze. Benedict tresări şi se depărta de pat îngrozit de el însuşi.

— Oh, Benedict, şopti Valentina, Benedict, cu tine m-am cununat eu azi ? Credeam că este altul... Spune-mi, spune-mi că erai tu...

— Da, eu, eu ! zise Benedict strîngînd la piept mîna care i-o căuta pe-a sa.

Valentina, pe jumătate trează, se ridică pe perne, deschise ochii împăienjeniți, îi închise apoi şi recăzu zîmbind în aşternut.

- Pe tine te iubeam, spuse ea. Dar cum ni s-a îngăduit aceasta ?
- O, draga mea, exclamă el, aplecîndu-se asupră-i, spune, spune încă odată vorbele de iubire pentru ca să mor de fericire la picioarele tale !

Dar Valentina îl îndepărtă.

— Lasă-mă ! zise ea.

Şi vorbele-i deveniră tot mai confuze.

Lui Benedict i se păru că ea îl lua drept dl. de Lausac. îşi rosti de mai multe ori numele, iar Valentina, plutind între vis şi realitate, rînd pe rînd trează şi adormită, îi mărturisi candid toate tainele sale. Un moment ea crezu că vede pe dl. de Lausac urmărind-o cu o sabie în mînă. Se aruncă la pieptul lui Benedict şi-l luă de gît :

- Să murim amîndoi ! zis ea.

- Da, ai dreptate ! Fii a mea, să murim.

Bendict puse revorverul pe masă şi strînse în brațe corpul Valentinei, zvelt, mlădios. Dar ea îi spuse iar :

— Prietene, lasă-mă, sînt obosită. Lasă-mă să dorm. Rezemă capul de pieptul lui Benedict, iar el nu mai îndrăzni să facă. nici-o mişcare, ca să n-o trezească. Era aşa de fericit s-o vadă dormind în brațele sale !

— Dormi, viața mea, dormi, îi şoptea el, mîngîindu-i blînd fruntea cu buzele. Inger drag, dormi !...

Nu se putu împotrivi dorinței de a-i desface încet boneta de dantelă şi de a-i despleti părul blond pe care îl privise de-atîtea ori cu drag.

Cit era de fin şi de parfumat ! Cum trezea într-însul atingerea lui, mii de simțăminte năvalnice ! De douăzeci de ori muşcă cearceaful patului şi propriile-i mîini pentru a se smulge, prin senzația durerii fizice, dorințelor sîngelui. De pe marginea patului a cărui rufărie fină şi parfumată îi dădea mii de fiori se trântea în genunchi pentru a-şi recăpăta stăpînirea de sine şi se limita s-o privească. O învăluia cast în cămaşa brodată care-i apăra sînul frumos şi candid; îi acoperea obrajii cu cearceaful pentru a nu o mai vedea şi a putea să plece. Dar Valentina, din nevoia de aer pe care o resimțea în somn, dădea în lături totul şi, apropiindu-se de el, părea că-i cere mîngîierile cu un aer naiv, încrezător. El îşi înfunda capul în părul ei pentru a nu striga ; plîngea de durere şi de iubire, într-un moment de chinuire groaznică, muşcă umărul rotund şi alb al ei. îl muşcă crud şi ea se trezi, dar fără să arate suferința. Văzînd-o întorcîndu-se în pat şi privindu-1 cu mai multă atenție, Benedict care era atunci strîns lipit de ea, se crezu pierdut ; sangele-i îngheță ; deveni palid şi spuse în neştire :

- Iartă-mă, Valentina ; mă omor dacă nu ai milă de mine...
- Bietul de tine ! şopti ea visătoare. Ce ai ? Suferi ? Vino în brațele mele ca-n alte rînduri. Vino ! Nu ai fost fericit ?

— O, Valentina, strigă Benedict înnebunit, spui într-adevăr asta ? Mă recunoşti ? Ştii cine sînt ?

— Da, zise ea strîngîndu-se, eşti doica mea cea bună !

— Nu, nu ! Sînt Benedict ! Benedict ! Auzi tu ? Cel care te iubeşte mai

mult decît îşi iubeşte viața lui ! Benedict!

Şi el o zgudui pentru a o deştepta din vise. De astă dată luciditatea ei fu de aşa natură că el se înşelă,.

— Da, eşti tu, zise ea ridicîndu-se. Eşti soțul meu, ştiu, dragul meu Benedict. Te iubesc. îmbrățişează-mă, dar nu mă privi. Stinge lumina şi lasă-mă să-mi ascund fața la pieptul tău.

II strînse în brațele ei calde şi-1 atrase spre ea. Obrajii îi erau colorați, buzele-i tremurau. Lucea în ochii ei o flacără puternică. Evident delira. Dar putea Benedict să deosebească excitarea ei bolnavă de patima nebună care îl mistuia ? Se zvîrli deznădăjduit asupra ei şi, gata să cedeze torturii simțurilor, scoase exclamații nervoase, întretăiate. Paşi se auziră îndată şi cheia se răsuci în uşă. Benedict nu avu timp decît să se ascundă după pat. Caterina intră.

Bona se uită la Valentina, se miră de neorînduiala patului şi de somnul agitat al fetei.

Potrivi rufăria patului, înveli cu grijă pe Valentina şi ieşi în vîrful picioarelor întoreînd cheia de două ori. Lui Benedict îi era acum cu neputință să mai iasă pe uşă.

Cînd rămase singur cu Valentina, cunoscînd acum tot pericolul situației sale, se îndreptă spre pat cu groază şi se aruncă pe un scaun în capătul celălalt al camerei.

Nu mai avea curajul animal de a o ucide pe Valentina. Trebuia ca Lausac să moară. Dar Lausac nu putea muri singur. Benedict trebuia să-1 urmeze. Şi-atunci ce se va face Valentina, fără iubit, fără bărbat ? Cum s-ar fi folosit de moartea unuia, dacă nu avea pe celălalt ? Şi apoi cine ştie dacă ea nu ar fi blestemat pe asasinul soțului pe care nu-1 iubea ? Nu-i va rămîne oare în gînd amintirea lui Benedict, odioasă, funestă, pîngărită de sînge şi de groaznicul nume : asasin ? — Ah, nu pot s-o omor şi nu pot să-i omor nici soțul ! Poate mă va urî ! Voi muri eu. — şi în rugăciunile ei mă va plînge...

Apropie scaunul de birou, aprinse o luminare, trase perdelele la pat şi scrise grabnic cele de mai jos :

,,Sînt orele două noaptea şi sînt singur cu tine, Valentina, singur in camera ta, mai stăpîn pe tine de cum va fi vreodată soțul tău. Şi totuşi, Valentina, te-am respectat. Tu eşti tot candidă şi sfîntă pentru

mine şi te vei trezi fără să roşeşti. Cit te iubesc !

Dar oricît de dureroasă şi incompletă e fericirea mea, trebuie să o plătesc cu viața. Nu mai pot să mă împac cu viața de toate zilele, cu viața odioasă ce aş duce-o departe da tine. Linişteşte-te, Valentina : cel care te-a posedat cu gîndul în noaptea asta nu va mai vedea lumina soarelui.

Moartea mea nu te va compromite ; numai tu vei şti pentru cine am pus capăt zilelor mele. Scalpelul chirurgului nu va găsi numele tău săpat în inima mea, dar vei şti că ultimele ei bătăi au fost doar pentru tine.

Adio, Valentina ; adio prima şi singura iubire a vieții mele".

Deschise fereastra şi sări. Zorile se iveau.

Valentina se trezi tîrziu. Soarele era sus. Vru să ia un pahar cu apă şi dădu peste scrisoarea lui Benedict. O cîntări în mînă fără să-şi dea seama de ce face. Aruncă, în sfîrşit, privirile pe ea şi, recunoscand scrisul, tresări îngrozită.

La strigătul ei, Caterina alergă în grabă, cu fața înlemnită, iar Valentina pricepu de îndată tot adevărul.

- Vorbeşte ! Unde e Benedict ? Ce e cu Benedict ?
Şi văzînd tulburarea femeii îşi împreună manile :

- E, dar, adevărat, s-a sfîrşit...

- Cum ? Ştiți şi d-voastră ? zise Caterina aşezîndu-se pe pat. Cine a putut să pătrundă aici ? Cheia era la mine. Mi-a fost teamă să nu vă facă rău vestea asta.

- Ah, nu e vorba de mine ! Spune-mi, ce e cu Benedict ?

Guvernanta nu îndrăzni să răspundă.

— Ştiu, e mort ! exclamă Valentina căzînd pe pat galbenă, sufocată. Dar de cînd ?

- Oh, nu se ştie. Bietul om a fost găsit de dimineață în capătul livezii. Era într-un tufiş, plin de sînge.

Valentina nu mai asculta. Rămase întinsă, lividă, înghețată. In zadar Caterina încerca s-o trezească cu mîngîieri şi vorbe. Vrînd să-i deschidă mîinile contractate găsi între ele o scrisoare motolită. Nu ştia să citească, dar instinctiv ghicea frămîntările celei ce iubeşte. Luă

răvaşul şi-1 ascunse cu grijă.

Curînd camera Valentinei se umplu de lume. Un medic adus grabnic găsi că suferea de o congestie cerebrală foarte gravă. Opt zile Valentina se zbătu între viață şi moarte.

Servitoarea nu mărturisi nimănui durerosul secret. Auzi în juru-i pe oamenii de serviciu vorbind că în seara nunții Athenaîsei, Benedict se încăierase cu Blutty din cauza d-şoarei de Raimbault. Se mai spunea că Benedict trăia şi că medicul care îngrijea de Valentina îl pansa şi pe el. Glontele-i găurise fruntea şi ieşise pe deasupra urechii : rana, oricît de gravă, nu era însă mortală.

Caterina alergă la ferma lui Sherry unde era internat Benedict. Lume multă se adunase la poartă discutînd întîmplarea. Caterina reveni la castel nu prea edificată asupra stării bolnavului, dar complet lămurită asupra cauzelor care l-au îndemnat să încerce a-şi pune capăt vieții.

Incercă în momentele cînd se aflã singură cu Valentina să-i dea a înțelege că Benedict putea să scape cu bine. Zadarnic : Valentina era prea slăbită ca să-şi poată da seama de ceva.

După opt zile, Valentina scăpă de criză. îi reveni memoria şi se uşura prin lacrimi abundente. Servitoarea pîndea un moment prielnic spre a-i vorbi, dar îi era cu neputință din cauza d-Iui de Lausac. Acesta îşi făcea o datorie din a nu mai părăsi apartamentul nevestei sale.

El fusese numit prim secretar de ambasadă (pînă atunci nu era decît ajutor) şi primise ordinul de a pleca, cu sau fără soția sa, în Rusia.

Dl. de Lausac n-ar fi vrut să îşi ia nevasta cu el. îmbolnăvirea ei îl favoriza. Cu toată abilitatea d-nei de Raimbault în chestie de bani, ginerele izbuti s-o convingă a trece pe numele lui toată zestrea nevestei.

Plecă deci fără să regrete prea mult pe aceea ce-i era prin lege parteneră de viață.

„In lipsa mea, îşi zise el, ea se va putea obşnui cu gîndul de a-şi mărgini libertatea. Firea-i liniştită şi retrasă se va acomoda cu viața obscură în care o las. Sau, dacă vreo dragoste romantică o tulbură cumva, ei bine, va avea tot timpul să se vindece pînă la întoarcerea mea".

Dl. de Lausac plecă. D-na de Raimbault, mereu ocupată cu afacerile ei, se duse pentru cîtva timp la Sologne.

Valentina rămase, cîteva zile, numai cu bunica şi servitoarea.

XXV.

Intr-o noapte Benedict, covîrşit pînă atunci de suferinţi crunte, se trezi ceva mai liniştit şi făcu o sforţare pentru a-şi da seama de starea lui. Capul îi era în bandaje. La lumina pîlpîitoare a candelei zări un chip ce avea asemănare cu Valentina. Crezu că visează şi întinse mîna.

— Cine eşti ?

— Vrei să ştii ? răspunse Luiza, căci ea era.

Luiza părăsise totul pentru a veni să-şi îngrijească prietenul. Veghea acolo ziua şi noapta.

Datorită îngrijirilor Luizei şi tinereţii lui, Benedict scăpă de la o moarte sigură si într-o zi se simţi destul de tare pentru a-i mulţumi şi a-i reproşa în acelaşi timp că îl păstrase în viaţă.

— Prietene, zise Luiza, dacă te rechem la viaţă e din devotament pentru Valentina.

Benedict tresări.

— E pentru a-i scăpa viaţa care e în momentul acesta tot atît de ameninţată ca şi a d-tale.

— Ameninţată ? De ce ?

- Aflînd de nebunia ce ai făcut, Valentina, care avea pentru d-ta cea mai frumoasă prietenie, a căzut grav bolnavă. Un lucru ar putea s-o salveze şi pe acesta nu-1 ştie : că trăieşti şi că vei fi salvat.

— Nici să nu-1 ştie. Să murim împreună ! strigă înnebunit Benedict rupîndu-şi bandajul şi vrind să-şi redeschidă rana.

Cu mare greutate Luiza reuşi să-1 oprească.

— Dar ce cauţi tu aici ? o întrebă el brusc. Locul tău nu e lîngă Valentina ?

Intr-un moment de uitare şi patimă, Luiza strigă :

- Şi dacă te-aş iubi mai mult decît dînsa ?

- In cazul acesta eşti o blestemată că preferi întunericul, luminii, diavolul îngerului. Fugi. Sînt destul de nenorocit ca să mai pot suporta şi nenorocirea ta.

Luiza plîngea cu fața în mîini.

— lartâ-mă, Luiza, spuse după un răstimp Benedict. Mi se pare că am fost aspru cu tine, dar frigurilor li se iartă halucinațiile.

Luiza sărută mîna ce-i întinse.

Contesa era plecată de două zile, cîncî lui Benedict îi reveni temperatura. Pentru a-1 calma, Luiza îi repeta mereu numele Valentinei.

— Ei bine, unde e ? întrebă deodată bolnavul.

— E la marginea gropii ca şi d-ta. Vrei să-i amăraşti ultimele clipe ?

— Va muri ! zise el fericit. Dumnezeu e bun, vom fi împreună.

- Şi dacă ar trăi şi ți-ar porunci să trăieşti pentru a-ți dărui prietenia ?
- Prietenia ? răspunse Benedict cu un zîmbet amar. D-ta nu o ai pe a mea ? La ce îți foloseşte ?
- Eşti crud, Benedict, dar ce n-aş face pentru a te salva ? Ei bine, şi dacă aş fi văzut-o şi i-aş fi smuls mărturisirea că te iubeşte ?
- O ştiu din gura ei.

In noapte următoare, Luiza se introduse în camera Valentinei cu ajutorul doicii şi cu greu putu să o facă să înțeleagă că Benedict era în viață. Intîi fata îmbrățişa pe cele două ființe prietene, apoi căzu din nou în starea de mai înainte şi nu putură scoate nici un cuvînt din gura ei. A doua zi Luiza află că îi merge puțin mai bine, ,dar în noaptea aceea îi fu rău lui Benedict. Biata Luiza îşi împărțea timpul cînd la căpattîiul unuia, cînd la al altuia, uitîndu-se cu totul pe sine.

Intr-o zi, ea găsi pe medic la patul Valentinei. Luiza îl luă deoparte şi-i spuse taina celor doi iubiți, sperînd că va reuşi să-i vindece moraliceşte.

Doctorul fu foarte mulțumit de această destăinuire şi spuse că va căuta să vindece pe unul prin celălalt.

Cînd se deşteptă Valentina îşi sărută sora, apoi ceru veşti de la Benedict. Doctorul luă cuvîntul.

— Doamnă, zise el, eu sînt mai în măsură să vă dau veşti de la el, căci eu l-am vindecat trupeşte şi numai d-ta poți să-1 vindeci moraliceşte. Un cuvînt din gura d-tale poate să-i redea viața. Vrei să mă ajuți să-1 vindec ?

Valentina răspunse printr-un zîmbet candid de bună voință.

— Mîine ! zise medicul.

- Oh, îndată ! răspunse bolnava cu voce slabă.
- Indată, scumpă copilă ! Dar acum e noapte. Dacă vei lua toate medicamentele ce ți-am prescris, mîine vom face împreună o plimbare în pădurea Vavray. Acolo este o căsuță în care vom aduce sănătatea şi viața.

Valentina strînse mîna doctorului, apoi adormi cu capul pe pieptul surorii sale.

Luiza îl întreba îngrijorată dacă ceea ce vor să facă nu e o imprudentă şi dacă îşi dă seama de rolul ce-1 vor juca amîndoi, în această tragedie. Doctorul o asigură că se gîhdise bine, înainte de a lua această hotărîre, şi că viețile a doi oameni fac mai mult decit prejudecata lumii.

A doua zi Luiza avu grijă să îndepărteze pe cei din jurul lui Benedict, iar doctorul, Valentina şi doica luară drumul spre Vavray.

Cînd se apropie de pragul căsuței, Valentina fu cuprinsă de un tremur convulsiv, dar doctorul o susținu zicînd :

— Haide, doamnă, viața bolnavului meu e în mîinile d-tale, ai curaj.

Valentina făcu o sforțare şi dădu la o parte perdelele de satin verde, care îmbrăcau patul.

Luiza vru s-o însoțească, dar doctorul o opri :

— Noi sîntem de prisos aici, doamna mea curioasă, vino să admirăm legumele din grădină, iar d-ta, Caterino, du-te de te aşează pe banca din fața casei şi bate din palme dacă vezi pe cineva venind.

El ieşi cu Luiza, a cărei tulburare era de nedescris. N-am putea spune dacă, fără de voia ei, nu era un sentiment de gelozie, acela ce o stăpînea.

XXVI

La zgomotul uşor pe care îl făcu perdeaua, Benedict se deşteptă şi murmură în vis numele Valentinei, dar cînd o văzu în realitate, scoase un strigăt de bucurie pe care Luiza îl auzi din fundul grădinii şi care îi strînse inima de durere.

— Valentina, zise el, umbra ta vine să mă cheme ? Sînt gata să o urmez.

Valentina se lăsă pe un scaun.

- Sînt eu şi-ți ordon să trăieşti, răspunse ea, sau te rog să mă ucizi.

- Ar fi mai bine aşa.
- O, prietene, sinuciderea e o impietate. Vom fi şi aşa uniți în groapă. Primeşte viața aşa cum e, n-ai în suflet un gînd care să-ți dea curaj ?
- Ce, Valentina ? Spune-mi.
- Prietenia mea.
- Prietenia ? O, e mai mult decît merit, doamnă Valentina, ar trebui să dormi mereu. Femeia cea mai sinceră, cînd se trezeşte devine ipocrită !
- O, eşti egoist, nu te gândeşti la remuşcările mele !
- Doamnă, le respect şi de aceea vreau să mor. De ce ai venit ? Trebuia să te dezlegi de tot ce e religie şi să-mi spui : „Trăieşte şi te voi iubi", sau nu trebuia să vii şi să mă laşi să pier. Ți-am cerut-o eu vreodată ? Am vrut să-ți otrăvesc viața ? Departe de mine gîndul de a te învinovăți. Rămîi ceea ce eşti, nu coborî pînă la mine. Trăieşte şi fii virtuoasă. Eu plec. Adio Valentina,, ai venit să-mi zici adio şi-ți mulțumesc.

Valentina nu ştia să-şi ascundă simțămintele şi căzu plîngînd pe pieptul lui.

Această pornire spuse lui Benedict mai mult decît cuvintele ei. El îşi amestecă lacrimile cu ale ei, cerîndu-i de mii de ori iertare.

Vindecarea Valentinei fu bruscă, a lui Benedict lentă şi miraculoasă pentru cei ce nu cunoşteau taina.

D-na de Raimbault nu aşteptă însănătoşirea completă a fiicei sale pentru a pleca la Paris, fericită de a fi scăpat de grijile de mamă.

Valentina rămase stăpînâ pe castelul de Raimbault şi propuse surorii sale să vină să locuiască la dînsa.

Luiza refuză pe motiv că nu vroia să-i tulbure pacea căsniciei. Valentina puse de i se orîndui un pavilion în care lucra tot timpul zilei, iar seara primea vizita Luizei.

Existența acesteia nu mai era un secret pentru nimeni şi bătrîna marchiză află de dînsa.

Se ştie că bunica îşi iubea foarte mult nepoata şi în primul moment vru să se ducă s-o îmbrățişeze, dar domnişoara de companie,

care o domina, o sfătui să nu facă această imprudență care ar putea ajunge la urechile d-nei Raimbault. Marchiza închise ochii ca şi cînd n-ar fi ştiut nimic.

Athenaîs fu la început foarte crudă cu bărbatul ei. In seara nunții se încuie în camera ei, dar Pierre Blutty încercă să pătrundă pe fereastră. Athenaîs fu mişcată de pericolul de a-şi frînge gîtul, la care se expunea pentru a o obține.

Şi a doua zi cînd primi vestea nenorocirii lui Benedict, ea stătea mînă în mînă cu bărbatul ei. Această catastrofă îi redeştepta pasiunea şi scoase strigăte sfîşietoare de durere.

Cînd află că Benedict se împuşcase vru să se ducă să vadă. Blutty înțelese că nu trebuia să se opună, mai cu seamă că şi bătrînii arătară cea mai mare durere. Ceva mai mult, primi s-o însoțească şi el, convins că Benedict nu-1 va recunoaşte. O însoți deci şi deşi compătimirea lui nu era sinceră, purtarea lui nu lăsă nimic de dorit.

La întoarcere, în trăsură, Athenaîs plîngea, iar Pierre Blutty făcu uz de o altă tactică.

Incepu a regreta împreună cu ea şi a compătimi pe muribund. La un moment dat Athenaîs îi luă mina şi-i zise :

— Pierre, ai un suflet bun, voi încerca să te iubesc, căci meriți...

Cînd văzu că Benedict nu moare, Blutty începu să sufere, iar cînd acesta fu pe picioare, găsi că era momentul să facă uz de autoritatea ce îi îngăduia dreptul său. Athenaîs înțelese că trebuie să se supună şi întreg satul vorbea de meşteşugul acestui soţ care ştiuse să treacă peste mofturile soției sale, ba, ceva mai mult, să se facă iubit de dînsa.

XXVII.

Valentina făcu mai multe vizite în căsuța din pădure, dar cînd Benedict se simți în stare să umble, nu-i dădu pace Luîzei,: pînă ce nu-1 duse din cînd în cînd în pavilionul din parc.

Stăpînită cu totul de el, sărmana Luiza avea remuşcări grozave. Amîndouă se lăsau purtate de destin fără să facă nimic pentru a-1 schimba.

Benedict îşi făcea mii de promisiuni şi proiecte, cînd era departe de Valentina, dar cînd privea în ochii ei senini, era subjugat şi se mulțumea cu cele mai slabe dovezi de prietenie.

Pentru a risipi atmosfera de voluptate care se crea fără de voie între cei doi iubiți, Luiza cînta la pian. Benedict o acompania din gură, Valentina îl asculta cu inima bătînd să-i sfarme pieptul şi privind cicatricea de pe fruntea lui, stigmatul pe care avea să-1 poarte toată viața, pentru dînsa. Simțea acea mîndrie tainică pe care o au femeile, cînd se ştiu iubite şi-şi dădea seama câ-1 va iubi mereu.

Intr-o seară cînd Benedict păru mai cald decît de obicei, cînd vocea lui tremura şi ochii îi seînteiau, Luiza nu mai putu suporta rolul ce şi-1 impusese şi ieşi să respire aerul răcoros al parcului.

Rămaşi singuri, cei doi îndrăgostiți simțiră că nu vor putea rezista patimii. încercară zadarnic să înfiripeze o convorbire. Valentina îl rugă să cînte şi el se supuse.

In timpul cîntecului, ea se simți din ce în ce mai atrasă spre el şi ieşi pe nesimține pe terasă.

Cînd îşi dădu seama că era singur, Benedict ieşi după dînsa.

Valentina avea fața acoperită cu miinile, umerii îi săltau. El se apropie uşor, îi dădu la o parte mîinile şi, fericit de a vedea lacrimile care curgeau pentru el, vru să-i sărute ochii şi buzele lor se atinseră.

Inainte ca Luiza să se apropie avură timpul să-şi facă mii de jurăminte şi să schimbe mii de sărutări pătimaşe.

— Luiza, unde-ai fost ?

XXVIII.

Din momentul acesta, primejdia era de neînlăturat. Luiza locuia la fermă din ziua însănătoşirii lui Benedict, iar seara şi-o petrecea alături de Valentina împreună cu Bernard.

De multe ori se întîmpla ca Luiza să vină mai tîrziu sau să nu poată veni de loc. A doua zi întrebată cum şi-a petrecut seara, Valentina era foarte încurcată şi Luizei îi venea foarte uşor să ghicească felul petrecerii ei.

Intr-una din aceste zile Valentina nu se mai putu ascunde şi făcu surorii ei unele destăinuiri, căci aceasta îşi anunță plecarea la Paris.

Valentina o rugă în genunchi să rămînă şi s-o ajute.

In sufletul Luizei se zbăteau sentimentele ciudate de gelozie şi dragoste de soră.

In genunchi Valentina o ruga s-o scape de primejdie, să caute a-1 îndepărta pe Benedict, căci altfel era ameninţată.

In momentul acela Benedict ieşi de sub o perdea unde a fost ascuns şi, privind în faţă pe Valentina, zise :

— Tu m-ai readus la viaţă, spune-mi dacă îţi sînt de prisos şi voi şti ce am de făcut.

Cele două femei văzură lucind în mîna lui revolverul, acelaşi revolver care-i mai servise odată şi teama că va face o nouă nebunie le făcu să-i promită a se supune tuturor dorinţelor lui.

Benedict le asigură că nu toţi bărbaţii sînt laşi şi că el nu va căuta să profite die prilejul ce i se oferă pentru a se atinge de cinstea Valentinei.

XXIX.

Iată ce hotărîră :

Luiza plecă la Paris şi se întoarse cu fiul ei, silind pe mătuşa Shery să primească o leafă lunară pentru întreţinerea lor. Benedict şi Valentina aveau să se ocupe de educaţia lui.

Valentin era un băieţandru de cincisprezece ani, înalt, subţire, blond. Semăna Valentinei la chip şi la suflet şi i se inocula curînd o dragoste nespusă pentru dînsa.

El îşi împărţi astfel timpul : dimineaţa îşi petrecea două ore la mătuşa lui, unde învăţa artele frumoase, iar după amiază făcea studii serioase cu Benediet, care găsise mijlocul să o răsplătească pe Luiza pentru devotamentul ei.

In cele din urmă simţind multă simpatie pentru elevul său, Benedict se rugă de Luiza să-1 lase să locuiască la dînsul.

Valentina şi Luiza căutară să înfrumuseţeze în scopul acesta coliba.

Se aduseră cîteva mobile de la castel, tablouri, cărţi şi covoare, care transformară căsuţa într-un colţişor de studiu şi viaţa celor patru deveni din ce în ce mai frumoasă.

Venirea lui Valentin, fruct al păcatului, dădu loc la clevetiri printre cumetre. O întîmplare le închise, însă, gura;

Tocmai în timpul acela izbucni o epidemie printre săteni. Valentina, Bernard şi Luiza nu cruţară nici un sacrificiu ca să stîrpească răul. Intrau prin casele lor şi îi scăpau de boală şi nevoi. Acum dragostea ţăranilor pentru ei nu mai avea margini şi nimeni nu mai îndrăznea să bîrfească asupra legăturii ce ar exista între cei trei.

D-na de Raimbault se adresase d-nei Beaujon, domnişoara de companie a marchizei, întrebînd-o de zvonurile ce circulau cu privire la Luiza dacă erau întemeiate.

Marchiza era bolnavă greu în urma unui atac de apoplexie şi aceasta aştepta s-o moştenească, astfel că nu mai avea nici un interes să fie de folos contesei. Ii răspunse că nimic nu era adevărat şi Valentina îşi duse mai departe viaţa de poezie, înconjurată de cei ce o iubeau.

Valentina puse să se ridice un zid în jurul pavilionului, astfel că era la adăpost de privirile indiscrete şi nimeni din castel n-avea dreptul să intre în el, afară de Caterina.

Valentina dăruise nepotului ei un ponei cu care făcea zilnic drumul la castel.

Intre Luiza şi Benedict se stabilise o prietenie adevărată, mai strînsă decît dragostea. în convorbirile lor nu se vorbea dccît de calităţile şi progresele Valentinei. Athenais venea din cînd în cînd să-şi petreacă timpul în pavilion, uitînd de grijile gospodăriei şi, zburdalnică, alerga prin parc cu Valentin pe care îl privea ca pe un şcolar, deşi era numai cu un an mai tînăr ca dînsa. Ii plăcea adesea să-i răsfire părul lui blond şi se minuna de atîta frumuseţe. Pe Benedict tot îl mai iubea, dar cu totul altfel. Se stabilise între ei un fel de prietenie, iar alături de Luiza ea căpătase numele de soră mai mică şi atît îi era de ajuns. Cit despre dragostea dintre Benedict şi Valentina, acesta reuşise să-şi înfrîneze dorinţele pătimaşe şi se mulţumea acum să se odihnească cu capul în poala ei, sau să ia cu sine buchetul pe care 1-a purtat ea toată ziua la piept. Acestea erau singurele evenimente din viaţa lui, de privaţiuni, de dragoste şi de fericire.

XXX

Cinsprezece luni de linişte şi voie bună se scurseră. Intr-o seara pe cînd în pavilion toți erau uniți în jurul lui Valentin care cînta acompaniat de prietena lui, Athenaîs, în penumbra în care se găseau, Valentina profită pentru a strînge mîna lui Benedict, şoptindu-i :

— Noi sîntem fericiți ?

Benedict îşi ținea respirația ca să nu tulbure clipa aceasta sfîntă şi răspunse :

— Da.

Erau într-adevăr.

Valentina întreținea o corespondență convențională ca dl. de Lausac, pe care îl încunoştiință de venirea lui Valentin la fermă, de educația pe care o primeşte datorită d-lui Shery (Benedict) profesorul său.

D-l de Lausac se interesa foarte puțin de felul de viață al Valentinei. El întreținea relații cu o dansatoare şi era destul de şiret să priceapă restul rezervelor Valentinei.

Inchise dar ochii şi se mulțumi cu reflecția că nevasta lui preferase un bădăran.

Era însă mult mai mulțumit decît s-o fi văzut aruncîndu-se în viața zgomotoasă a saloanelor.

Acum viața Valentinei se reducea la orele sublime petrecute în societatea ființelor dragi şi la acelea de rugăciuni, în care se amesteca întotdeauna şi numele lui Benedict.

In seara aceasta calmă, Caterina veni să le anunțe sosirea d-lui de Lausac la castel.

Numele lui îi făcu să tresară pe toți.

Valentin avu o strîngere de inimă căci se gîndea că nobilul conte ar putea să-1 dea afară din casă. Strîngînd mîna mătuşii sale zise :

— Să facă bine să te facă fericită d-l de Lausac ; dacă nu, va avea de a face cu mine !...

Athenaîs îi mîngîia obrajii îmbujorați rîzînd de curajul lui. Părăsiră pavilionul.

- Pe mîine, le zise Valentina.
- Pe mîine, răspunseră ei.
- Benedict rămase un moment în urmă şi strîngînd mîna iubitei

sale : „Valentino" ! rostiră buzele lui.

Nu putu spune mai mult.

Valentina înțelese temerea lui şi-i răspunse cu un glas sigur :

— Fii liniştit...

Expresia vocii şi a ochilor ei avură atîta putere asupra lui Benedict, încît el se îndepărtă aproape liniştit.

XXXI.

D-l de Lausac, în costum de voiaj, mimînd oboseala se întinsese pe canapea. Se ridică apoi şi veni în fața Valentinei. Aceasta se tulbură nespus la vederea lui, dar contele se prefăcu că nu observă nimic, ba îi făcu chiar cîteva complimente. începu să vorbească degajat de voiaj, de plăcerea ce resimțea aflîndu-se din nou la casa lui, de multe altele.

Valentina se linişti. Observă Ia un moment dat, într-un colț al salonului, o persoană corpolentă şi scundă, cu figura banală : dl. de Lausac i-1 recomandă ca pe unul din prietenii săi. Era ceva apăsător în felul în care el pronunță cuvintele acestea. Valentinei nu-i inspiră simpatie domnul cu privirea posacă, cu aerul stîngaci, care părea a nu se simți la locul lui acolo.

După ce au cinat, d-l de Lausac rugă pe Valentina să dea ordine pentru a prepara unul din cele mai bune apartamente bunului său prieten dl. Grapp. Acesta se retrase apoi după ce schimbă încet cîteva cuvinte cu Lausac.

Cînd soții fură singuri, Valentina se simți stingherită. Palidă, cu privirile coborîte, încercă să înnoade firul discuției, cînd dl. de Lausac ceru permisiunea să se retragă, fiind obosit.

- Am făcut cinsprezece zile pe drum. Cu siguranță că am febră.
- Oh, fără îndoială ! spuse Valentina stîngaci.

Un zîmbet răutăcios flutură pe buzele diplomatului.

- Am nevoie neapărat de odihnă. O noapte mai mult pe drum şi cădeam bolnav. Nu-i aşa, Valentina ?
- Oh, da, răspunse ea, trebuie să te culci. Totu-i pregătit.
- Apartamentul din pavilion, nu-i aşa, draga mea ? E cel mai potrivit. îmi place pavilionul ăsta, el îmi reaminteşte vremurile fericite cînd te vedeam în fiecare zi...

- Pavilionul ? răspunse Valentina cu un ton mirat care nu scăpă soțului său.
- Tc-ai servit de pavilion ? întrebă el liniştit.
- Am făcut un fel de refugiu pentru studiu, răspunse ea confuză, căci nu ştia să mintă. Am ridicat patul astfel că n-o să-1 poți avea astăseară... Dar e pregătit apartamentul mamei, la parter... Dacă vrei...
- Poate că vei aranja mîine altceva, zise dl. de Lausac cu o intenție crudă de răzbunare; pînă atunci mă voi folosi de ceea ce-mi oferi.

El îi sărută mîna, cu nişte buze care păreau de gheață. Ea trebui să o frece cu cealaltă pentru a o reînsufleți.

Cînd fu singură, Valentina se simți frămîntată de prevestiri negre. Se închise în cameră, dar amintirea confuză a nopții de letargie petrecută cu Bonedict îi reveni în minte. Se ridică încercînd să izgonească gîndurile care o chinuiau. Pe la orele trei din noapte neputînd dormi, deschise geamul. Dintre copaci zări desprinzîndu-se o umbră : Benedict. Ingrozită se plecă pentru a-i cere să plece. Ferestrele d-lui de Lausac erau chiar dedesubt. Benedict, însă, în loc să se teamă, simți o plăcere nebună aflînd că rivalul lui era atît de aproape. Agită mîna si dispăru. Din nefericire, dl. de Lausac, care nu putea să adoarmă, fiind surmenat de călătorie, observă scena ascuns după perdea.

A doua zi el se plimba cu dl. Grapp.

- Ei, zise acesta, ai vorbit cu soția ?
- Cum îți închipui, dragă ? Dă-mi voie să respir.
- N-am vreme, domnule. Afacerea asta trebuie lichidată în opt zile ; ştii că nu pot aştepta mai mult.
- Răbdare !
- Răbdare, replică celălalt. De zece ani răbdare, domnule ? Iți mărturisesc că am ajuns la capăt. Trebuia să vă achitați datoriile cînd v-ați însurat, şi iată au trecut doi ani de cînd...
- Dar de ce dracu îți este frică ? Pâmîntul valorează cinci sute de mii de franci şi nu-i grevat cu nici o ipotecă.
- Nu zic că mă tem de ceva, răspunse neînduratul creditor, dar vreau să reintru în drepturile mele, să-mi adun veniturile, şi asta fără întîrziere.
- In mai puțin de opt zile vei fi satisfăcut. Am făcut călătoria asta

pentru a mă scăpa de voi...

- Eu nu sînt aşa de sigur ca d-voastră, reluă celălalt. Soția dv. ar putea să vă strice planurile refuzînd să semneze.
- Ea nu va refuza.
- Am putința să văd limpede ceea ce se petrece în familii. Mi s-a părut că d-voastră nu erați tocmai bucuroşi că vă vedeți.
- Cum ? zise contele pălind.
- Nu-i nici o supărare. Ce mă fac eu dacă d-na de Lausac prelungeşte la infinit afacerea ?
- Domnule, s-o sfîrşim ! zise contele mînîiat. N-ai dreptul să te amesteci. Mîine vei avea garanția pe care o vrei şi vei vedea atunci că ai mers prea departe cu bănuielile.

Dar dl. Grapp nu se lăsă convins. Işi cunoaşte el oamenii.

In timpul zilei vizitase proprietatea. Dl. Grapp adusese un slujbaş de la măsurători. Parcurse pădurea, cîmpul, livezile, socotind tot, tocmindu-se pentru un bolovan, pentru un arbore căzut. Locuitorii din Changeneuve fură foarte mirați că nobilul conte, însoțit de cineva, examinează toate de parcă ar face inventarul. Soții Shery crezură că noul proprietar avea de gînd să le rezilieze contractul. Ei nici nu vroiau altceva. Un meşter fierar murise şi neavînd copii lăsase prin testament scumpei şi demnei Athenais Shery, căsătorită Blutty, două sute de mii de franci.

Bătrînul Shery propuse chiar d-lui de Lausac rezilierea şi dl. Grapp îl asigură că în trei zile totul va fi aranjat cum trebuie.

După masă dl. de Lausac propuse d-lui Grapp să viziteze parcul. Valentina îi urmă temîndu-se cu oarecare dreptate de cercetările prin parcul rezervat. Dl. de Lausac îi oferi brațul şi afectat se întreține cu ea pe un ton natural.

Dar locul îngrădit din parc îi atrase atenția.

— Ce înseamnă asta ? întrebă el. S-ar zice că-i un loc pentru vînătoare. Te dedai dar plăcerii acesteia ?

Valentina îi explică, trudindu-se să pară liniştită, că aici venea pentru a lucra mai în tihnă.

— Ei doamnă, dar ce lucru profund cere astfel de pregătiri ? Şi ce împrejmuire ! Dar ai făcut un palat ca-n basme ! Şi eu care credeam că

singurătatea castelului e aşa de deplină ! Dar ia spune-mi, te rog, cauți aici să descoperi piatra filozofală sau cea mai bună formă de guvernămînt ?

Valentina încercă să schimbe conversația dar nu putu. Dl. de Lausac ochii dintr-o privire totul. Versuri scrise pe perete de Benedict; numele lui Valentin însemnat pretutindeni ; caiete de muzică aparținînd lui Benedict ; o puşcă micuță de vînătoare cu care Valentin urmărea uneori iepurii în parc, totul fu minuțios explorat de dl. de Lausac. în sfîrşit el zări pe un fotoliu cascheta lui Valentin.

— Asta, nu-i aşa, e cascheta misteriosului vraci pe care-1 evocați aici ?

O încercă, văzu că era mică pentru un om şi-o zvîrli pe fotoliu. Apoi, adresîndu-se d-lui Grapp :

- La cît evaluezi pavilionul ? zise el cu un ton brusc.
- Aproape la nimic, răspunse acesta. Obiectele de lux şi fantezie nu au valoare într-o proprietate.

Felul în care dl. Grapp răspunse dădu un fior Valentinei. Cine era individul acesta cu figură posacă, a cărui privire părea că inventariează totul, a cărui voce prevestea ruina ?

Privi tremurînd pe dl. de Lausac care rămînea de neclintit în nepăsarea sa.

Pe la orele zece seara, înainte de a se retrage pentru odihnă, dl. Grapp atrase pe dl. de Lausac pe peron.

— Am pierdut fără rost toată ziua. Căutați ca în noaptea asta să se tranşeze, astfel mă explic mîine cu dînsa. Eu n-am timp să mă distrez cu viața de castel.

XXXII

Dl. de Lausac se găsea într-una din cele mai delicate situații. El ar fi consimțit să fie trădat, dar nu înşelat. Şi în privința soției sale nu mai încăpea nici o îndoială.

Ceea ce era urît în situația lui, era că afacerile pur băneşti îl împiedicau să-şi exercite demnitatea lui de gentilom şi-1 sileau să meargă pe căi piezişe pînă la capăt.

Aproape de miezul nopții, pe cînd el sta şi se gîndea, i se păru că aude un zgomot uşor, deşi casa era într-o linişte completă de mai bine de o oră.

Uşa de sticlă ce dădea din salon în grădină se deschise uşor. Amintirea celor văzute noaptea trecută ca şi dorința de a obține dovezi cu care să îşi aibă în mînă nevasta, îl puseră în mişcare. Imbrăcă repede o haină de noapte şi ieşi în umbră pe urma Valentinei.

Intră în parc şi se apropie de pavilion. Ocrotit de întuneric putu să se posteze dinaintea ferestrei, uitîndu-se înăuntru.

Valentina sfîriştă de emoție, căzuse în tăcere pe sofa. Benedict, în picioare, alături, la fel de tulburat, rămăsese mut cîteva clipe. In sfîrşit, el făcu o sforțare.

- Eram foarte neliniştit şi mă temeam că nu ai primit biletul.
- Ah, Benedict, răspunse Valentina cu tristețe, biletul acela e al unui nebun şi trebuie să fiu şi eu nebună pentru a mă supune. Era să nu vin, dar n-am avut puterea să rezist.
- Pe Dumnezeul meu, Valentina, ai făcut mai bine că ai venit, căci cu riscul vieții d-tale şi a mea te-aş fi căutat, chiar dacă...
- Nu mai urma, nenorocitule. Spune-mi că te-ai liniştit acum. M-ai văzut, eşti sigur că sînt liberă... la-să-mă să plec...
- Te crezi, dar, în pericol aci şi crezi că la castel nu eşti ?

Oricum, e condamnabil şi ridicol. Din fericire, d-lui de Lausac nu i-a dat în gînd să mă expuna unei porniri criminale.

- Valentina, nu mă tem de slăbiciunea d-tale, mi-e teamă de principiile ce le ai.

- Şi vei îndrăzni să lupți contra lor ?
- Nu ştiu ce n-aş fi în stare să fac acum.
- O, Doamne, dar ce-ai pățit de eşti aşa de schimbat? Acum nu mai eşti cel de acum douăzeci şi patru de ore ?
- De douăzeci şi patru de ore. răspunse el, am trăit o viață de tortură. O gelozie diabolică, o ură de neîmblînzit s-a deşteptat în mine... Acum douăzeci şi patru de ore puteam fi virtuos, Valentina, dar acum totul e schimbat.
- Prietene, zise Valentina speriată, nu ți-e bine. Trebuie să ne despărțim, căci convorbirea noastră îți va spori suferințele... De altfel

trebuie să te gîndeşti...

Deodată Valentina tresări, spunînd :

- Vai, mi s-a părut c-a trecut o umbră pe la fereastră !
- Nu e nimic. Nu-i de-o sută de ori mai bine să te văd ucisă în brațele mele decît să te ştiu vie în brațele altuia ? Dar fii liniştită ; e tăcere peste tot, grădina e pustie. Ascultă, Valentina, sînt prea nenorocit, ai voit să trăiesc şi m-ai condamnat să port o sarcină prea grea.

- Cum ? zise ea. Reproşuri ? Dar de cincisprezece luni nu sîntem noi fericiți, ingratule ?
- Da, am fost, dar nu vom mai fi.
- De ce presimțirile astea ?
- Soțul tău ar putea să te ia, să ne despartă pentru totdeauna şi e cu neputință ca el să nu vegheze.
- Dar pînă-acum, din contră, planurile lui sînt foarte paşnice. Mie mi se pare că e, mai degrabă, hărțuit de nişte datorii.
- Ceea ce cred eu, este că acest om este prea puțin demn de tine. Ar trebui să te asiguri contra navalei ce o vor da creditorii săi.
- Fii liniştit, Benedict. Domnul Lausac este o inimă cinstită şi generoasă. Nu mă tem de nimic din partea lui şi el nu va ipoteca vreuna din proprietățile mele fără să mă consulte.
- Dar eu cred că nu-i vei refuza nici o iscălitură, căci eu îți cunosc caracterul şi ştiu cît disprețuieşti bogăția.
- Te înşeli, Benedict. Voi fi curajoasă dacă va trebui. In ce mă priveşte, este adevărat că m-aş mulțumi numai cu pavilionul şi cu cîteva hectare de pămînt. Dacă n-aş avea decît o rentă de 1200 de franci şi încă aş fi destui de bogată. Dar bunurile de care a fost deposedată sora mea, voiesc cel puțin să le las, după moartea mea, lui Valentin, fiul ei.

— O, cum vorbeşti de moarte... ca şi cînd... Benedict începu să se plimbe agitat prin odaie.

- Amicul meu, îi zise Valentina cu blîndețe, văd că vorbim despre lucruri delicate. Să ne oprim aici... Eu stric dacă am venit aci la această oră... Dacă nu-ți spun ce ai dori să afli, nu mă forța să fac făgăduieli vinovate... Şi totuşi, adăugă ea cu vocea tremurătoare, de-o trebui

neapărat să calc peste datoria mea, ei bine, fii mulțumit : îți jur că aş muri mai degrabă decît să aparțin altuia.

- In sflrşit ! exclamă Benedict. M-ai încurajat. Credeam că voi pleca frămîntat de grijă şi gelozie, că n-ai să jertfeşti pentru mine nici una din ideile tale strimte. Mi-ai făgăduit, într-adevăr asta ? Dovedeşte eroism !
- Eşti crud, Benedict. De mult nu ai mai fost aşa.
- Te iubesc mult, zise Benedict luîndu-i brațele într-o pornire sălbatică, şi mi-aş da viața să te salvez ; aş comite orice crimă ca să îți fac plăcere.
- Nu vorbi aşa, zise ea. M-am deprins să mă încred în tine, dar acum văd că mai degrabă trebuie să te ocolesc.
- Să nu ne jucăm cu cuvintele ! strigă Benedict ! Acum nu mai putem fugi unul de altul. Tu eşti totul pentru mine. Pe Luiza şi fiul ei îi iubesc tot pentru tine. Tu eşti viitorul meu, singura mea pasiune, singura mea gîndire. Ce m-aş face fără tine ? N-am nici o am ambiție, n-am prieteni, n-am nici o situație... Nu, Valentina, nu mă vei goni, e peste putință...

Benedict izbucni în lacrimi.

In momentul acela se auzi o tuse uşoară şi o arie fredonată lîngâ fereastră. Valentina simți că se învîrteşte locul cu dînsa.

Sîntem pierduți, zise ea cu voce înăbuşită, e el !

— Valentina, eşti aici, draga mea ? întrebă dl. de Lausac lîngă uşă.

— Ascunde-te ! zise Valentina împingînd pe Benedict după o oglindă portativă ce ocupa un colț al încăperii..

Şi înainta apoi către dl. de Lausac cu naturalețea de care în momentele hotărîtoare sînt capabile cele mai cinstite femei.

- Eram sigur că te-am văzut cînd te-ai îndreptat spre pavilion acum un sfert de oră, zise Lausac intrînd. Nevoind să te tulbur m-am plimbat pe partea cealaltă,, dar instinctul inimii sau puterea ta magică m-au adus încoace fără să vreau. Nu sînt oare indiscret că ți-am întrerupt reveriile şi am îndrăznit să intru în sanctuar ?
- Venisem să iau o carte pe care vreau s-o termin în noapea aceasta, zise Valentina cu glasul hotărit.
- Permite-mi să-ți spun, draga mea, că duci un fel de viață cu

totul ciudat şi că sînt îngrijorat de sănătatea ta. Iți petreci nopțile rătăcind şi citind şi nu e nici cuminte şi nici prudent.

- Dar te asigur că te înşeli, zise Valentina încercînd să-1 atragă, spre uşă. E o întimplare numai că în noaptea asta nu am putut dormi. Vreau să mă întorc.
- Dar cartea pe care doreai s-o iei ?
- Ah, da, aşa e !

Şi se prefăcu că vrea să caute cartea. Din nenorocire nu se găsea nici una, tocmai atunci, în toată încăperea.

- Cum vrei să o găseşti în întuneric ? zise Lausac. Lasă-mă să aprind o luminare.
- Ah, ar fi imposibil, zise Valentina înspăimîntată. Nu, nu, n-aprinde, n-am nevoie de carte, nu îmi mai trebuie.
- Dar de ce să renunți cînd e aşa de lesne să ai lumină ?

In acelaşi timp el aprinse o luminare. Lausac surprinse dintr-odată privirea de groază îndreptată de Valentina înspre oglindă. Afectă şi mai multă linişte : ştia de acum unde e Benedict.

— Fiindcă sîntem împreună, draga mea, zise el aşezîndu-se pe sofa, vreau să discutăm o chestiune foarte importantă care mă preocupă. In locul acesta avem si guranța de-a nu fi nici întrerupți, nici auziți. Vrei să-mi acorzi cîteva minute de atenție ?

ışi sprijini bărbia în mînă şi începu cu aerul celui obişnuit să propună regilor război sau pace pe-acelaşi ton.

XXXIII.

— Bănuiesc, draga mea, că ai vrea să cunoşti o parte din proiectele mele, zise el ațintindu-şi ochii într-ai ei. Postul meu mă va mai ține cîtva timp departe. Să te iau cu mine sau nu ? Asta rnă preocupă.

Valentina nu putea mişca buzele. Situația ei era din cele mai penibile. Se afla între un bărbat ironic şi un iubit gelos.

Contele aruncă o privire înspre oglindă şi văzuse locul unde se ascundea Benedict.

Acum vroia s-o tortureze şi-i spuse în cîteva cuvinte că nu e străin de mica ei pasiune, dar că nici prin gînd nu-i trece s-o împiedice de a-şi

găsi distracții pe unde poate. Apoi vorbi pe tonul omului de afaceri de drepturile asupra averii şi a proprietății ce i-a fost dată de zestre.

— O datorie supărătoare mă face să-ți cer consimțămîntul şi semnătura pentru acoperirea ei.

Valentina avea mereu privirea ațintită spre oglindă. Contele o întrebă dacă oglinda o preocupă atît încît nu-i poate răspunde.

- In cazul acesta, zise el, o voi muta de acolo.
- Nu face lucrul ăsta, răspunse speriată Valentina, semnez tot ce vrei, dar acum să ne retragem fiindcă sînt foarte obosită.
- Cred ! zise d-1 de Lausac, şi mai rămase cîtva timp locului privind indolent spre Valentina care sta palidă ca moartea cu luminarea aprinsă, dinaintea lui.

Contele ar fi vrut să se răzbune mai crud, dar se gîndi că deznădăjduitul de după oglindă ar fi putut să-1 ucidă.

Se hotărî să plece.

Valentina încuie uşa cu multă grijă.

— E o precauțiune foarte bună, zise contele ironic, să încui uşa bine şi să laşi ferestrele deschise, aşa ca să poată oricine intra şi ieşi.

Cuvintele acestea o convinsera pe Valentina că bărbatul ei ştia totul.

XXXIV.

A doua zi, Valentina de-abia deschise ochii cînd i se anunță vizita d-lui Grapp şi a soțului ei.

Acesta îi prezentă o mulțime de hîrtii pe care ea *le* luă în mod automat.

— Citeşte-le ! îi zise soțul.

Palidă, Valentina ridică ochii asupra lui, iar cu mina tremurîndă, ea se grăbi să iscălească. Inapoindu-i hîrtiile, ea zise :

— Vezi, domnule, că am atîta încredere în d-ta încît nu mai e nevoie să le citesc.

După ce Valentina semnă polițele, contele de Lausac fu atît de fericit că scăpa de o datorie care îl chinuise zece ani, încît sărută aproape cu recunoştință mîna Valentinei şi se retrase zicîndu-i :

— Un serviciu în schimbul altui serviciu, doamnă.

Chiar în seara aceea el o anunță că va pleca a doua zi cu d-1 Grapp la

Paris.

Lausac merse de se culcă, fericit de a fi scăpat şi de datorii şi de femeia lui.

Rămasă singură, Valentina începu să cugete la situația ei şi fiindcă găsea multă linişte în rugăciuni, merse şi se rugă. De obicei amesteca şi numele lui Benedict în rugăciunile ei. De astă dată însă nu i se păru atît de curat ca de obicei şi nu-1 mai pomeni.

După o noapte de frămîntări şi remuşcări, Valentina se hotărî să vorbească soțului ei.

Nu bătuseră încă orele dimineții, cînd ea trimise să-1 cheme în salon pentru a-i vorbi.

Domnul de Lausac ar fi vrut să plece înainte de a se deştepta Valentina pentru a evita orice explicație. Acum era consternat.

Felul cum închise Valentina uşile pentru a nu fi auziți, îl făcu să întrevadă o scenă plicticoasă.

— Haide, draga mea, spune-mi ce ai de spus — luă el cuvîntul, — pentru a nu mai prelungi aşteptarea.

Cu toată tulburarea, Valentina găsi curajul să spună :

- Am să mă explic în două cuvinte. Domnule, te rog în genunchi, ia-mă cu d-ta !
- Să te iau cu mine ? Ce nebunie ! izbucni contele făcînd cîțiva paşi înapoi.
- Iți jur că sînt încă demnă de a fi tovarăşa unui om cumsecade.
- Poți să-mi spui cîte plimbări ca aceea de aseară ai făcut în doi ani, de cînd lipsesc ?
- Iți jur că pentru prima oară şi dacă ai auzit convorbirea aceea, pe care nu mă îndoiesc că ai ascultat-o, nu poți crede că m-am făcut nedemnă de d-ta. Mai e timp acum cît îți mai pot privi în față. Scapă-mâ, te rog, de această pasiune ! Nu mă lăsa singură, căci nu sînt decît o biată femeie slabă. Evarist, nu-mi refuza ocrotirea ta.
- N-ai jurat azi noapte că nu vei aparține unui alt bărbat ? Vrei să-ți calci jurămîntul ? zise d-1 de Lausac.

Mîndria Valentinei se redeşteptă deodată.

- Te înşeli d-le, zise ea trufaşă, dacă crezi că am venit să-ți cer un loc în patul d-tale. Protecția d-tale o vreau, dar acum toate păcatele

mele vor cădea asupra d-tale.

• Micuța mea, nu ți se pare că e ridicol să mă faci pe mine duhovnicul tău ? Tot ce pot să fac pentru tine, e să închid ochii. Am destulă experiență ca să nu-mi zbor creierii fiindcă am fost trădat. Tu eşti tînără, gustă viața. La vîrsta ta dragostea are farmecul primei iubiri. Cînd vei ajunge la a doua, la a treia, ai să mă înțelegi...

— Mă insulți, zise Valentina, dar D-zeu mă va proteja, îți mulțumesc pentru lecția ce mi-ai dat-o. Voi căuta să profit. Adio.

Se salutară şi după un sfert de oră Benediet şi Valentina văzură trăsura care transporta pe conte şi pe omul său de afaceri spre Paris.

XXXV

Inspăimîntată şi în acelaşi timp ofensată de prezicerile insultătoare ale soțului ei, Valentina se retrase în camera ei, pentru a da curs liber lacrimilor. „Vai ! îşi spunea ea, soțul mă respinge, mama nu vrea să mă înțeleagă, sora-mea nu îndrăzneşte nimic... Cine mă va opri dar să nu cad în prăpastie ?

In toiul acestor frămîntări, Valentina fu chemată într-o zi la patul bunicii sale, care în ultimele clipe vroia s-o mai vadă.

Bătrîna marchiză luase în dimineața aceea o cană de ciocolată a cărei digestie, foarte anevoioasă pentru organismul ei slăbit, îi pricinui o febră violentă. Bătrânul medic, dl. Faure, găsi că situația era foarte alarmantă.

Valentina alergă să dea ultimele îngrijiri bunicii care, gonind pe toți din cameră, îi vorbi :

— Scumpa mea copilă, mai am o singură dorință pe care cred că ai să mi-o îndeplineşti. N-aş vrea să mor fără să văd pe Luiza şi pe copilul ei.

Valentina se grăbi să-i satisfacă dorința şi iată-i pe toți trei în jurul patului.

Cînd Luiza îşi revăzu pe bunica ei, pe patul de moarte, sfîrşită cu totul, cînd ea revăzu trăsăturile aceleia care, bine sau rău, veghease cu bunătatea ei asupra primilor ani de inocență şi de fericire, uită totul şi se aruncă, cu

lacrimile în ochi, la sînul bolnavei.

Bătrîna vorbi mult şi clar, se interesă de studiile lui Valentin, de preferințele lui şi rămînînd un moment singură cu Valentina, zise :

— Copila mea, îți voi încredința un secret care nu este al meu. Ştiu că iubeşti. De ce să fiu ipocrită în ultimele clipe ? Iubeşte ! Este singurul lucru frumos ce-1 are viața. Primeşte însă sfatul bunicii tale : nu iubi niciodată un om din altă clasă socială decît a ta. Cu aceste cuvinte marchiza încetă de a mai vorbi.

Moartea bunicii nu o lăsă rece pe Valentina, dar trecu neobservată pe lingă frămîntările ei. In disperare, Valentina scrise d-nei de Raimbault, mărturisindu-i păcatul şi cerîndu-i un sprijin sufletesc.

Contesa i-ar fi dat poate sfaturi binevoitoare, dacă n-ar fi primit în acelaşi timp o scrisoare din partea domnişoarei de companie a marchizei, care îi descria pe larg scandalul cu d-1 de Lausac, existența Luisei şi a lui Valentin la castel şi taina pavilionului misterios.

Contrariată, d-na de Raimbault răspunse fiicei sale să-şi caute refugiu la sora care îi seamănă. Ea o şterge din inimă.

Valentinei nu-i mai rămînea decît rugăciunea. în-genunchiă înaintea micului altar, şi găsind acolo batista însîngerată pe care i-o adusese Caterina de la Benedict cînd încercase să se omoare, o sărută rugîndu-se pentru dragostea ei.

XXXVI.

De opt zile de cînd n-o mai văzuse, Benedict era nenorocit. Rătăcea zile întregi în jurul parcului fără nici un rezultat.

Intr-tuna din seri, văzu lumină în camera de rugăciuni a Valentinei şi cu îndrăzneala pe care ți-o dă dragostea, *se* cațără pînă la o fereastră prin care privi înăuntru : Valentina se afla dinaintea altarului, sărutînd batista lui.

Benedict scoase un strigăt de bucurie. Valentina se sperie întîi, dar dîndu-şi seama de pericolul la care se expusese iubitul ei, îi îngădui să intre.

Sfîrşit de puteri, Benedict căzu înaintea altarului. Era palid şi tremura. Valentina nu se mai gîndi în momentul acela la nimic altceva decît la viața lui şi avu puterea să-1 treacă pînă în dormitorul ei, unde începu să-i pregătească un ceai calmant. Benedict o urmărea cu privirea. Mobilele din camera aceea şi toată atmosfera îi reaminti seara de vis de altădată.

Cînd Valentina se apropie pentru a-i aduce ceaiul, nemaiputînd lupta

cu sentimentele, Benedict o strînse la piept. Ea nu mai făcu nici o sforțare pentru a se descătuşa din brațele lui...

Era un moment fatal care trebuia să vină şi care o aruncă pe Valentina în cea mai mare disperare. Erau amîndoi prea cinstiți ca să jubileze de greşeala lor.

Văzînd suferința ei, Benedict fu gata să plece, să se exileze pentru a nu mai repeta păcatul, dar de data aceasta Valentina îl reținu; nu mai putea trăi fără dînsul. Un eveniment pe care Valentina îl uitase cu desăvîrşire veni să-i scoată din beția lor.

Intr-o bună zi dl. Grapp se prezentă la castel să-si ia proprietatea în primire, plus cele douăzeci de mii de franci, singura avere a Valentinei. El o invită să părăsească frumosul castel.

Valentina nu părăsea cu regret casa în care crescuse, ii părea rău numai de pavilionul care cuprinsese într-însul toată fericirea ei. Situația ei față de dl. de Lausac era acum clară. Cei doi soți erau chit.

I se îngădui să-şi ridice cîteva mobile şi Valentina se mută în casa familiei Shery, care în urma unei negocieri cu dl. Grapp se pregătea să părăsească ferma.

XXXVII

In frămîntările pricinuite de schimbarea felului său de viață, petrecu cîteva zile fără a vedea pe Benedict. Curajul cu care suportă ruina îi mohorî întrucîtva sufletul.

Scrise lui Benedict :

„Te rog, nu căuta să mă vezi în timpul acesta pe care il voi petrece la familia Shery. Adio. Nu ştiu ce se va întîmpla cu mine, am cinci zile răgaz. Cînd voi lua o hotărîre te voi încunoştiința, iar tu ai să m-ajuți s-o duc la capăt".

Scrisoarea aceasta aruncă pe Benedict într-o deznădejde cumplită. Acum cînd ea era ruinată, părăsită, copleşită de chinuri şi remuşcări, datoria îi impunea să trăiască pentru a căuta să-i fie de folos, să vegheze în preajma ei, orice s-ar întîmpla.

Luiza învinsese în sfîrşit pasiunea mistuitoare ce o torturase atîta timp. Legăturile ei cu Benedict, purificate de prezența fiului, deveniseră

calme, senine.

Tînăra şi zburdalnica Athenais suferise la rindu-i, mai întîi pentru că iubea pe Valentina într-adevăr şi apoi pentru că sufletul îi era plin de amărăciune din cauză că se pusese capăt plăcerilor întîlnirii de altădată.

Viitorul devenea nesigur. Luiza vorbea de reîntoarcerea la Paris. Alteori cele două surori proiectau să cumpere o căsuță la țară unde să trăiască retrase. Blutty, care continua să fie gelos pe Benedict, cu toate că n-arăta deloc, plănuia să-şi ducă nevasta la Marche unde avea proprietăți

Intr-o zi Athenais stînd de vorbă cu Benedict, îl rugă să-i spună cauza frămîntărilor lui. Benedict fu mişcat de tonul blînd cu care verişoara sa îi vorbea şi nu se putu opri să-i mărturisească simțămintele ce nutrea pentru Valentina, chinul de a fi despărțit de ea şi deznădejdea de a o pierde pentru totdeauna.

Athenais, mişcată, făgădui că va ruga pe Valentina să renunțe la planurile ei.

Benedict sărută cu recunoştință mîna verişoarei sale. Valentin care se apropia în momentul acela observă gestul şi se îngălbeni. Athenais îşi pierdu şi ea cumpătul, dar căută să-şi păstreze calmul pe cît putu. Spuse lui Benedict :

— Va trebui să ne întîlnim mîine ca să luăm o hotărîre. Vom vedea ce avem de făcut.

A doua zi se văzură din nou. în timp ce Valentin îşi făcea de lucru pe aproape, ea mărturisi lui Benedict că nu izbutise mai nimic.Valentina era neînduplecată .

Nu se va da înapoi, totuşi, ci va căuta în cursul săptămînii să-i apropie pe-amîndoi. Lucrurile nu înaintau cu toate; astea aşa de iute. în timpul acesta, Pierre Blutty se dusese la Marche după treburi. La sfîrşitul săptămînii se întîlni la tîrg cu Simonneau. Acesta văzuse de cîteva ori pe Athenais plimbîndu-se cu Benedict şi ca atare spuse lui Blutty totul.

Acesta se înfurie şi voi să plece pe dată pentru a-şi gîtui nevasta şi rivalul.

— Şmecherul ăsta s-a legat de toate femeile. El vor bea cu d-şoara Luiza ca şi cu nevastă-mea înaintea măritişului ei. Pe urmă e ştiut de

toată lumea că el a încer
cat să se încurce şi cu doamna Lausac. Dar cu asta nu i-a mers. Am să-i arăt eu lui.

— Dacă-ți trebuie un tovarăş să ştii că sînt pe-aproape, răspunse Simonneau.

Valentina primi cu greu ca Benedict să vină într-o seară la fermă pentru a sta de vorbă. El o asigură în privința viitorului, jurîndu-i că îi va fi supus la orice, plînse la picioarele ei şi plecă fericit după ce obținu o întîlnire pentru a doua zi.

Dar, a doua zi, Pierre Blutty şi Simonneau veniseră la fermă. Blutty căută să-şi ascundă mînia şi-şi spionă cu coada ochiului nevasta. Ea nu se mai duse în livadă, căci nu avea de ce. De altfel se temea să nu fie urmărită cumva. Blutty trase cu urechea în dreapta şi în stînga şi află tot ce se întîmplase în lipsa lui. Spre seară, spuse nevestei că avea treabă cu Simonneau într-un loc, la o depărtare de vre-o jumătate de leghe, şi că va petrece noaptea acolo.

Se retrase apoi la tovarăşul lui în sat după ce luă cu el o furcă.

Pentru a-1 ațîța şi mai mult, Simonneau îi dădu de băut.

XXXVIII.

Erau orele şapte. Seara era tristă şi rece. Benedict se pregătea să părăsească pe Valentin, dar acesta încerca să-1 oprească.

— De ce vrei să mă înşeli ? Te duci la fermă.

Surprins peste măsură, Benedict nu găsi un răspuns.

— Ei bine, prietene, zise tînărul cu o amărăciune greu reținută, du-te şi fii fericit. Meriți poate mai mult ca mine. Dar ceea ce mă doare, e că tocmai tu eşti rivalul meu.

Benedict rămăsese încremenit. Îşi închipui că Valentin era îndrăgostit de mătuşa sa şi sîngele îi îngheță în vine.

- Benedict, bagă de seamă, sînt zile cînd îmi vine să te omor.
- Nenorocit copil ! strigă acesta, strîngîndu-1 de braț. Nutreşti astfel de sentimente celei pe care ar trebui s-o respecți ca pe mama ta ?
- Cum, mama mea ?
- Dumnezeule, ce-ar spune Valentina !
- Valentina ? Dar ce-o priveşte dacă eu iubesc pe Athenaîs ?

- Ah, de ea e vorba ? exclamă Benedict uşurat. Crezi că, sînt îndrăgostit de verişoara mea ? Vino încoace, copile ! Iți jur că n-am nutrit niciodată dragoste ei, şi că nu aş nutri vreodată. Eşti mulțumit acum ?
- Adevărat ? Dar în cazul acesta ce cauți la fermă ? zise Valentin fericit şi îngrijorat totodată.
- Trebuie să mă ocup de o chestiune ce priveşte mult pe d-na de Lausac. O chestiune de bani. De altfel ce-ți mai pasă ! Iți voi explica mai tîrziu.
- Nu e nevoie. Lasă-mă să te întovărăşesc, Benedict.

— O bucată de drum, de vrei... Ieşiră împreună.

- Dar de ce îți iei puşca ? zise Benedict văzînd că Valentin îşi petrece arma pe după umăr.
- Nu ştiu. Vreau să merg cu tine pînă la fermă. Pierre Blutty te urăşte, o ştiu.

Merseră cîtva timp în tăcere. începură apoi o convorbire.

- Ei, acum întoarce-te ! spuse Benedict. Voi veni în curînd.
- N-ai face rău să iei arma cu tine.
- Ce nebunie !
- Ascultă, ia-o ! zise Valentin.

Un țipăt răguşit şi cobitor trecu pe deasupra capetelor lor.

- O cucuvea ! răspunse Benedict.
- Pasărea nenorocirilor, căreia țăranii îi zic pasărea morții.
- Da, spuse Benedict cu indiferență. Se zice că ea cîntă deasupra capului unui om cu un ceas înaintea morții acestuia. Să ne ferim, Valentine !

Valentin strînse cu putere mina prietenului său zicîndu-i :

— Să vii repede ! Se despărțiră.

Benedict intră fără zgomot şi găsi pe Valentina în uşă.

— Am veşti noi să îți dau, zise ea, dar să nu rămînem aici. Primul venit ar putea să dea peste noi. Athenaîs mi-a dat camera ei pentru o oră. Vino !

Pierre Blutty şi Simonneau porniră la drum cam în aceeaşi vreme.

- La dracu ! zise acesta oprindu-se la un moment dat. S-ar crede că

vrei să faci o crimă. Nu zici nimic, ai fost galben tot timpul şi abia te ţii pe picioare. Cum ?
Te pierzi aşa cu firea pentru o muiere ?

- Nu atît focul ce-1 am pentru femeie cît ura contra lui, răspunse Blutty scrîşnind.
- Dar cu furca asta ce ai de gînd să faci de ai luat-o cu tine ?

Nu vei vrea oare să mă bagi în bucluc ?

— Dacă ţi-e frică, nu veni !

— Merg cu tine, dar numai ca să te împiedic. Porniră iar la drum.

Cînd Benedict şi Valentina se aflau singuri în camera Athenaîsei, Valenina arătă o scrisoare, spunînd : citeşte !

Benedict, speriat, citi înştiinţarea lui Franck, valetul lui Lausac, care comunica faptul că stăpînul lui a fost omorît în duel.

Benedict se sili să-şi reţină emoţia, dar nu putu El, se aruncă la picioarele Valentinei şi apoi o strînse puternic la pieptul lui :

— Dumenezu a voit ca tu să fii a mea, Valentina !

— Taci ! Nu insulta pe cei morţi. ! Dumnezeu ne va pedepsi !....

- Nu-ţi fie teamă, draga mea ! Ce ni se mai poate în-tîmpla, oare ? Nu eşti tu acum liberă ? Să venerăm memoria omului care s-a însărcinat să te apropie de mine. Dacă el nu te-ar fi părăsit, eu n-aş mai fi putut nădăjdui nimic... De acum tu îmi aparţii, tu nu poţi şi nici nu trebuie să fugi de mine, sînt soţul tău şi am dreptul asupra ta... Nu spuneai tu oare că-ţi place să fi fermieră ? Ei bine, iată-ţi dorinţa împlinită. Tu vei cultiva flori, vei alerga pe iarbă, şi te vei culca fără teamă pe sinul

unui ţăran care îţi va fi ca şi un sclav... Şi apoi nu uita că am şi eu niţel pămînt, care îmi dă o rentă de 1000 de franci. Cu ceea ce mai ai tu, vom face o avere bunicică... Fii veselă, Valentina, şi să facem planuri împreună asupra viitorului nostru...

— Vai, Benedict ! Sînt copleşită de tristeţe. Imi lipseşte forţa să mă alătur viselor tale... Vorbeşte-mi ! Vorbeşte-mi mereu de această, fericire ! Spune-mi că ea nu ne va părăsi. Vreau să sper în ea !

Cînd sună unsprezece, Benedict se pregăti să plece. Izbutise să încălzească sufletul Valentinei, să-i insufle speranţe asupra viitorului lor, s-o facă să zîmbească, dar în momentul cînd o îmbrăţişa, Valentina fu

zguduită de o teamă ciudată.

- Dacă te-aş pierde ? zise ea pălind. Ne-am gîndit la toate, numai la asta, nu. Pînă să înfăptuim fericirea noastră s-ar putea să mori, Benedict...
- Să mor ? zise el sărutînd-o. Poate cineva să moară cînd e iubit aşa ?

Valentina îi deschise încet uşa şi îl îmbrățişa încă odată în prag.

- Ți-aminteşti, zise el pe şoptite, că tu mi-ai dat aici prima sărutare pe frunte ?
- Ne vom vedea mîine, răspunse ea.

Abia reintrase în camera sa, cind Valentina auzi un răcnet grozav afară. Toată casa fu în picioare.

Apropiindu-se de fermă, Pierre Blutty văzuse lumină in camera nevestei lui, ocupată atunci de Valentina.

Zărise două umbre după perdea, un bărbat şi o femeie. Ce-i trebuia mai mult ? în zadar Simonneau căutase să-1 liniştească. Văzînd că n-o scoate la capăt, şi pentru a nu intra şi el în bucluc, îşi văzuse de drum.

Blutty stătu la pîndă şi cînd vru Benedict să treacă grilajul dincolo, căzu cu pieptul în furca pe care țăranul o ținea întinsă. Se prăbuşi scăldat în sînge, exact în locul unde cu doi ani mai înainte ridicase pe Valentina în brațe cînd ea se abătuse pe furiş acolo spre a se întîlni cu Luiza.

Blutty se predă procurorului povestindu-i totul fără ocolişuri. Victima îi era rival şi-1 omorîse în grădina lui. Se putea apăra crezînd că îl luase drept infractor.

In fața legii trebuia să fie achitat, în ochii magistratului, căruia îi mărturisise crima, găsi compătimire. Rezultă de aici un scandal ce compromise familia Shery, cea mai stimată pînă atunci în departament, Pierre Blutty scăpă.

Benedict fu adus în sală.

Valentina mai culese un zîmbet, un cuvînt de iubire şi-o privire îndreptată spre cer. El muri lîngă sînul ei.

Valentina fu dusă în camera ei mai mult moartă.

Luiza, palidă, înghețată, rămase singură alături de cadavru.

După un ceas, bătrînul Shery se-apropie de ea.

— Surioara d-voastră e grav bolnavă, murmură el. Ar trebui să vă duceți s-o ajutați. Stau eu aci.

Luiza nu răspunse nimic şi intră în camera Valentinei. Shery o aşezase pe pat. Fața îi era pămîntie. Mîinile erau înghețate.

Luiza, palidă deasemeni, dar liniştită în aparență, se-apropie de ea.

— Aşadar, tu l-ai omorît, zise Luiza, fulgerînd-o cu priviri de ură.

— Da, eu, eu, eu, îngînă Valentina pierdută.

— Trebuia să se întîmple. El a dorit ; el s-a ataşat de tine şi tu l-ai pierdut. Termină-ți opera. Ia şi viața mea, pentru că viața mea e a lui, şi eu n-am să pot trăi fără el. Era scris ca familia ta să îmi facă tot răul. Oh, l-aş fi făcut fericit pe cel care acum e mort. Nu l-aş fi chinuit ca tine. I-aş fi sacrificat gloria stearpă şi principiile vanitoase, dacă le-aş fi avut. Fii blestemată.

Rostind aceste vorbe, Luiza se istovi şi căzu în nesimțire la picioarele surorii ei.

Cînd se trezi nu îşi mai aduse aminte ce spusese, îngriji pe Valentina cu dragoste şi o acoperi cu mîngîieri şi lacrimi.

Valentina muri după opt zile de suferință.

Luiza, pe care necazurile vieții o întăriseră pînă la abrutizare, suportă şi aceste lovituri. îşi consacră viața fiului ei.

Pierre Blutty rămăsese cu conştiința încărcată de ceea ce făcuse. Căută uitarea în vin. Intr-o seară căzu în apă şi se înecă.

La cîțiva ani după aceea se produseră, mari schimbări prin partea locului. Athenaîs, moştenitoare a celor două sute de mii de franci, cumpără castelul de Raimbault şi terenurile care îl înconjurau. Dl. Shery, îndemnat de nevastă, îşi vîndu locurile şi cumpără altele care aparțineau castelului.

Fermierii se instalară deci în locul foştilor lor stăpîni, iar tînăra văduvă putu să-şi îndeplinească în sfîrşit visurile pe care le nutrea din copilărie.

XXXIX.

Luiza, care terminase la Paris educația fiului său, fu invitată de credincioşii ei prieteni la castel. Valentin era medic. Se stabili în aceeaşi regiune, în locul d-rului Faure, care îmbătrînise prea mult şi care îi cedase bucuros clientela.

Luiza şi fiul ei, găsiră cea mai bună primire din partea familiei Shery care le oferi ospitalitatea.

Valentin cîştigă iubirea tuturor de prin partea locului, oameni simpli, care ar fi putut să-1 privească cu suspiciune din cauză că nu făcea parte dintre ai lor, prin naştere. El purta numele de Raimbault.

Doamna Shery nu uita acestea şi îi tot spunea bărbatului său că nu e mare lucru să fii bogat dacă nu eşti de viță. Cu alte cuvinte, fiicei lor nu îi mai lipstea decît numele foştilor stăpîni.

Dl. Shery găsea însă pe Valentin prea tînăr.

— Ei, şi Athenais e la fel, zicea d-na Shery.

Bătrînul era însă mai practic decît femeia lui. El zicea că. banul Ia ban trage şi că fata lor e o partidă destul de bună ca să aibă dreptul de-a cere nu numai un nobil, dar chiar unul bogat. Trebuie totuşi să se supună voinței doamnei. Valentin deşi împărtăşea mîndria mamei lui, se lăsă cu toate acestea convins de privirile înflăcărate ale tinerei, văduve. Athenais îi deveni soție.

Luiza ducea o viață calmă acum lîngă noua ei familie. O umbră de melancolie religioasă îmbrăcă gîndurile ei de fiecare zi. Fericirea ei cea mai mare e de a creşte nepoțica blondă şi drăgălaşă care perpetuează numele iubit al Valentinei.

Trecînd pe dinaintea cimitirului din sat, călătorul a văzut deseori un copil drăguț jucîndu-se la picioarele Luizei şi culegînd lăcrămioare de pe mormintele în care dormeau somnul veşnic Valentina şi Benedict.

-S F Î R Ş I T -